

Одеський національний технологічний університет

(назва ЗВО)

Факультет
Кафедра
Ступінь вищої освіти
Спеціальність
Освітня програма

ТтаХПіПБ
Товарознавство в митній справі
Магістр
076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Комерційна діяльність та товарознавство і експертиза в митній справі

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри _____

« _____ » _____ р.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Войтенко Катерини Сергіївни

(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи: «Дослідження споживних властивостей та технічне регулювання дитячих зубних паст, що надходять на ринок України та їх митне оформлення»

Затверджена наказом академії від 30. 09 2022 р. наказ № 804-03

2. Термін здачі студентом закінченої роботи: 21.12.2022 р.

3. Вихідні дані роботи: Зразок № 1 дитяча зубна паста ТМ «Nature»

Зразок № 2 дитяча зубна паста ТМ «Oral-B»

Зразок № 3 дитяча зубна паста ТМ «Pasta del Capitano»

Зразок № 4 дитяча зубна паста ТМ «Aquafresh»

Зразок № 5 дитяча зубна паста ТМ «Colgate»

4. Перелік питань, які потрібно розробити:

Розділ 1. Теоретичні засади формування якості дитячих зубних паст

Розділ 2. Обґрунтування вибору об'єктів та методів дослідження

Розділ 3. Товарознавча оцінка якості дитячих зубних паст

Розділ 4. Розробка проєкту нормативних вимог та класифікації дитячої зубної пасти

KPM.TтаМС.1.804-03.1.4

Анк.

1

Розділ 5. Митне оформлення

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень):

Слайд 1 «Титульний лист»; Слайд 2 «Актуальність», Слайд 3 «Мета та задачі досліджень», Слайд 4 «Наукова новизна та практичне значення», Слайд 5,6 «Огляд ринку» Слайд 7 «Нормативні документи»; Слайд 8 «Алгоритм досліджень» Слайд 9-11 «Аналіз структури асортименту» Слайд 12 «Об'єкти досліджень»; Слайд 13 «Методи досліджень»; Слайд 14-16 «Оцінка повноти маркування та пакування»; Слайд 17-18 «Органолептична оцінка якості»; Слайд 19 «Дослідження зразків під мікроскопом»; Слайд 20,21 «Фізико-хімічні дослідження»; Слайд 22,23 «Мікробіологічні дослідження»; Слайд 24 «Розробка класифікації дитячої зубної пасти»; Слайд 23 проєкт нормативних вимог на дитячі зубні пасти» Слайд 24 «Визначення коду УКТЗЕД»; Слайд 26 «Нетарифні заходи регулювання»; Слайд 27 «Розрахунок митної вартості дитячої зубної пасти»; Слайд 28 «Заповнення графі 47 Митної декларації»; Слайд 29 «Висновки». Слайд 30 «Пропозиції та рекомендації»

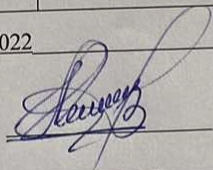
6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи, що стосуються їх

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____ 15.09.2022 _____

Керівники

Завдання прийняв до виконання

КРМ.ТраМС.1.804-03.1.4

Анк.
2

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота на тему: «Дослідження споживних властивостей та технічне регулювання дитячих зубних паст, що надходять на ринок України та їх митне оформлення» викладена на 163 сторінках, що містить 5 розділів, 26 ілюстрацій, 39 таблиць, 42 джерел в переліку посилань.

Об'єктом розгляду є дитячі зубні пасти вітчизняного та закордонного виробництва.

Предмет роботи – споживні властивості та нормативні документи, що регулюють якість та безпечність дитячих зубних зуб.

Метою дипломної роботи є дослідження якісних характеристик та безпечності дитячих зубних паст, що реалізуються на ринку України, і технічне регулювання, що забезпечує якість та порядок здійснення митних формальностей.

У першому розділі представлені основні чинники формування якості дитячих зубних паст, проаналізовано ринок, вивчено склад дитячих зубних паст. Наведено порівняльний аналіз чинних нормативно-правових документів, що регламентують якість та безпечність зубних паст, на підставі якого виявлено проблемні питання гармонізації нормативних документів та контролю якості дитячих зубних паст.

У другому розділі представлені об'єкти та методи дослідження дитячої зубної пасти та аналіз структури асортименту в торговельних мережах України.

У третьому розділі наведена товарознавча оцінка якості дитячих зубних паст, за маркуванням та пакуванням, органолептичними, фізико-хімічними та мікробіологічними показникам якості. Проведено комплексну оцінку якості споживних властивостей дитячих зубних паст, що досліджуються.

Четвертий розділ містить інформацію про розробку класифікації дитячих зубних паст, нормативних вимог та методичних рекомендацій щодо методів та методик оцінювання якості.

П'ятий розділ містить визначення країни походження, правові засади тарифного та нетарифного регулювання, визначення митної вартості, розрахування митних платежів, розробка технологічної схеми митного контролю та митного оформлення дитячої зубної пасти.

Шостий розділ містить інформацію про норми та потенційно небезпечні ризики при виробництві зубних паст та правила застосування Належної виробничої практики

За результатами роботи представлені висновки.

Ключові слова: дитячі зубні пасти, асортимент, нормативні документи, якість, безпечність, класифікація, митний контроль.

ABSTRACT

Qualification work on the topic: "Study of consumer properties and technical regulation of children's toothpastes entering the market of Ukraine and their customs clearance" is set out on 154 pages, which contains 5 chapters, 26 illustrations, 35 tables, 39 sources in the list of references.

The object of consideration is children's toothpastes of domestic and foreign production.

Subject of work - consumer properties and regulatory documents governing the quality and safety of children's toothpastes.

The purpose of the thesis is to study the quality characteristics and safety of children's toothpastes sold on the Ukrainian market, and technical regulation that ensures the quality and procedure for customs formalities.

In the first section the main factors of quality formation of children's toothpastes are presented, the market is analyzed, the composition of children's toothpastes is studied. A comparative analysis of the current regulatory documents governing the quality and safety of toothpastes is presented, based on which the problematic issues of harmonization of regulatory documents and quality control of children's toothpastes are identified.

The second section presents the objects and methods of research of children's toothpaste and analysis of the structure of the assortment in the retail chains of Ukraine.

The third section provides a commodity assessment of the quality of children's toothpastes by labeling and packaging, organoleptic, physicochemical and microbiological quality indicators. A comprehensive assessment of the quality of consumer properties of children's toothpastes under study was carried out.

The fourth section contains information on the development of a classification of children's toothpastes, regulatory requirements and guidelines for quality assessment methods and techniques.

The fifth section contains the definition of the country of origin, the legal basis of tariff and non-tariff regulation, determination of customs value, calculation of customs payments, development of a technological scheme of customs control and customs clearance of children's toothpaste.

The sixth section contains information on the norms and potentially dangerous risks in the production of toothpastes and the rules of application of Good Manufacturing Practice.

The results of the work are presented.

Keywords: children's toothpastes, assortment, regulatory documents, quality, safety, classification, customs control.

ВСТУП

Актуальність. На сучасному європейському ринковому просторі косметичні товари набули широкого вжитку, з кожним роком вони стають одним з найбільш важливих сегментів торговельної мережі. В Україні найбільшим попитом користуються такі косметичні категорії як засоби догляду за порожниною рота, а саме зубні пасти. Сучасна оцінка якості та моніторинг безпечності цієї товарної групи безпосередньо пов'язане зі здоров'ям та комфортним життям людини.

Раціональна гігієна порожнини рота є найбільш масовим і ефективним методом профілактики стоматологічних захворювань. Догляд за зубами та порожниною рота є необхідною умовою для здоров'я людини. Для захисту здоров'я зубів від стоматологічних захворювань: використовують такі засоби: зубні пасти, зубні порошки, ополіскувачі, гелі тощо. Серед них високим попитом користуються зубні пасти, які мають тонку, стабільну та однорідну суспензію порошкоподібних частинок у суцільній, безперервній рідкій фазі. Саме завдяки своєму складу, зубна паста має безперечні переваги – компактність, портативність, пластичність, приємний смак і запах, наявність профілактичних та лікувальних властивостей. І саме склад зубних паст обумовлює їх властивості та дію на зуби людини, тому дуже важливо обрати пасту, яка допоможе у профілактиці захворювань ротової порожнини або буде виконувати лікувальну функцію. Сучасний ринок представлений різноманітним асортиментом засобів догляду за порожниною рота

вітчизняного та імпортного виробництва, які мають багатокomпонентний хімічний склад, а деякі інгредієнти, такі як барвники, консерванти, загущувачі здатні викликати алергічну реакцію. Асортимент зубних паст настільки широкий, що споживач не може зорієнтуватися, який саме засіб йому придбати. Яскраві тюбики, гарні упаковки, рекламні акції, ім'я бренду – все це, звичайно ж, впливає на наші переваги. Кожен повинен бути досить освічений у питаннях особистої гігієни, оскільки, якщо у виборі мила, шампуню, гелю для душу та інших засобів гігієни ми керуємося винятково особистими перевагами, то під час вибору засобів по догляду за порожниною рота треба пам'ятати, що ми вибираємо для себе фактично ліки. Адже неправильний вибір зубної пасти не тільки не вирішить існуючі проблеми, а й створить нові.

Актуальність вивчення даного питання продиктовано ще тим фактом, що засоби догляду за порожниною рота можуть не лише здійснювати лікувально-профілактичні функції, але й викликати алергію слизових оболонок і навіть шкодити здоров'ю. Розвиток алергії провокують більше 5000 різних хімічних речовин, що входять до складу косметичних засобів як основи. Особливе значення має якість та безпечність саме для дитячих зубних паст, чим і продиктовано вибір теми дипломної роботи. Також існує проблема нормавно-технічного забезпечення з контролю якості та безпечності дитячих зубних паст.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження якісних характеристик та безпечності дитячих зубних паст, що реалізуються на ринку України, і технічне регулювання, що забезпечує якість та порядок здійснення митних формальностей.

Для досягнення поставленої мети визначені наступні задачі:

- проаналізувати стан ринку дитячих зубних паст в Україні;

- провести порівняльний аналіз чинних нормативних документів, що регламентують якість та безпечність дитячих зубних паст;
  - проаналізувати асортимент дитячих зубних паст;
  - оцінити якість пакування та відповідність маркування дитячих зубних паст;
  - дослідити якість дитячих зубних паст за органолептичними та фізико-хімічними показниками;
  - дослідити безпечність дитячих зубних паст за мікробіологічними показниками;
  - розробити класифікацію дитячої зубної пасти та нормативні вимоги контролю якості;
  - скласти методичні рекомендації щодо методів та методик визначення якості дитячих зубних паст;
  - розробка технологічної схеми митного контролю та митного оформлення дитячої зубної пасти;
- визначити країну походження та застосування преференційних заходів при переміщенні дитячих зубних паст через митний кордон України;
- проаналізувати правові засади нетарифного регулювання;
  - визначити суму митних платежів при переміщенні дитячих зубних паст через МКУ;
  - вивчити потенційно небезпечні ризики при виробництві зубних паст;
  - вивчити правила застосування Належної виробничої практики при виробництві зубних паст.

Об'єктом дослідження є дитячі зубні пасти вітчизняного та закордонного виробництва.

Предметом дослідження є споживні властивості та технічне забезпечення, що регулюють якість та безпечність дитячих зубних паст.

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі використано стандартні методи проведення товарознавчих досліджень, які ґрунтуються на вимогах законодавчих та нормативних документів із забезпечення якості косметичних засобів. Експериментальні дослідження проводились за допомогою стандартних методик та відповідного лабораторного обладнання, зокрема застосовано органолептичні, фізико-хімічні та мікробіологічні методи та дослідження під мікроскопом. Збирання та опрацювання інформації проведено статистичними та математичними методами.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що в роботі здійснено комплексне дослідження дитячої зубної паст, представлено розроблена автором класифікація дитячих зубних паст, запропоновано нормативні вимоги до оцінювання дитячих зубних паст у зв'язку із відсутністю таких, складено методичні рекомендації щодо методів та методик оцінювання дитячих зубних паст.

Практичне значення роботи полягає в зручній систематизації класифікаційних ознак дитячих зубних паст, якими можуть користуватися торговельні мережі при оптимізації асортименту; в наявності нормативних вимог до якісних показників та методики для контролю та оцінювання якості дитячих зубних паст як в навчальних цілях, так і для підприємств торгівлі. Подальшого розвитку дістає складання та затвердження проекту запропонованих технічних умов для дитячих зубних паст у Технічному комітеті.

Апробація. Робота пройшла апробацію на студентських конференціях, зокрема за результатами опубліковані тези «Сучасні аспекти безпечності зубних паст»: збірник матеріалів XIII Всеукраїнської науково-практичної

конференції молодих учених та студентів з міжнародною участю «Проблеми формування здорового способу життя у молоді», м. Одеса, ОНАХТ, 1-3 жовтня 2020р., Мартиросян І.А., Шаповаленко К.С., С 135-136.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЯКОСТІ ДИТЯЧИХ ЗУБНИХ ПАСТ

- **Оцінка сучасного стану ринку дитячих зубних паст в Україні**

Ринок засобів догляду за порожниною рота є сегментом ринку засобів особистої гігієни. Представляється можливим виділити наступні товарні категорії, що формують сегмент: зубні паста, зубні порошки, ополіскувачі для порожнини рота, пінки для очищення зубів, аксесуари для догляду за порожниною рота (зубні щітки, нитки, зубочистки та ін.)

Ринок засобів догляду за порожниною рота є сегментом ринку засобів особистої гігієни. Представляється можливим виділити наступні товарні

категорії, що формують сегмент: зубні пасти, зубні порошки, ополіскувачі для порожнини рота, пінки для очищення зубів, аксесуари для догляду за порожниною рота (зубні щітки, нитки, зубочистки та ін.) І засоби для зубних протезів. Найбільш ємною категорією є зубні пасти [1]. На рис. 1.1 представлені результати досліджень по догляду за порожниною рота в Україні станом на 2020 рік [1].

Рис. 1.1- Товарна структура ринку засобів по догляду за ротовою порожниною в Україні

Як видно з рисунку 1.1, за 2020 року відсотковий обсяг зубних паст більший за обсяг ополіскувачів на території України.

Сьогодні на ринку України представлено більш 45 виробників зубних паст. При цьому частка продукції, випущено в Україні, не перевищує 5%. Обсяг українського ринку засобів по догляду за порожниною рота (без урахування товарної категорії зубних щіток) склав 3,53тис. доларів США. в роздрібних цінах. Слід зазначити, що на вітчизняному ринку переважає імпортна продукція.

Український ринок засобів по догляду за порожниною рота має високий потенціал зростання, оскільки зростає значимість особистої гігієни в сучасному суспільстві. В першу чергу, розвиток ринку буде відбуватися за рахунок збільшення різноманітності товарних категорій, а також шляхом стимулювання збільшення частоти споживання продукції. Найбільш перспективним є напрямок професійного догляду за ротовою порожниною. За останнє десятиліття з'явилося кілька нових компаній, що випускають дані засоби. Перш за все слід відзначити «Центр дитячої косметики» (ЦДК) (с. Щасливе Київської обл.) та продукцію «Біокон», що виробляють в місті

Донецьк. ЦДК успішно просуває свою торгову марку «Оленка». А «Біокон» пропонує кілька видів лікувально-профілактичних паст. ПрАТ «Креома-Фарм» (на основі наносорбента «Ентеросгель») представляє серію засобів «Dentalen» [2].

Таблиця 1.1

Динаміка імпортно-експортних операцій

Рік	Імпорт		Експорт		Сальдо, тис.дол.
	Вартість, тис.дол.	Вага, т.	Вартість, тис.дол.	Вага, т.	
2017	43 631	10 655	1067	160	- 42 564
2018	46 008	11 887	958	147	- 45 050
2019	51 373	12 533	1 040	169	- 50 333
2020	53 289	12 533	1 705	461	- 51 584
2021	61 849	12 207	1 350	244	- 60 499
по 30.11.2022	39 632	3 669	972	334	- 38 660

Проаналізувавши ринок імпортно-експортних операцій зрозуміло що, доля імпорту переважає над експортом. Це можна побачити за показником сальдо в період з 2017 по 30.11.2022 роки.

Рис. 1.2 - Загальний обсяг імпорту та експорту у тис.долл.

На рис.1.2. також видно перевагу імпорту над експортом в період з 2017 по 31.01.2022 роки. Після аналізу загального обсягу імпортно-експортних операцій було проведено аналіз імпортно-експортних операцій з урахуванням країн-контрагентів, данні представлені в табл. 1.2 [3].

Таблиця 1.2.

Аналіз імпортно-експортних операцій щодо зубних паст по країнам

Рік	Імпорт		Експорт	
	Країна експортер	Вартість, тис.дол.	Країна імпортер	Вартість, тис.дол.
2017	Німеччина	8 637	Республіка Молдова	192
	Російська Федерація	7 962	Азербайджан	185
	Китай	7 053	Латвія	125
2018	Словаччина	6 533	Республіка Молдова	285
	Китай	9 563	Литва	127
	Німеччина	10 272	Ірак	112
2019	Китай	9820	Республіка Молдова	367
	Польща	9099	Литва	135
	Німеччина	8674	Російська Федерація	81
2020	Польща	26104	Російська Федерація	3868
	Російська Федерація	10372	Білорусь	2265
	Королівство Великобританії	8354	Німеччина	998
2021	Німеччина	11715	Республіка Молдова	367
	Китай	10639	Литва	135
	Болгарія	7795	Російська Федерація	81
по 31.01.2022р.	Китай	977	Республіка Молдова	15
	Німеччина	651	Королівство Великобританія	10
	Словаччина	521	Туркменістан	6

З даних табл. 1.2. видно що, у 2017-18 рр лідируючу позицію займають країни-експортери Німеччина та Республіка Молдова, у 2019 році Китай та Республіка Молдова, у 2020 році Польща та Російська Федерація. У 2021 році Німеччина та Республіка Молдова, за період по 31.01.2022 року Китай та Республіка Молдова.

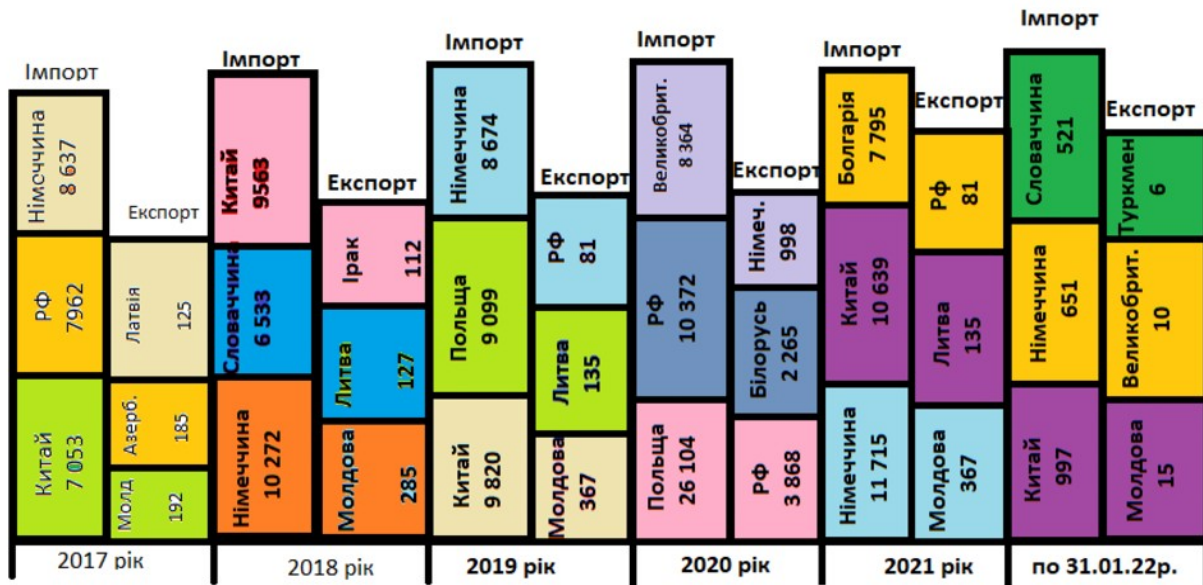

Рис. 1.3 - Аналіз імпортно-експортних операцій засобів по догляду за порожниною ротою

Виходячи із аналізу експортно-імпортних операцій щодо дитячих зубних паст зрозуміло що, доля імпорту займає більшу частину ринку. Об'єктом дослідження було обрано саме дитячу зубну пасту тому, що велику долю ринку засобів по догляду за порожниною рота займають зубні пасти.

В цілому ринок зубних паст фахівці ділять на чотири цінові категорії: економічні, середня цінова категорія, преміум-клас і субпреміум-клас. При цьому в економічній категорії представлені вітчизняні виробники і недорогі лінійки масових брендів (наприклад, Colgate). Середня цінова категорія включає в себе основні лінійки великих брендів Colgate, Blend-A-Med та інших. Преміальний сегмент складають професійні серії засобів по догляду

за порожниною рота, зокрема такі бренди як Splat, R.O.C.S. і Lacalut.

Отже, гігієна ротової порожнини є невід'ємною складовою профілактики основних стоматологічних захворювань. На частку 3-х транснаціональних корпорацій - лідерів ринку (Colgate-Palmolive, Procter & Gamble і Unilever) припадає 54% від обсягу ринку засобів по догляду за порожниною рота в вартісному вираженні.

1.2. Нормативні підходи контролю якості та безпечності дитячих зубних паст

Усі косметичні товари, в тому числі й зубна паста, повинні виготовлятися за рецептурою затвердженою відповідними органами Міністерства охорони здоров'я України і відповідати вимогам нормативних документів. Загальні вимоги:

- висока ступінь ефективності дії виробу;
- корисність, сприятливість дій на стан шкіри, волосся, порожнину рота;
- безпечність всіх інгредієнтів, що входять до складу косметичних засобів;
- незмінність якості протягом гарантійного терміну, стійкість по відношенню до розвитку мікроорганізмів і окислювальних процесів.

Згідно законодавства України, зубні паста повинні відповідати таким вимогам і стандартам, як:

1. ISO 11609-95 «Стоматологія. Зубні паста. Вимоги, методи випробувань та маркування» [3];
2. Закону України № 2735 «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції» [4];
3. Технічний регламент 009/2011 Митного союзу «О безпечності

парфумерно-косметичної продукції» [5];

4. Державні санітарні правила і норми безпеки продукції парфумерно-косметичної промисловості 2.2.9.027-99 [6];

Закону України № 2735 «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції», даний Закон встановлює правові та організаційні засади здійснення державного ринкового нагляду і контролю нехарчової продукції.

Закону України № 2735 "Про загальну безпечність нехарчової продукції» установлює правові та організаційні засади введення в обіг в Україні нехарчової продукції і забезпечення її безпечності. Для країн Європейського Союзу 30 листопада 2009 року був прийнятий регламент щодо косметичної продукції, Європейський Регламент № 1223/2009 на косметичну продукцію, який установлює вимоги безпечності, а також спеціальні вимоги щодо забезпечення безпечності косметичної продукції, що вводиться в обіг та надається на ринку, з метою захисту життя і здоров'я людини та запобігання недобросовісній практиці і поширюється на суб'єктів господарювання незалежно від форм власності та видів діяльності, органи державної влади, а також на відповідні громадські організації. З метою забезпечення ефективного нагляду за ринком, компетентному органу повинне бути надане повідомлення про косметичну продукцію, яка надається на ринку.

У формуванні Європейського законодавства значну роль відіграють дослідження наукових комітетів і жоден косметичний інгредієнт не може бути включений чи виключений із Регламенту (ЄС) № 1223/2009 на косметику без урахування думки Наукового комітету з безпеки споживачів (SCCS), який забезпечує незалежну наукову експертизу всіх інгредієнтів, які викликають стурбованість щодо їх впливу на здоров'я людини. Комітет дає висновки про

ризиками для здоров'я і безпеки непродовольчих споживчих товарів (косметичні продукти та їх інгредієнти).

Для країн митного союзу створено Технічний Регламент ТС 009/2011 в якому зазначено фундаментальні вимоги до продукції парфумерно-косметичної промисловості:

- до складу;
- до фізико-хімічних показників;
- до мікробіологічних показників;
- до вмісту токсичних елементів;
- до токсикологічних показників;
- до клінічних (клініко-лабораторними) показників;
- до виробництва;
- до споживчої тари;
- до маркування продукції.

Для кращого розуміння актуального стану вітчизняної системи технічного регулювання косметичної галузі зроблено порівняння з нормативними документами ЄС, що наведено у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Порівняльний аналіз стану нормативно-технічного забезпечення
вітчизняної косметичної галузі та ЄС

Аспекти системи технічного регулювання	Україна	ЄС
Визначеність галузі	Сфера непродовольчих товарів	Косметика
Систематизація продукції	Немає однозначної класифікації та чіткого визначення понять	Єдина, оновлена класифікація
Мета діяльності	Кінцева якість продукції	Безпека продукції
Суб'єкт діяльності	Виробник	Споживач
Базовий нормативний	ДСанПіН 2.2.9.027-99	Регламент (ЄС) №1223/2009

документ		
Визначення основних нормативних показників	Випробуванням лише готової продукції, згідно не гармонізованих окремих нормативів	Організованим контролем усього виробництва згідно Регламенту №1223/2009
Вимоги до інгредієнтів рецептури	Не регламентовані, зокрема потрібні для барвників, консервантів, уф-фільтрів, наноматеріалів та ін.	Чітко прописано заборону, обмеження чи дозвіл на використання для усіх інгредієнтів рецептури
Організація виробництва	Довільна	GMP (ISO 22716:2007): контроль процесів, якості та попередження ризиків
Процедура оцінки відповідності	Добровільна сертифікація	Декларування відповідності
Гарантія безпеки	Головним державним санітарним лікарем України	Виробником
Методи випробувань	Застарілі, недостатньо точні та малоінформативні	Постійно вдосконалюються за потребами виробників для ефективної реалізації GMP
Діяльність випробувальних лабораторій	Нецентралізована: значна кількість лабораторій проводять однотипні вимірювання	Централізована: лише кілька потужних центрів організовують діяльність у всіх країнах ЄС
Політика етичності випробувань	Недотримана, масові випробування на тваринах	Суворі заборони тестування на тваринах, постійне розроблення альтернативних методів
Зберігання	Недотримання умов зумовлене законодавчим зняттям відповідальності з реалізаторів	Дотримання усіх відповідних умов як невід'ємного елемента ефективності GMP

Умови продажу	Не визначені, унеможливають відслідкування обігу продукції	Регламентовані для прямого зв'язку кінцевого споживача з постачальником та виробником
Маркування	З порушенням вимог нормативів та законодавства про мови	Ретельне виконання вимог, повністю мовою країни споживача
Продовження табл. 1.3		
Рівень фальсифікації	Перевищує обсяг легального ринку	Незначний
Діяльність з контролю та нагляду	Періодичні перевірки відповідних органів державної влади	Виробник зобов'язаний повідомити контролюючі органи про виявлені невідповідності (організація тісної взаємодії з контролюючими органами)
Організація документообігу	Необов'язкова	Чітка структуризація внутрішнього та зовнішнього документообігу із створенням потрібних баз даних
Умови розвитку галузі	Не розроблено нормативів щодо перспективних напрямків розвитку виробництва	Впроваджено стандарти органічного виробництва, спеціальне маркування, створено реєстраційну базу для продукції з нано матеріалами.
Рівень впровадження наукових досліджень	Низький, лише пропозиції	Високий, на основі чого постійне оновлення нормативно-технічного забезпечення

За поданою у таблиці 1.3 інформацією можна зробити однозначний висновок про істотну невідповідність вітчизняної системи технічного регулювання косметичної галузі загальноприйнятим європейським стандартам. Такий стан галузі відкрито ігнорує європейські обов'язкові вимоги до якості та безпеки косметичної продукції та практичний досвід розвинених країн. Відмова від прийняття нових європейських вимог та застарілість існуючого нормативно-технічного забезпечення не тільки блокує розвиток косметичної галузі, але й загрожує здоров'ю та життю споживачів. Організація єдиного економічного простору висуває вищі вимоги до якості продукції та послуг із обов'язковим урахуванням пріоритетності інтересів охорони здоров'я та якості довкілля.

При аналізі складу важливим компонентом є важкі метали. У відповідності з ГОСТ 7983-2016 «Пасты зубные. Общие технические условия» масова доля суми важких металів не повинна перевищувати 0,002 % [7].

При оцінці безпеки першочерговим є аналіз складу інгредієнтів з урахуванням вимог Державних санітарних правил і норми безпеки продукції парфумерно-косметичної промисловості від 01.07.1999. № 27. Також для визначення безпечності зубних паст визначають токсиколого-гігієнічні показники табл. 1.4 безпеки для здоров'я людини, вони гарантують відсутність у готовій продукції токсичної, подразнюючої, сенсibilізуючої чи іншої несприятливої дії на здоров'я людини за умов застосування згідно з призначенням протягом гарантійного терміну зберігання.

Таблиця 1.4

Токсиколого-гігієнічні норми показники та норми безпеки зубних паст

Показники безпеки для зубних паст	Бали
Індекс "гострої" токсичності при	0 балів - відсутність токсичної дії при

нанесенні на шкіру лабораторних тварин за ступенем дії	одноразовому нанесенні на шкіру тварин дозою 2500 мг/кг;
Продовження табл. 1.4.	
Індекс хронічної токсичності при нанесенні на шкіру, не більш	0 балів - відсутність токсичної кумулятивної дії.
Індекс шкірно-подразнюючої дії за ступенем змін функціонального стану шкіри	0 балів - відсутність подразнюючої дії.
Індекс сенсibiliзуючої дії, не більш	0 балів - відсутність сенсibiliзуючої дії.
Індекс гострої токсичності при введенні у шлунок, не більш	0 балів - відсутність токсичної дії при одноразовому введенні у шлунок в дозі 10 000 мг/кг.
Індекс хронічної токсичності при введенні у шлунок, не більш	0 балів - відсутність токсичної кумулятивної дії
Індекс фотосенсибилізуючої, не більш	0 балів – відсутність фотосенсибилізуючої дії.

Також було проведено аналіз нормативних документів, що регулюють якість та безпечність зубних паст. Результати аналізу занесені до таблиці 1.5.

Таблиця 1.5

Аналіз вимог нормативних документів щодо якості дитячих зубних паст

№	Найменування показника	Норми та вимоги нормативних документів			
		ГОСТ 7983-2016 «Пасты зубные. Общие технические условия» <u>Втратив чинність в Україні, але альтернативи не існує</u>	Технічний регламент 009/2011 Митного союзу «О безопасности парфумерно-косметической продукции»	Регламент ЄС № 1223/2009 про безпечність косметичної продукції	ДСанПін 2.2.9.027-99
Органолептичні показники					
1	Зовнішній вигляд та консистенція	Однорідна маса, яка утримується на поверхні зубної щітки, не проникаючи	Не нормується	Не нормується	Не нормується

		всередину щетини (за винятком випадків, коли неоднорідність маси і інша консистенція обумовлені рецептурою або заявлені виробником.)			
2	Колір	Властивий кольору пасти даного зразка.			
3	Запах	Властивий запаху пасти даного зразка			
4	Смак	Властивий смаку пасти даного зразка			
Фізико-хімічні показники					
1	Водневий показник	4,5-10,5 рН	5,5 – 10 рН	Не нормується	Не нормується
2	Масова доля фторида	0,15%	0,15%		
3	Піноутворення	Не нормується	Не нормується		
4	Абразивність	Не нормується	Не нормується		
Мікробіологічні показники					
1	Загальна кількість мезофільних аеробних і факультативно-анаеробних мікроорганізмів сімейство:	Мікроорганізми відсутні	Мікроорганізм и відсутні	Мікроорганізм и відсутні	Мікроорганізми відсутні
2	Enterobacteriaceae, КУО / 1 г	Мікроорганізми відсутні	Мікроорганізм и відсутні	Мікроорганізм и відсутні	Мікроорганізми відсутні
3	Pseudomonas aeruginosa, КУО / 1 г	Мікроорганізми відсутні	Мікроорганізм и відсутні	Мікроорганізм и відсутні	Мікроорганізми відсутні
4	Staphylococcus aureus, КУО / 1 г	Мікроорганізми відсутні	Мікроорганізм и відсутні	Мікроорганізм и відсутні	Мікроорганізми відсутні
5	Пліснява і дріжджі, КУО / 1 г	Мікроорганізми відсутні	Мікроорганізм и відсутні	Мікроорганізм и відсутні	Мікроорганізми відсутні

Порівняльний аналіз нормативно-технічних вимог показав, що міжнародні норми не містять вимоги до органолептичних та фізико-хімічних

показників якості зубних паст. Для зубних паст, призначених для дітей у віці від 1 до 6 років, рекомендується зменшення масової частки фториду до 0,02-0,05%. Важливо нормувати вміст фтору - у великих концентраціях - це отруйна речовина. Надлишок його в організмі може привести до захворювання емалі зубів - флуорозу. Тому в дитячих зубних пастах допускається менший вміст фтору - до 0,025 %. Закону України № 2735 «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції», даний Закон встановлює правові та організаційні засади здійснення державного ринкового нагляду і контролю нехарчової продукції. Відповідно Європейської директиви 76/768/ЕЕС, зубні пасти не можуть містити сахарозу та інші легко розкладаються в роті вуглеводи. Тому наявність цукру в зубній пасті виключено заздалегідь. Отже, оскільки зубна паста безпосередньо потрапляє до ротової порожнини, її якість та безпечність повинні бути на максимальному рівні.

Показники органолептики вказані тільки в ГОСТі, фізико-хімічні показники нормуються за допомогою ГОСТу та Технічного регламенту Митного союзу. Мікробіологічні показники, а саме їх норми вказані у всіх представлених документах.

Закордонний досвід показує, що такі нормативні документи, як Директиви, Технічні Регламенти, акцентують свою увагу лише на показниках безпечності, що для споживача вкрай важливо.

- Європейське законодавство висуває особливі вимоги до безпеки косметичної продукції, покладаючи таку відповідальність на особу, яка вводить її в обіг та нормує вміст інгредієнтів, категорично забороняє випробування на тваринах. Важливо, що перед введенням в обіг косметична продукція повинна була нотифікована в Європейській Комісії. При цьому кожна держава є відповідальною за впровадження нормативів та ринковий

нагляд на національному рівні. Також, в ЄС розроблено достатньо стандартів для розвитку перспективних напрямків виробництва, зокрема екологічного. З цією метою МОЗ України розроблено проект Постанови Кабінету Міністрів України (далі – Постанова) «Про затвердження Технічного регламенту на косметичну продукцію». Вказаний проект було запропоновано для публічного обговорення ще у 2013 р., а чергова доопрацьована версія оприлюднена на сайті МОЗ України 23.01.2020 р. Утім, незважаючи на важливість його термінового прийняття, він був затверджений тільки 20 січня 2021 р. № 65 [8], але спочатку була встановлена дата прийняття - серпень 2022р., а зараз подовжено до серпня 2024р. Оновлений технічний Регламент не містить вимоги до органолептичних показників, фізико-хімічні обмежені тільки показником «стабільності».

Важливо, що закордонна практика у косметичній галузі використовує регламент про хімічні речовини та їх безпечне застосування, котрий стосується реєстрації, оцінки, надання дозволів і заборон використання хімічної субстанції. Як уже зазначалося, окрім нормативів, що прописують виконання правил Належної виробничої практики, у ЄС діють окремі стандарти на методи випробувань та аналізу косметичних засобів. Зокрема, чітко визначається методи аналітичного підходу для виявлення кількісного вмісту важких металів, обмежень та виявлення нітрозамінів, визначення та аналізу фталатів у косметичній продукції. Також є стандарти, котрі прописують вимоги до випробувань зубних паст.

1.3. Вплив складу на якісні характеристики дитячих зубних паст

Зубні паста мають декілька видів, що характеризують їх споживні властивості:

Профілактичні зубні паста. Такі паста покликані забезпечувати

ретельний догляд за зубами і порожниною рота кожен день, захищаючи зуби від каріозних уражень і запальних процесів ясен та слизової оболонки ротової порожнини.

Зубні пасти від пародонтозу. Зубні пасти цього різновиду активно запобігають і усувають запалення і кровоточивість ясен. Зубні пасти для боротьби з пародонтозом поєднують у своєму складі комбінацію активних речовин - антибактеріальних сполук, мінералів та витяжок з лікарських рослин, які чудово знезаражують порожнину рота, вбивають хвороботворні мікроби, перешкоджаючи утворенню зубного нальоту.

Противокаріозні зубні пасти. Дані засоби для гігієни порожнини рота і зубів є прекрасною профілактикою прогресування карієсу. Карієс, як багато хто знає, вражає найчастіше зубну емаль у важкодоступних місцях. За рахунок активних компонентів зубні пасти від карієсу ефективно проникають у важкодоступні місця, справляючись з каріозними ураженнями.

Зубні пасти для чутливих зубів. Засоби для гігієни порожнини рота для зубів з підвищеною чутливістю призначені для зубів з тонкою емаллю. Принцип роботи таких паст має відношення до каналців дентину. Дані види зубних паст закупорюють мікроотвори в дентині зуба. При чищенні зубів цими пастами здійснюється активізація основних інгредієнтів пасти, що заповнюють дентин навіть на великій глибині. Після закупорки отворів у дентині активними інгредієнтами пасти, пропадає біль при дотику емалі зуба з дратівливими чинниками.

Пасти для відбілювання. Такі пасти роблять на зуби відбілюючу дію. У свою чергу зубні пасти для відбілювання поділяються на дві категорії - пасти з вмістом хімічних відбілювачів і пасти з вмістом абразивних чистячих компонентів. Перед використанням необхідно ознайомитися з усіма протипоказаннями.

Зубні пасти без фтору. Зубні пасти, зі складу яких виключений фтор, призначені для догляду за зубами, що страждають від флюорозу. Флюороз - це підвищений вміст фтору в зубній емалі, наприклад, з причини проживання людини в регіоні з підвищеною концентрацією фтору у водопровідній воді. При цьому часте використання паст і ополіскувачів для порожнини рота з вмістом фтору може призвести до його надлишку в емалі зубів, тому використання даних гігієнічних засобів рекомендується тільки особам, чия зубна емаль сильно схильна до ризику прогресування карієсу.

Дитячі зубні пасти. Фахівці в галузі стоматології рекомендують використовувати дітям до шести років особливі дитячі зубні пасти. Зубні пасти для дітей - це гігієнічні засоби, до яких пред'являються високі вимоги, тому що емаль дитячих зубів не сформована до кінця. До того ж діти часто ковтають зубну пасту при чищенні зубів. Тому дитячі зубні пасти зобов'язані бути безпечними навіть у разі проковтування. Сучасні виробники пропонують дитячі пасти з різними смаками, що полегшує процес привчання дитині до щоденної процедури чищення зубів. Дитячі зубні пасти можуть бути гігієнічними і лікувально-профілактичними. Лікувально-профілактичні дитячі зубні пасти в більшості випадків відрізняються зниженим вмістом фторидів в межах 0,025%. Причина низького в порівнянні з пастами для дорослих вмісту фторидів в тому що, саме, малі діти ароматизовану, «смачну» пасту дуже часто ковтають і деколи просто їдять. Діти ж у віці до трьох років, навіть якщо вони цього і не хочуть, проковтують до 30% пасту. Знижений вміст фторидів в зубних пастах для дітей, перш за все, попереджує передозування фторидів в організмі, які здатні викликати, хоча і абсолютно безпечно, але естетично неприємну - реакцію у вигляді плям на емалі других (постійних) зубів (так званий – вентофтороз). Тому лікарі рекомендують користуватися дітям лікувально-профілактичною пастою з нейтральним

смаком (позбавленою смаку) і запахом.

Зубні пасти для курців. Ці зубні пасти призначені для догляду за зубами, власники яких палять. Такі гігієнічні засоби ефективно знімають наліт від тютюну, від кави і чаю, скорочують утворення нальоту і зубного каменю, зберігають свіжий подих [9].

Одним з основних критеріїв оцінки якості дитячих зубних паст є склад. Саме склад може впливати на якісні характеристики дитячих зубних паст. Зубні пасти містять у своєму складі всі основні активні компоненти, які можуть як покращити стан зубів так і принести шкоди.

Таблиця 1.6

Основні компоненти, що наявні у складі дитячих зубних паст

Назва компонента	Кількість(%)
Алюміній гідроксид	40,00
Гліцерин	10,00
Сорбіт	10,00
Натрій карбоксиметилцелюлоза	1,60
Натрій лаурилсульфат	1,80
Кальцій гліцерофосфат	1,50
Натрій монофторфосфат	1,00
Двоокис титану	1,00
Сахарин	0,05
Віддушка	1,00
Вода очищена	До 100,00

Раніше як абразив у пастах використовували карбонат кальцію, але від нього поступово відмовилися, оскільки він не є хімічно інертним і вступає в реакцію з іншими компонентами пасти. До того ж кристалічна структура

карбонату кальцію близька до голчастої, а значить травматична для емалі зубів. Зараз його замінили слабкі абразивні сполуки кремнію (аеросил, алюмосилікат, діоксид-кремнію, гідроксид-кремнію, дикальцій фосфат) [10].

Зубний порошок, а потім і зубна паста найбільш наближалися до сучасних, які вперше з'явилися в кінці 18 століття у Великій Британії. Це засіб для очищення зубів продавався в керамічній посудині в двох формах у вигляді порошку і пасти. Люди, які мали більше грошей використовували для нанесення ще й зубну щітку, а бідні чистили зуби пальцями [11].

Спінювання пасти забезпечують поверхнево-активні речовини (ПАР). Найпоширеніші — додецилсульфат натрію, лаурилсаркозинат натрію, бетаїн. Введення ПАР дозволяє звести мікроушкодження зубної емалі при чищенні зубів до мінімуму. До того ж, згідно з численними соціологічними дослідженнями, більшість людей є прихильниками високопінистих зубних паст.

Для утворення однорідної консистенції застосовують еднальні речовини препарати агару, пектин, декстран, гліцерин, альгінат натрію.

Активними компонентами зубних паст є речовини, що мають лікувально-профілактичну дію: лактат алюмінію, фториди, з'єднання з антимікробною активністю, окремі мікро-, макроелементи і полімінеральні комплекси, екстракти лікарських трав, ферменти, прополіс та ін.

Ароматизаторами виступають як натуральні, так і ідентичні натуральним сполуки. З натуральних найчастіше використовують ароматні компоненти ефірних олій, ментол, тимол, корвакрол, лимонен, сквалени та ін.

Використання синтетичних ароматизаторів дозволяє понизити собівартість кінцевого продукту.

Практично всі наявні в продажу зубні пасти містять в своєму складі

безліч різних хімічних речовин, кожне з яких представляє собою небезпеку для здоров'я людини.

У недорогих зубних пастах для видалення нальоту використовується дуже грубий абразив - карбонат кальцію CaCO_3 (звичайний крейда). Він здатний залишати подряпини на емалі і стирати шийку зуба. І чим паста дешевше - тим крейда в ній, швидше за все, більшого калібру.

Поряд з крейдою поширений і інший не менш агресивний абразив - бікарбонат натрію NaHCO_3 (харчова сода), який не тільки полірує, а й має відбілюючий ефект. Абразивні речовини становлять приблизно 40% обсягу пасти.

Шкідлива дія абразивного матеріалу на емаль зубів залежить від величини частинок (чим дрібніше, тим краще), тому для зниження травматичного ефекту в технології виготовлення зубних паст стали застосовувати кремнію діоксид SiO_2 , калію тетрапірофосфат $\text{K}_4\text{P}_2\text{O}_7$, але так як пасти на їх основі дорожче за собівартістю, дрібні виробники як і раніше вважають за краще використовувати крейду і соду.

Діоксид кремнію - більш сучасний замітник окису алюмінію. Вважається, що він безпечний для зубів. Однак зустрічаються думки про те, що навіть найдрібніші кристали діоксиду кремнію володіють твердістю, порівнянної з твердістю емалі зубів. А значить це далеко не бездоганний інгредієнт.

Окис алюмінію- Al_2O_3 - у деяких країнах ця речовина заборонено до використання в зубних пастах. У нас немає. Численні дослідження вчених різних країн доводять: накопичуючись в організмі, алюміній умирує клітини мозку (паралізує центральну нервову систему, викликає тремтіння голови і судоми), викликає анемію і артрит (у хворих на артрит алюмінію в крові в п'ять разів більше, ніж у здорових), пригнічує вироблення шлункових

і слинних ферментів. Так само надлишок надходження алюмінію сприяє розвитку остеопорозу (крихкості кісток) і рахіту, що пояснюється тим, що алюміній з фосфатами в їжі утворюють нерозчинні сполуки, що утрудняють засвоєння фосфатів в кишечнику [12].

Антибактеріальні добавки. В якості такої добавки використовують триклозан (Triclosan), який вбиває мікроорганізми в порожнині рота:

1. Потрапляючи в наше тіло, імітує жіночий гормон естроген, порушуючи нормальний гормональний баланс. Це може призводити до раку грудей, яєчників, простати, раннього статевого дозрівання і проблем з фертильністю.

2. Продукти його метаболізму блокують нормальну функцію щитовидної залози, що позначається на всьому організмі в цілому.

3. Впливає на скорочення м'язових волокон, викликаючи захворювання серцево-судинної системи.

5. Підвищує опірність до антибіотиків. Триклозан - жирорастворимое речовина, що дає йому можливість дуже легко проникати через стінки бактерій. При попаданні всередину бактерії, він атакує спеціальний фермент, який відповідає за синтез життєво важливих для бактеріальної клітини, жирних кислот. У підсумку, ці ж самі бактерії зможуть протистояти антибіотикам, які можуть знадобитися для лікування інфекційного захворювання.

6. Послаблює імунітет. Вчені довели, що діти, які виростили в навколишньому середовищі з частим використанням хімічних антибактеріальних, дезінфікуючих продуктів, мають слабший імунітет, страждають від алергій, астми і захворювань імунної системи.

7. При взаємодії з водою з-під крана, зв'язується з Хлором, утворюючи токсичні Діоксид. Діоксиди всмоктуються в нашу кров і накопичуються в

нашому тілі, отруюючи його зсередини.

Лаурилсульфат натрію (sodium lauryl sulfate, SLS) - є в 99% зубних паст на полицях, в тому числі в пастах преміум-формату (наприклад, Splat і Lacalut). Призначення - створення піни, що забезпечує за рахунок лопаються бульбашок міні ефект «вибухової хвилі», яка розщеплює частинки нальоту.

Лаурилсульфат натрію висушує слизову оболонку рота, підвищує чутливість ясен до алергенів і таким подразників, як харчові кислоти. Крім того, це найсильніший абразив, застосування якого призводить до витончення емалі. Фтор (fluoride). Переважна більшість зубних паст містять фтор. При цьому сам фтор несумісний з вищепереліченими абразивами. У цьому випадку він просто випадає в осад. А значить і вся його можлива користь зведена до нуля.

Так, власне, фтор - речовина аж ніяк не нешкідливе. Надмірна кількість фтору призводить до зворотного ефекту - а саме до руйнування емалі зубів, проблемам з суглобами, утворення каменів в нирках, руйнування кісткової тканини (аж до остеопорозу і раку кісток). Згідно з деякими дослідженнями, фтор також здатний викликати порушення в мозковій тканині, аналогічні хвороби Альцгеймера та інших форм слабоумства.

Цілком достатньо фтору для нас, який ми вживаємо разом з яблуками, мінеральною водою, чаєм і т.п. продуктами.

Додатковий, причому штучний, фтор із зубної пасти людині ні до чого.

Ознакою явного перебору фтору є кровоточивість ясен і поява білих плям на зубах. Потім ці плями стають сірими або коричневими і починається вже процес руйнування зубів. Це вже видима стадія захворювання.

Якщо на пасті не написано «з фтором», це ще не означає, що там його немає. Фтор може скриваатся в пастах під такими назвами:

монофторфосфат- Na_2PFO_3

- фторид натрію-NaF
- фторид олова-SnF₂
- амінофторид

Умовно пасти ділять на такі категорії:

- з підвищеним вмістом фтору (> 1000 ppm)
- із середнім вмістом фтору (500-1000 ppm)
- з низьким вмістом фтору (<500 ppm)
- без фтору

Лактат алюмінію (aluminium lactate)

Лактат алюмінію, або сіль молочної кислоти, - це різновид солей алюмінію. Додається в пасту як протизапальну речовину, яка зупиняє кровоточивість ясен. А також знижує чутливість зубів (до холодного, кислого, гарячого і солодкого), впливаючи на нервові закінчення зуба і перешкоджаючи передачі сигналу зовнішніх подразників в нерв. Улюблений компонент паст Lacalut.

Є маса природних компонентів, які виконують аналогічні функції, але великим виробникам вигідніше використовувати солі алюмінію.

Шкода солей алюмінію в тому, що вони добре всмоктується і осідає в організмі - в кістках, печінці, але головним чином - у мозку. Це призводить до дегенерації деяких клітин мозку і в підсумку - в хворобам - погіршення пам'яті, порушення рухових функцій, хвороби Альцгеймера та ін. Захворювань, пов'язаних з мозком.

Крім цього, надлишок солей алюмінію перешкоджає затримці кальцію в організмі, гальмує синтез гемоглобіну і зменшує всмоктування фосфору і інших мікроелементів. Це може привести до проблем з кістками і суглобами (остеопороз, флюороз і ін. Хвороби).

Що стосується вагітності, то є дані про те, що алюміній проникає через

плаценту і накопичується в тканинах плода, що може викликати різні порушення розвитку. З метою зниження шкідливого впливу зубної пасти на здоров'я, виробники додають в зубні пасти ментол, що дозволяє охолодити слизову порожнину рота на кілька градусів і тим самим зменшити всмоктуваність в кров містяться в зубній пасті шкідливих речовин. Відомо, що швидкість всмоктування в кров знаходяться в порожнині рота речовин становить всього 30 секунд.

Цією здатністю слизової оболонки рота давно користуються виробники лікарських препаратів, пропонуючи для кращого проникнення в організм будь-якого ліки потримати його під язиком. Крім того, діти іноді їдять зубну пасту, тому що виробники додають в неї різні харчові ароматизатори, такі як «полуниця», «апельсин» і ін. І дитина несвідомо прагне з'їсти [13].

Таким чином, через звичайну процедуру чищення зубів відбувається щоденне самоотруєння, причому робиться це абсолютно добровільно. Кожен раз в процесі подібного «гігієнічного» догляду за порожниною рота невелику кількість зубної пасти через слизову оболонку порожнини рота всмоктується в кров і розноситься по всьому організму, а також частково потрапляє в органи травлення. Виходячи з цього, можна зробити висновок що, склад дитячої зубної пасти є важливим фактором.

1.4. Чинники формування якості та безпечності дитячих зубних пасти

Якість та безпечність є найважливішими чинниками безпеки країни та забезпечення здоров'я населення. Догляд за молочними зубами необхідний, оскільки вони беруть участь в розвитку мовних навиків, сприяють правильному травленню, формуванню постійних зубів [14].

Окрім складу, не менше значення та вплив на якісні характеристики має

технологічний процес виробництва зубної пасти, що повинно здійснюватися згідно з вимогами санітарних правил та законами України.

Підготовка сировини

Подрібнення сировини

Гідроксид алюмінію відважують на вагах, подрібнюють на молотковому млині, попередньо закріплюють етикетки, де вказано найменування сировини, її кількість, дату, номери серії, прізвище та підпис апаратника. Гідроксид алюмінію завантажують безперервно чистим сухим совком невеликими порціями, не допускаючи, щоб молотковий млин був перевантажений або працював вхолосту. Кількість зваженої та подрібненої сировини, номер партії сировини і дату апаратник відмічає в операційному листі та технологічному журналі [15].

Просіювання сировини

Алюмінію гідроксид просіюють на віброситі, кальцій гліцерофосфат та натрію монофторфосфат зважують на вагах і завантажують у збірник. Потім його просіюють на віброситі. Просіяну сировину збирають у збірники, на які закріплюються етикетки із зазначенням найменування сировини, її кількості, серії, прізвища та підпису апаратника. Кількість зваженої і просіяної сировини, номер партії сировини та дату апаратник відмічає в операційному листі й технологічному журналі. Просіяна сировина передається на стадію «Отримання зубної пасти».

Приготування розчину лаурилсульфату натрію

У реактор із вимірника завантажують частину очищеної води. Води беруть у п'ять разів більше, ніж вага лаурилсульфату.

Воду в реакторі підігрівають до температури 60–70°C і вручну завантажують із збірника відважений на вагах натрію лаурилсульфат. Суміш у реакторі перемішують до повного розчинення натрію лаурилсульфату. На

реактор попередньо прикріплюють етикетку, де вказують найменування розчину, номер серії, кількість, дату, прізвище та підпис апаратника. Після розчинення натрію лаурилсульфату розчин охолоджують до температури 18–22°C пуском холодної води в сорочку реактора. Розчин передається на стадію «Приготування зубної пасти».

Приготування зубної пасти

Натрій карбоксиметилцелюлозу зважують на вагах і перевантажують в збірник. Частину води, очищеної, відміряної вимірником, заливають у реактор. На реактор попередньо закріплюють етикетку, де вказують найменування препарату, номер серії, кількість, дату, прізвище та підпис апаратника. У реактор завантажують гліцерин із вимірника. При постійному перемішуванні в реактор вручну завантажують зважену кількість натрій карбоксиметилцелюлози. Розчин залишають у реакторі для набухання протягом однієї години. Після набухання суміш нагрівають до температури 65–70°C пуском пари в сорочку реактора. Розчин перемішують до отримання однорідної маси. Потім реактор та розчин охолоджують пуском холодної води в сорочку реактора. Відбирають пробу для визначення пластичної в'язкості.

Після отримання позитивних результатів у реактор завантажують із збірника алюмінію гідроксид, включають мішалку та перемішують протягом 10–15хв до отримання однорідної суміші. Потім при постійно працюючій мішалці завантажують із збірників кальцію гліцерофосфат і монофторфосфат. Суміш у реакторі Р-16 перемішують протягом 15–20хв. Додають із збірників зважені на вагах порції сорбіту, двоокису титану та сахарин. Перемішують ще 10 хв і відбирають пробу для визначення вмісту алюмінію гідроксиду в пасті. При отриманні позитивного результату в реактор Р-16 за допомогою стиснутого повітря завантажують розчин натрію лаурилсульфату з реактора Р-

10. Вручну додають віддушку із збірника, яку зважили попередньо на вагах у потрібній кількості. Перемішують ще 10 хв. У разі потреби (спінений продукт) масу вакумують протягом 15–20 хв для видалення повітря із зубної пасти.

При отриманні позитивних результатів аналізу, які хімік заносить в операційний лист, масу передають на стадію «Пластичне оброблення зубної пасти».

Пластичне оброблення зубної пасти

Отриману пасту за допомогою стиснутого повітря з реактора передають у бункер вальцювальної машини. На вальцювальній машині закріплюють етикетку, де вказують найменування препарату, номер серії, кількість, дату, прізвище та підпис апаратника.

Окрему групу становлять дитячі зубні пасти, які поділяються на гігієнічні та лікувально-профілактичні (фторовмісні, протизапальні, комбіновані, комплексні). Основні вимоги до дитячих зубних паст такі [16]:

1) низький вміст (або відсутність) фтору – ця умова необхідна для зубних паст для дітей до 2 років;

2) низька абразивність. Значення індексу RDA для дитячих зубних паст не повинно перевищувати 50. Для тимчасових зубів і постійних зубів, що лише прорізалися, а також за низької кислоторезистентності емалі доцільно використовувати гелеві пасти;

3) відсутність смакових добавок, що здатні спричинити бажання дитини з'їсти пасту або привчити її до солодкого смаку. Слід використовувати нейтральні, м'ятні чи фруктові ароматизатори;

4) привабливий зовнішній вигляд і зручна для використання дитиною упаковка.

Отже, технологічний процес виробництва зубної пасти проводиться

згідно з вимогами санітарних правил та вимог, які наведені в стандарті підприємства «Санітарна підготовка виробництва зубних паст». Підготовка сировини складається з: подрібнення, просіювання та приготування розчину лаурилсульфату натрію. Далі йде саме приготування пасти та її пластичне оброблення.

Косметична продукція відноситься до таких товарів, які випускаються тільки у фасованому вигляді. Фасування та пакування косметичних товарів – кінцева технологічна операція виробництва косметики, яка не менше впливає на якість і, перш за все, на збереженість кінцевого продукту. Готову продукцію розфасовують у спеціально виготовлену тару, яку потім запаковують в упаковку з картону, паперу, скла, текстильних, полімерних матеріалів, тощо. Особливість тари, для цієї продукції, полягає в тому, що вона є одним із найважливіших елементів її художнього оздоблення. Вид тари для фасування косметичних виробів визначається залежно від консистенції і рівня якості продукції [17].

Герметичність – основна вимога, оскільки при втраті вологи у процесі зберігання, продукція може втратити вологу, затвердіти, стати непридатною для застосування. Разом з цим, при потраплянні повітря, при порушенні герметичності тари кількість мікроорганізмів зростає. Побічні продукти розпаду рослинних і тваринних екстрактів, які утворюються під впливом мікробів і ензимів також негативно впливають на якість косметичних товарів. Косметичні товари випускають в металевих і пластмасових пеналах та тубах, в аерозольній упаковці, а також в скляних, пластмасових баночках, флаконах та ін. Досить перспективною, для косметичних товарів вважається пластмасова тара: пластичні маси легко формуються у виробі різних ємностей і контурів. З пластичних мас, забарвлених у світлі і яскраві тони, отримують красиву і зручну тару для косметики.

Такий вид тари є зручним у використанні, має стійкість до вологи, герметичність що знижує розвиток мікроорганізмів. Пластмасова тара має низку переваг у порівнянні зі скляною: вона у декілька разів легша, не розбивається, в ній можна зберігати продукцію за низьких температур, що дуже важливо при постачанні продукції на далекі відстані [18].

1.5. Методологія визначення коду дитячої зубної пасти згідно до української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності

Український класифікатор товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД) — це систематизований перелік товарів, що складається на основі [Гармонізованої системи опису та кодування товарів](#) та затверджується [законом про Митний тариф України](#).

Цей систематизований перелік товарів включає код товару, його найменування, одиницю вимірювання та обліку (ОВО). В УКТЗЕД товари систематизовано за розділами, групами, товарними позиціями, товарними підпозиціями, найменування і цифрові коди яких уніфіковано з [Гармонізованою системою опису та кодування товарів](#).

Для докладнішої товарної класифікації використовується сьомий, восьмий, дев'ятий та десятий знаки цифрового коду.

Структура десятизнакового цифрового кодового позначення товарів в УКТЗЕД включає код групи (перші два знаки), товарної позиції (перші чотири знаки), товарної підпозиції (перші шість знаків), товарної категорії (перші вісім знаків), товарної підкатегорії (десять знаків). Структура коду УКТЗЕД представлена на рис. 1.4 [19].

КОМБІНОВАНА НОМЕНКЛАТУРА ЄС (CN)						УКТ ЗЕД			
ГАРМОНІЗОВАНА СИСТЕМА (HS)									
6	9	1	3	9	0	1	0	9	0
2 Chapter (Група)									
4 Headline (Товарна позиція)									
6 SubHeadline (Товарна підпозиція)									
Товарна категорія (УКТ ЗЕД)									
Товарна підкатегорія (УКТ ЗЕД)									

Рис. 1.4 – Структура коду УКТЗЕД

Гармонізована система опису та кодування товарів (ГС) — міжнародна номенклатура товарів, розроблена [Всесвітньою митною організацією](#).

До ГС входить близько 5 000 груп товарів; кожна група позначається шестизначним цифровим кодом. [Товари](#) упорядковані в логічну структуру і мають добре визначені правила для досягнення уніфікованої класифікації. ГС використовується більше ніж 200 країнами на основі їхніх Митних тарифів, а також для збору міжнародної торгової статистики. В термінах ГС класифіковано більше 98 % товарів міжнародної торгівлі.

На ГС базується [Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності](#) (УКТЗЕД).

Останньою редакцією є ГС 2012 року. УКТЗЕД відповідно Закону

України [від 19.02.2021 № 1261-ІХ](#) "Про Митний тариф України".

Якщо в УКТЗЕД по відношенню до її міжнародних частин — ГС та [Комбінованої номенклатури Європейського Союзу](#) виявлено неточності, які виникли в результаті неправильного перекладу з офіційної мови оригіналу на українську мову, назв позицій, підпозицій, а також текстів приміток до розділів, груп, позицій, підпозицій та додаткових приміток, то за основу приймаються тексти оригіналів офіційних видань Гармонізованої системи Всесвітньої митної організації та Комбінованої номенклатури Європейського Союзу [20].

Комбінована номенклатура Європейського Союзу (КНЕС)— система класифікації товарів, що використовується у зовнішній торгівлі країнами Європейського Союзу розроблена на базі [Гармонізованої системи кодування і опису товарів](#). Базується на використанні 8-го цифрового коду. У ЄС використовуються наступні номенклатури:

- комбінована номенклатура — основа [Загального митного тарифу](#), містить восьмизначні товарні коди;

- номенклатура ІТС — містить 10-значні коди, що вказуються при імпорті товарів, а також в статистичних цілях; іноді містить додаткові коди для позначення особливих заходів торгової політики (сільськогосподарські мита, антидемпінгові мита, заходи по контролю за товарами подвійного призначення, експортні відшкодування)

Товари при їх декларуванні підлягають класифікації, тобто у відношенні товарів визначаються коди відповідно до класифікаційних групувань, зазначених в УКТ ЗЕД.

При здійсненні митного оформлення товарів митні органи здійснюють контроль правильності їх класифікації за УКТ ЗЕД у порядку,

встановленому наказом Міністерства фінансів України від 30.05.2012 N 650. У разі виявлення під час митного оформлення товарів або після нього порушення правил класифікації товарів митний орган має право самостійно класифікувати такі товари. Рішення митних органів щодо класифікації товарів для митних цілей є обов'язковими.

З метою встановлення достовірних відомостей про товари та їх відповідності опису класифікаційних групувань УКТ ЗЕД митні органи можуть вимагати від суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та громадян зразки товарів та техніко-технологічну документацію на такі товари для проведення експертизи. Порядок взаємодії структурних підрозділів та територіальних органів Державної фіскальної служби України із Спеціалізованою лабораторією з питань експертизи та досліджень ДФС під час проведення досліджень (аналізів, експертиз) затверджений наказом Міністерства фінансів України від 02.12.2016 N 1058.

Для класифікації (кодування) товарів при митному оформленні використовують Митний тариф України, який систематизовано згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД), складеною на основі Гармонізованої системи опису та кодування товарів, та затверджено Законом України від 04.06.2020 N 674-IX "Про Митний тариф України". Структура десятизнакового цифрового кодового позначення товарів в УКТ ЗЕД включає код групи (перші два знаки), товарної позиції (перші чотири знаки), товарної підпозиції (перші шість знаків), товарної категорії (перші вісім знаків), товарної підкатегорії (десять знаків), які представлені на рис. 1.5.

Рис.1.5 – Структура коду УКТЗЕД

Кодування (класифікація) товарів здійснюється відповідно до вимог УКТЗЕД та є технічним прийомом, що дозволяє представити товар, що класифікується, у вигляді групи знаків (код товару), встановлених цим класифікатором. Щоб уникнути неправильної класифікації необхідно враховувати, що УКТЗЕД складається з трьох складових частин:

- основних правил інтерпретації УКТЗЕД;
- приміток до розділів та груп УКТЗЕД (розділ, група, позиція, підпозиція, категорія, підкатегорія);
- текстового опису групувань УКТЗЕД та їх цифрового позначення.

Товари в УКТЗЕД згруповані на декількох рівнях інформаційного значення, починаючи рівнями, де поміщується найбільш загальний опис видів товарів, та закінчуючи рівнями з описом конкретних товарів. Розподіл товарів на групи базується на конкретних даних. Відсутній розподіл товарів на групи, який може бути зумовлений тільки теоретичними ознаками та є непотрібним для цілей зовнішньоекономічного регулювання (наприклад, різниця між кіньми гнідими и чорними). Групи УКТЗЕД не мають також перехрещуватися за змістом, інакше класифікація товарів була б довільною та достатньо ненадійною.

УКТЗЕД містить 21 розділ (нумеруються римськими цифрами та не відображаються в кодї товару) та 97 груп (нумеруються арабськими цифрами). Група 77 не використовується.

УКТЗЕД має наступні рівні деталізації [21]:

1. Розділи – нумеруються римськими цифрами, які не зазначаються у товарному кодї. Містять примітки, які мають юридичну силу при класифікації товарів (перше основне правило інтерпретації). На рівні розділів товари згруповано у відповідності з галузями промисловості по сукупності різних ознак товарів:

- походження (розділи I, II, V);
- функціональне призначення (розділи IV, XI, XII, XVI, XVII, XVIII, XIX, XX, XXI);
- хімічний склад (розділи III, VI, VII);
- матеріал, з якого виготовлено товар (розділи VIII, IX, X, XIII, XIV, XV).

2. Групи – мають двозначну нумерацію арабськими цифрами, яка не має зв'язку з нумерацією розділів. Перші два знаки товарного коду відповідають номеру групи, в якій цей товар класифікується. Містять примітки, які мають юридичну силу при класифікації товарів (перше основне правило інтерпретації).

77-а група зарезервована і не містить текстового опису. На рівні груп товари деталізовано в залежності від:

- матеріалу, з якого їх виготовлено;
- від функцій, які вони виконують;
- від ступеню обробки.

В деяких групах містяться додатковий рівень класифікації. Підгрупи, які пронумеровано римськими цифрами та які не відображено у структурі

цифрового коду. Наприклад, група **39** складається з двох підгруп:

I. “Первинні форми” (позиції **3901 – 3914**) та II. “Відходи, обрізки та скрап; напівфабрикати;”(позиції **3915 - 3926**).

При утворенні груп в УКТЗЕД використано принцип послідовності обробки товару - від сировини до отримання напівфабрикатів та готових виробів (сировина - напівфабрикати - готові вироби). Наприклад, живі корови класифікуються у товарній позиції **0102**, їх м'ясо у товарній позиції **0201**, а готові харчові продукти, виготовлені з цього м'яса, у товарних позиціях **1601 - 1602**.

3. Позиції - мають чотиризначну нумерацію, в якій перші два знаки відповідають номеру групи, яка включає цю товарну позицію. Текстовий опис товарних позицій має юридичну силу для класифікації товарів (перше правило основних правил інтерпретації). Деталізація товарів на рівні позицій здійснюється по більш різноманітним та специфічним ознакам ніж на рівні груп.

4. Підпозиції - є самим нижнім рівнем деталізації товарів, на якому код товару та його текстовий опис відповідають УКТЗЕД. Мають шестизначну нумерацію, в якій перші чотири знаки відповідають товарній позиції, в якій міститься ця підпозиція. Тут використовуються додаткові ознаки деталізації товарів в доповнення до вищезазначених.

5. Категорії - мають восьмизначну нумерацію, в якій перші шість знаків відповідають номеру підпозиції, яка включає цю категорію. Деталізація товарів відповідає КН ЄС.

6. Підкатегорії - містять опис товару та його десятизначний товарний код.

В УКТЗЕД мають місце випадки коли текстовий опис позиції, підпозиції, категорії та підкатегорії співпадає. Тобто товарну позицію не

деталізовано. Наприклад, 0503.00 00 00 - "Кінський волос та його відходи ...".

В УКТЗЕД окреме значення має спеціальна система пунктуації (кома - ",", крапка з комою - ";" та дві крапки - ":"), яка застосовується в текстовому описі товарних угруповань УКТЗЕД (позицій, підпозицій, категорій та підкатегорій).

Кома між двома частинами текстового опису угруповання УКТЗЕД, свідчить про те, що будь-який товар, який зазначено до коми, може бути виготовлений з будь-якого матеріалу.

Точка з комою зазначає розмежування товарів з різними ознаками (характеристиками), які об'єднані в одній товарній позиції чи підпозиції. Тобто будь-які визначення у текстовому описі товарного угруповання УКТЗЕД після крапки з комою не можуть застосовуватись до товарів, зазначених до крапки з комою. Слід пам'ятати, що після крапки з комою починається новий опис іншого товару.

Дві крапки означають продовження деталізації товарного угруповання на іншому рівні.

Однією з важливих особливостей УКТЗЕД є наявність так званої "дефісної системи". Дефісна система передбачає зазначення певної кількості рисок (дефісів) перед текстовим найменуванням деталізованих угруповань УКТЗЕД (підпозицій, категорій, підкатегорій). Кількість дефісів відповідає рівню угруповання. Різна кількість проставлених дефісів показує глибину деталізації та полегшує пошук відповідного текстового найменування товару по певному алгоритму - від меншого числа рисок (дефісів) до більшого. В деяких угрупованнях УКТЗЕД (позиціях та підпозиціях) присутні додаткові рівні деталізації, для яких не передбачено цифрового коду. Вони позначені символами " - " або " - - ", проставленими перед текстовим описом. Без врахування вказаного текстового опису, при його наявності, товар

класифікувати не можна. Наприклад, над підпозицією **0408_11** з текстовим описом "- - сушені" розташовано текстовий опис "- яєчні жовтки", навпроти якого відсутній цифровий код. Відповідно текстовий опис підпозиції **0408_11** слід читати як "яєчні жовтки, сушені".

Як правило в УКТЗЕД на рівні угруповань (позицій, підпозицій, категорій та підкатегорій) виділено один або кілька видів товарів (виробів), які найбільше обертаються у світовій торгівлі, для інших видів товарів призначено узагальнене угруповання з текстовим описом "інші", так зване "кошикове" угруповання. Завдяки "кошиковим" угрупованням, які мають текстовий опис "- інші" в ТН включено всі без винятку товари.

УКТЗЕД містить чіткі визначення та правила (основні правила інтерпретації, примітки до розділів та груп), які регулюють випадки часткового співпадання змісту угруповань УКТЗЕД позицій або неможливості вибору відповідного угруповання УКТЗЕД. Це дає можливість уникнення часткових накладень, при умові що товар (виріб) призначений для виконання декількох функцій або виготовлений з декількох матеріалів.

Примітки до розділів та груп дозволяють провести чіткий розподіл між різними товарними позиціями та визначити їх пріоритети при класифікації певних видів товарів. Певні примітки виключають конкретні товари з конкретних розділів, груп і товарних позицій. Наприклад, примітка 1(a) до групи **02** говорить про те, що у цю групу не включаються продукти, які не можуть використовуватись для вживання людиною, типу зазначених у товарних позиціях **0201 - 0208** або **0210**. Тобто, якщо свиняча туша (підпозиція **0203_11**), з якихось причин не придатна для використання в якості їжі людини (м'ясо зіпсувалося під час зберігання, або було забито хвору тварину), то у такому випадку ця туша не може класифікуватись у групі **02**, а повинна класифікуватись у групі **05** (товарний код **0511_99 80 00**).

Разом з тим УКТЗЕД містить терміни, які поширюються на декілька груп або на всю УКТЗЕД. Виходячи з цього не завжди достатньо ознайомитись з примітками до певних розділів та груп, а також необхідно ознайомитись з примітками до інших розділів та груп, які мають відношення до подібних видів товарів, матеріалів з яких вони виготовлені та функцій, які вони виконують.

Невід'ємною складовою частиною УКТЗЕД є Основні правила інтерпретації УКТЗЕД. Ці Правила служать комплексним керівництвом для віднесення товару до певного класифікаційного угруповання. Таких правил шість, а саме:

1. Назви розділів, груп і підгруп наводяться лише для зручності користування УКТЗЕД; для юридичних цілей класифікація товарів в УКТЗЕД здійснюється виходячи з назв товарних позицій і відповідних приміток до розділів чи груп і, якщо цими назвами не передбачено іншого, відповідно до таких правил:

2. (а) будь-яке посилання в назві товарної позиції на будь-який виріб стосується також некомплектного чи незавершеного виробу за умови, що він має основну властивість комплектного чи завершеного виробу. Це правило стосується також комплектного чи завершеного виробу (або такого, що класифікується як комплектний чи завершений згідно з цим правилом), незібраного чи розібраного;

(б) будь-яке посилання в назві товарної позиції на будь-який матеріал чи речовину стосується також сумішей або сполук цього матеріалу чи речовини з іншими матеріалами чи речовинами. Будь-яке посилання на товар з певного матеріалу чи речовини розглядається як посилання на товар, що повністю або частково складається з цього матеріалу чи речовини. Класифікація товару, що складається більше ніж з одного матеріалу чи речовини, здійснюється

відповідно до вимог правила 3.

3. У разі коли згідно з правилом 2 (b) або з будь-яких інших причин товар на перший погляд (*prima facie*) можна віднести до двох чи більше товарних позицій, його класифікація здійснюється таким чином:

(a) перевага надається тій товарній позиції, в якій товар описується конкретніше порівняно з товарними позиціями, де дається більш загальний його опис. Проте в разі коли кожна з двох або більше товарних позицій стосується лише частини матеріалів чи речовин, що входять до складу суміші чи багатокomпонентного товару, або лише частини товарів, що надходять у продаж у наборі для роздрібної торгівлі, такі товарні позиції вважаються рівнозначними щодо цього товару, навіть якщо в одній з них подається повніший або точніший опис цього товару;

(b) суміші, багатокomпонентні товари, які складаються з різних матеріалів або

вироблені з різних компонентів, товари, що надходять у продаж у наборах для роздрібної торгівлі, класифікація яких не може здійснюватися згідно з правилом 3 (a), повинні класифікуватися за тим матеріалом чи компонентом, який визначає основні властивості цих товарів, за умови, що цей критерій можна застосувати;

(c) товар, класифікацію якого не можна здійснити відповідно до правила 3 (a) або 3 (b), повинен класифікуватися в товарній позиції з найбільшим порядковим номером серед номерів товарних позицій, що розглядаються.

4. Товар, який не може бути класифікований згідно з вищезазначеними правилами, класифікується в товарній позиції, яка відповідає товарам, що найбільше подібні до тих, що розглядаються.

5. На додаток до наведеного до зазначених нижче товарів застосовуються такі правила:

(а) футляри для фотоапаратів, музичних інструментів, зброї, креслярського приладдя, прикрас та подібні вироби, які мають спеціальну форму і призначені для зберігання відповідних виробів або набору виробів, придатні для тривалого використання разом з виробами, для яких вони призначені, класифікуються разом з упакованими в них виробами. Це правило не поширюється на тару (упаковку), що становить разом з виробом одне ціле і надає останньому істотно іншої властивості;

(b) відповідно до правила 5 (а) тари (упаковку) разом з товарами, які в ній містяться, слід класифікувати разом з цими товарами, якщо вона належить до такого типу тари (упаковки), яка зазвичай використовується для упакування цих товарів. Це положення є необов'язковим, якщо ця тара (упаковка) придатна для повторного використання.

6. Для юридичних цілей класифікація товарів у товарних підпозиціях, товарних категоріях і товарних підкатегоріях здійснюється відповідно до назви останніх, а також приміток, які їх стосуються, з урахуванням певних застережень (*mutatis mutandis*), положень вищезазначених правил за умови, що порівнювати можна лише назви одного рівня деталізації. Для цілей цього правила також можуть застосовуватися відповідні примітки до розділів і груп, якщо в контексті не зазначено інше.

Перші чотири регламентують порядок визначення товарної позиції (перші чотири знаки коду), визначають порядок віднесення товару до певної товарної позиції. Шосте правило застосовується після того, як визначено товарну позицію, і регулює віднесення товару до відповідних підпозиції, категорії та підкатегорії. Застосовуються перші чотири правила виключно послідовно, переходячи від Правилу 1 до Правилу 2(а), від Правилу 2(а) до Правилу 2(б) і так далі. Не можна застосовувати Правило 3(а) не застосувавши послідовно Правила 1, 2(а), 2(б). Лише у випадку неможливості

застосування попереднього правила при класифікації товару допускається застосування наступного. Шосте правило може бути застосовано при необхідності визначення угруповання в рамках визначеної товарної позиції. П'яте правило стосується класифікації упаковки, футлярів, тари тощо [22].

Комітетом по ГС ВМО надруковано англійською та французькою мовами пояснення до ГС - "EXPLANATORY NOTES", які містять коментар до кожної товарної позиції.

Порядок ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 N 428.

Оскільки об'єктом переміщення через митний кордон України в дипломній роботі є дитяча зубна паста ТМ «Oral-B, яка відноситься до косметичних товарів, то даний продукт можна віднести до Розділу VI «Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості», який включає в собі групи з 28 по 38.

Дитячі зубні пасти відносять до Групи 233«Ефірні олії та резиноїди; парфумерні, косметичні та туалетні препарати», отже код групи (33). Позицію було визначено завдяки призначення товару, а саме Позиція 3306 «Засоби для гігієни порожнини рота або зубів, включаючи порошки та пасти для зубних протезів; нитки, що використовуються для очищення проміжків між зубами (зубоочисні нитки), упаковані для роздрібної торгівлі:», отже код на рівні підпозиції - 4 знаків (3306). Для визначення підпозиції, було звернено увагу на призначення товару, тому було обрано Підпозицію 330610 «Засоби для догляду за зубами», код на рівні 6 знаків – 330610.

Код зубної пасти закінчується підпозицією, категорією та підкатегорією, які мають значення 0000.

Отже, код УКТЗЕД зубної пасти виглядає так: 3306 10 00 00.

Визначення коду УКТ ЗЕД для дитячої зубної пасти ТМ «Oral-B» представлено в таблиці 1.7.

Таблиця 1.7

Визначення коду УКТЗЕД для дитячої зубної пасти ТМ «Oral-B»

№	Рівень деталізації	Отримані результати	Структура коду УКТЗЕД
	Розділ	Розділ VI Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості	
1	Група	Група 33 «Ефірні олії та резиноїди; парфумерні, косметичні та туалетні препарати»	33
2	Позиція	Позиція 3306 «Засоби для гігієни порожнини рота або зубів, включаючи порошки та пасти для зубних протезів; нитки, що використовуються для очищення проміжків між зубами (зубоочисні нитки), упаковані для роздрібною торгівлі»	3306
Продовження табл. 1.7.			
3	Підпозиція	Підпозиція 330610 «засоби для догляду за зубами»	330610
4	Категорія	-	33061000
5	Підкатегорія	—	3306100000

Таким чином, дитяча зубна паста ТМ «Oral-B» згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності має код 3306100000, що для подальшого написання дипломної роботи впливає на заходи тарифного та нетарифного регулювання.

Висновки до розділу 1

1. Ринок засобів догляду за порожниною рота є сегментом ринку засобів особистої гігієни. Представляється можливим виділити наступні товарні категорії, що формують сегмент: зубні паста, зубні порошки, ополіскувачі для порожнини рота, пінки для очищення зубів, аксесуари для догляду за порожниною рота (зубні щітки, нитки, зубочистки та ін.). Виходячи із аналізу експортно-імпортних операцій щодо дитячих зубних паст зрозуміло що, доля імпорту займає більшу частину ринку. Об'єктом дослідження було обрано саме дитячу зубну пасту тому, що велику долю ринку засобів по догляду за порожниною рота займають зубні паста.

2. При аналізі нормативної документації було встановлено що, документація на засоби для порожнини рота обмежена, а на дитячі зубні паста взагалі відсутня. Виходячи з цього аналізу можна зробити висновок, що існує проблема оцінювання зубних паст через відсутність нормативної документації на дитячі зубна паста, що потребує рішень.

3. Вагомими чинниками, що впливають на якість та безпечність зубних паст є компонентний склад та герметичність пакування, також матеріал, з якого виготовлена тара.

4. Порядок ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 N 428. Оскільки об'єктом переміщення через митний кордон України в дипломній роботі є дитяча зубна паста ТМ «Oral-B, яка відноситься до косметичних товарів, то даний продукт має код 3306100000, що для подальшого написання дипломної роботи впливає на заходи тарифного та нетарифного регулювання.

РОЗДІЛ 2 ОБГРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ОБ'ЄКТІВ ТА МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1 Розробка алгоритму проведення досліджень

З метою виконання поставлених задач в кваліфікаційній роботі нами складена загальна схема послідовності проведення досліджень, яка представлена на рис. 2.1.

Рис. 2.1 — Розробка алгоритму проведення досліджень

Експериментальні випробування проводились на кафедрі товарознавства та митної справи Одеського національного технологічного університету.

Дослідження проводились у п'ять етапів:

I етап — Теоретичний огляд ринку засобів за порожниною рота, нормативної документації;

II етап — Аналіз структури асортименту, вибір об'єктів дослідження;

III етап — Проведення органолептичних, фізико-хімічних, мікробіологічних випробувань та дослідження під мікроскопом;

IV етап — Розробка класифікації дитячих зубних паст, технічних вимог та методичних рекомендації щодо оцінювання якості та безпечності дитячих зубних паст;

V етап — Митне оформлення.

2.2 Аналіз структури асортименту зубних паст, що реалізуються на ринку України

Зубна гігієнічна паста — це паста без спеціальних лікувальних і профілактичних складників. Гігієнічні пасти добре освіжають ротову порожнину і очищують та полірують зуби, надають їм блиск та білизну, тобто виконують виключно очищувальну і освіжальну дії. Деякі автори умовно розділяють гігієнічні пасти на очищувальні і дезодоруючі. Лікувально-профілактична зубна — зубна паста із умістом спеціальних лікувальних і профілактичних складників.

Лікувально-профілактичні пасти призначені не тільки для щоденного догляду за ротовою порожниною для видалення зубних відкладень, дезодорації, а й для лікування та профілактики захворювань ротової порожнини. Ці пасти мають всі властивості гігієнічних паст і, крім того, підтримують у доброму стані м'які тканини пародонта, емаль та дентин зубів внаслідок введення до їхнього складу спеціальних додаткових компонентів. Залежно від властивостей БАР, цю групу зубних паст поділяють на протикарієсні, протизапальні та комплексної дії.

Протикарієсні зубні пасти вміщують компоненти з протикарієсними і протимікробними властивостями (натрію фторид, екстракт прополісу, ксиліт, акарбоза та інші).

Зубна дитяча паста — це зубна паста низькоабразивна зі зниженим умістом активних складників (фторидів). Це пов'язано з тим, що діти інколи ковтають смачну пасту з приємним запахом. Діти віком до трьох років ковтають до 30% пасти, що може призвести до появи темних плям на вторинних зубах. У зубних пастах призначених для дітей віком від 1 до 6

років, рекомендується вміст фторидів зменшувати до 0,02–0,05%. У той же час у зубних пастах для дорослих фторид-іон може знаходитися в межах 0,05%-0,15%. У Німеччині за рецептом лікаря відпускають зубні пасти з вмістом хлору більше 0,15% [23].

Основними класифікаційними ознаками та факторами формування асортименту зубних паст є рівень рН, пінне число, призначення, статево-вікова ознака та склад.

За значенням рН:

- нейтральні;
- лужні;
- слабо-лужні.

За пінним числом:

- ті, що слабо піняться;
- ті, що сильно піняться.

За призначенням:

- спеціальні(відбілюючі та для курців);
- гігієнічні;
- лікувально-профілактичні(протизапальні,протикарієсні,комплексної дії).

За статево-віковою ознакою:

- дитячі(гігієнічні та лікувально-профілактичні);
- підліткові (від 9 до 14 років);
- дорослі.

За особливостями складу:

- гелеподібні (прозорі);
- абразивно;

-місткі (з крейдою, без крейди).

Користуючись каталогами Інтернет-платформ «ROZETKA», «MAKE-UP», «EVA» було проведено дослідження асортименту зубної пасти, результати дослідження представлені нижче у відповідних таблицях 2.1 – 2.6.

Таблиця 2.1

Асортимент зубних паст, що представлені в Інтернет магазині «ROZETKA»

Найменування ознак класифікації	Кількість за каталогом	Фактична кількість
За складом	без спирту - 10, без фтору - 63, із фтором - 88, з маслом чайного дерева – 2, із хлоргексидином – 3, з екстрактами трав – 16.	без спирту - 6, без фтору - 51, із фтором - 79, з маслом чайного дерева – 2, із хлоргексидином – 3, з екстрактами трав – 10.
За призначенням	лікувально-профілактичні – 17, спеціальні – 196, гігієнічні – 199.	лікувально-профілактичні – 11, спеціальні – 114, гігієнічні – 151.
Продовження табл. 2.1.		
За особливостями складу	желеподібні – 104, абразивно-місткі – 0.	желеподібні – 60, абразивно-місткі - 0
За статево-віковою ознакою	дитячі – 195, дорослі – 756.	дитячі – 121, дорослі – 447.

Всього:	1 649	1 055
---------	-------	-------

Виходячи з даних табл. 2.1 визначено широту та глибину асортименту, які занесені до табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Розрахунки асортименту зубних паст в Інтернет-платформа «ROZETKA»

Найменування ознак класифікації	Дані
Коефіцієнт широти (Кш)	$Ш_б - 1055 / Ш_д - 1649 * 100\% = 63,9\%$
Коефіцієнт глибини:	
За складом:	
без спирту	$\Gamma_б 6 / \Gamma_д 10 = 0,6 = 60\%$ (далі аналогічно)
без фтору	$51/63 = 0,8 = 80\%$
з маслом чайного дерева	$2/2 = 1 = 100\%$
із фтором	$79/88 = 0,89 = 89\%$
із хлоргексидином	$3/3 = 1 = 100\%$
з екстрактами трав	$10/16 = 0,625 = 62,5\%$
За призначенням:	
лікувально-профілактичні	$11/17 = 0,647 = 64,7\%$
спеціальні	$114/196 = 0,582 = 58,2\%$
Продовження табл. 2.2.	
гігієнічні	$151/199 = 0,758 = 78,8\%$
За особливостями складу:	
желеподібні	$60/104 = 0,576 = 57,6\%$
абразивно-місткі	0
За статево-віковою ознакою:	
дитячі	$121/195 = 0,621 = 62,1\%$

дорослі	$447/756 = 0,591 = 59,1 \%$
---------	-----------------------------

Також, нами було проведено дослідження асортименту зубної пасти в інтернет-магазині «МАКЕ-UP», результати дослідження занесені до таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Асортимент зубних паст, представлених в інтернет-магазині «МАКЕ-UP»

Найменування ознак класифікації	Кількість за каталогом	Фактична кількість
За призначенням	лікувально-профілактичні – 39, гігієнічні – 9, від запаху – 73, відновлювальні – 67, для вагітних – 2, для блиску – 1, очищувальні – 691.	лікувально-профілактичні – 29, гігієнічні – 3, від запаху – 40, відновлювальні – 47, для вагітних – 1, для блиску – 1, очищувальні – 454.
За часом використання	денні -5 ,нічні -7, універсальні - 921	денні -3 ,нічні - 6 ,універсальні -847
За статево-віковою ознакою	дитячі – 509, дорослі – 872.	дитячі – 324, дорослі – 701.
Всього:	3 195	2 455

Виходячи з даних табл. 2.3 розраховано коефіцієнт широти та глибини, які занесені до табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Розрахунки асортименту зубної пасти інтернет-магазину «МАКЕ-UP»

Найменування ознак класифікації	Розрахунок
Коефіцієнт широти	$2455/3195 * 100\% = 76,8\%$
Коефіцієнт глибини:	
За призначенням:	
лікувально-профілактичні	$29/39 * 100\% = 74,3\%$
гігієнічні	$3/9 * 100\% = 33,3\%$
від запаху	$40/73 * 100\% = 54,7\%$
відновлювальні	$47/67 * 100\% = 70,1\%$
для вагітних	$1/2 * 100\% = 50\%$
для блиску	$1/1 * 100\% = 100\%$
очищення	$454/691 * 100 = 65,7\%$
За часом використання:	
денні	$3/5 * 100\% = 60\%$
нічні	$6/7 * 100\% = 85,7\%$
універсальні	$847/921 * 100\% = 91,9\%$
За статево-віковою ознакою:	
дитячі	$324/509 * 100\% = 63,6\%$
дорослі	$847/921 * 100\% = 91,9\%$

Дослідження асортименту зубної пасти в інтернет-магазині «EVA», занесені до таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Асортимент зубних паст, представлених в інтернет-магазині «EVA»

Найменування ознак	Кількість за каталогом	Фактична кількість

класифікації		
За призначенням	лікувально-профілактичні – 9, гігієнічні – 12, відновлювальні – 67, очищувальні – 25.	лікувально-профілактичні – 7, гігієнічні – 9, відновлювальні – 47, очищувальні – 14.
За статевовіковою ознакою	дитячі – 20, дорослі – 68.	дитячі – 16, дорослі – 57.
Всього:	201	150

У таблиці 2.6 представлені розрахунки коефіцієнту широти та глибини.

Таблиця 2.6

Розрахунки асортименту зубної пасти інтернет-магазину «EVA»

Найменування ознак класифікації	Розрахунок
Коефіцієнт широти	$150/201 * 100\% = 74,6\%$
Коефіцієнт глибини:	
За призначенням:	
лікувально-профілактичні	$7/9 * 100\% = 77,7\%$
гігієнічні	$9/12 * 100\% = 75\%$
відновлювальні	$47/67 * 100\% = 70,1\%$
очищення	$14/25 * 100\% = 56\%$
Продовження табл. 2.6.	
За статевовіковою ознакою:	
дитячі	$16/20 * 100\% = 80\%$
дорослі	$57/68 * 100\% = 83,8\%$

Отже, проведений аналіз асортименту обраної групи товарів, а саме

зубної пасти у трьох інтернет-магазинах за коефіцієнтом глибини та широти показав, що Інтернет-магазин «MAKE-UP» має найширший асортиментний різновид. Для більш наглядного розуміння порівняльного аналізу дані зведені у таблицю 2.7.

Таблиця 2.7.

Порівняльний аналіз асортиментної структури зубних паст у трьох
магазинах

Найменування ознак класифікації	Інтернет- платформа «ROZETKA»	Інтернет- магазин «MAKE-UP»	Інтернет- магазину «EVA»
Коефіцієнт широти	63,9%	76,8%	74,6%
Коефіцієнт глибини:			
За призначенням:			
лікувально- профілактичні	64,7 %	74,3%	77,7%
від запаху	-	54,7%	-
гігієнічні	78,8 %	33,3%	75%
відновлювальні	-	70,1%	70,1%
очищення	-	65,7%	56%
для блиску	-	100%	-
для вагітних	-	50%	-
спеціальні	58,2 %	-	-
За статево-віковою ознакою:			
Продовження табл. 2.7			
дитячі	62,1 %	63,6%	80%
дорослі	59,1 %	91,9%	83,8%
За часом використання:			

денні	-	60%	-
нічні	-	85,7%	-
універсальні	-	91,9%	-
За особливостями складу:			
желеподібні	57,6 %	-	-
абразивно-місткі	0	-	-
За складом:			
без спирту	60 %	-	-
без фтором	80 %	-	-
з маслом чайного дерева	100 %	-	-
з фтором	89 %	-	-
з хлоргексидином	100 %	-	-
з екстрактами трав	62,5 %	-	-

Більше значення коефіцієнту широти має інтернет-магазин MAKE-UP, менше значення має Інтернет-платформа ROZETKA та середнє інтернет-магазин EVA, що більш наглядно проілюстровано на рис. 2.2.

Рис. 2.2 – Показники коефіцієнту широти зубних паст у трьох представлених магазинах

Середнє значення показника коефіцієнту глибини представлений на рис. 2.3

Рис. 2.3 – Середнє значення коефіцієнту глибини у трьох представлених Інтернет-магазинах.

Коефіцієнт глибини розрахований за класифікацією зубних паст. За призначенням більше ознак має інтернет-магазин MAKE-UP, за статево-

віковою ознакою високе значення дитячих зубних паст має магазин EVA, дорослі має магазин MAKE-UP. За часом використання характеризується у магазині MAKE-UP, універсальний різновид має найбільший показник. Особливостями складу наявні на Інтернет-платформі ROZETKA, а саме желеподібні зубні пасти. За складом поділяється асортимент у магазині ROZETKA, більші показники мають зубні пасти з маслом чайного дерева та з хлоргекседином.

За призначенням більше ознак має інтернет-магазин MAKE-UP, за статево-віковою ознакою високе значення дитячих зубних паст має магазин EVA, дорослі має магазин MAKE-UP. За часом використання характеризується у магазині MAKE-UP, універсальний різновид має найбільший показник. Особливостями складу наявні на Інтернет-платформі ROZETKA, а саме желеподібні зубні пасти. За складом поділяється асортимент на Інтернет-платформі ROZETKA, більші показники мають зубні пасти з маслом чайного дерева та з хлоргекседином.

2.3. Характеристика об'єкту та методики досліджень

На підставі проведеного аналізу структури асортименту дитячих зубних паст, що реалізуються на ринку України, було обрано п'ять зразків різних виробників. Характеристика обраних зразків представлена у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Об'єкти дослідження

Зразок	Назва, виробник	Нормативний документ	Зображення
--------	-----------------	----------------------	------------

<p>№ 1</p>	<p>Зубна паста ТМ «Neture» Виробник: ТОВ ВКФ «Біотон», вул. Войцховича, 77, м. Дніпропетровськ, 49101, Україна.</p>	<p>ТУ У 20.4- 30189624- 011:2017</p>	
<p>Продовження табл. 2.8.</p>			
<p>№ 2</p>	<p>Зубна паста ТМ «Oral-B» Виробник: Procter&Gamble Manufacturing GmbH, Procter&Gamble Strasse 1, 64521 Gross-Gerau, Germany.</p>	<p>Технічний регламент Євразійського МИТНОГО СОЮЗУ</p>	
<p>№ 3</p>	<p>Зубна паста ТМ «Pasta del Capitano» Виробник: Farmaceutici Dott Ciccarelli Spa Via Clemente Frudenziо,13, 20138, Milan, Italy.</p>	<p>ISO 9009:2008 Quality management systems — Requirements</p>	

<p>№4</p>	<p>Зубна паста ТМ «Aquafresh» Виробник: Де Мілен а.с.б Промисловий парк Генаб вул. Е. Сачса 4-6б 934 01 Левіце, Словацька Республіка</p>	<p>Технічний регламент Євразійського митного союзу</p>	
<p>Продовження табл. 2.8.</p>			
<p>№5</p>	<p>Зубна паста ТМ «Colgate» Виробник: Colgate- Palmolive Co. Ltd., #338 Qing Nian Road, GETDD, Guangzhou, China.</p>	<p>Технічний регламент Євразійського митного союзу</p>	

Зразки обрані як імпорного, так і українського виробництва.

Постановка досліджень мала наступний алгоритм:

- оцінка повноти маркування та пакування;
- органолептична оцінка якості, визначення наявності абразивних речовин у складі за допомогою мікроскопу;
- оцінка якості за фізико-хімічними показниками;
- мікробіологічна оцінка якості дитячих зубних паст;
- комплексна оцінка якості.

Органолептичні, фізико-хімічні та мікробіологічні показники якості

дитячих зубних паст оцінювали згідно з ГОСТ 7983-2016, оскільки як було вказано вище, українського національного стандарту із зубної пасти не існує, а альтернативи як вітчизняного так і міжнародного нормативного документа з оцінювання органолептичних показників також не має.

До органолептичних показників відносять зовнішній вигляд, колір, консистенція, запах, смак. Докладна методика щодо визначення органолептичних показників наведена у розділі 4.

Для визначення фізико-хімічних показників якості дитячих зубних паст були використані такі методики, як:

1. Метод визначення водневого показника (рН) - за стандартною методикою «ГОСТ 29188.2-91 Изделия косметические». 2. Метод визначення масової частки вологи (%) - відповідно до «ГОСТ 14618.6-78 «Масла эфирные, вещества душистые и полупродукты их синтеза. Метод определения воды» [24,25].

3. Піноутворення(мм). Даний дослід проводить відповідно до «ГОСТ 7983-82 «Пасты зубные. Общие технические условия».

4. Перевірка зразків під мікроскопом.

Для визначення мікробіологічних показників було обрано такі методи, як:

- визначення загальної кількості мезофільних аеробних і факультативно-анаеробних мікроорганізмів згідно з ГОСТ 7983-99 «Пасты зубные. Общие технические условия»;

- визначення і ідентифікація бактерій сімейства Enterobacteriaceae згідно з ГОСТ 7983-99 «Пасты зубные. Общие технические условия».

- визначення ідентифікації *Pseudomonas aeruginosa*, *Staphylococcus aureus* згідно з ГОСТ 7983-99 «Пасты зубные. Общие технические условия».

- визначення пліснявих грибів та дріжджів

Визначення коефіцієнту широти та глибини асортименту обраної групи товарів розраховували за формулами 2.1 та 2.2 відповідно:

- Коефіцієнт широти (Кш) розраховуємо за формулою:

$$K_{ш} = Шд/Шб \quad (2.1)$$

де Шд – дійсна широта асортименту;

Шб – базова широта асортименту.

- 2. Коефіцієнт глибини (Кг) розраховуємо за формулою:

$$K_{г} = Гд/Гб, \quad (2.2)$$

де Гд – дійсна глибина;

Гб – базова глибина.

Під час визначення якості за органолептичними показниками була розроблена балова шкала для профілювання. Для цього в комісії, в яку входило п'ятеро фахівців, було надано таблицю з баловою оцінкою та бланки оцінювання за 5 баловою шкалою.

Визначили вагомість окремих показників якості в загальній оцінці товару: смак - 6, консистенція – 5, запах - 4, зовнішній вигляд – 3, колір - 2;

Шифрування зразків дозволяє повністю виключити можливість упередженої думки експертів, а значить забезпечує надійність результатів дослідження.

Спочатку усереднюють оцінки експертів за одиничними показниками, тобто розраховують середні арифметичні значення оцінок по кожному (у балах) по формулі 2.3:

$$x_{cp.} = \frac{\sum_{i=1}^n X_i}{n} \quad (2.3)$$

Для характеристики розкиду сукупності оцінок експертів визначають

стандартне відхилення для кожного одиничного показника по формулі 2.4:

$$S = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (X_i - X_{cc})^2}{(n-1)}} \quad (2.4)$$

Стандартне відхилення S характеризує узгодженість думок експертів за умови однорідності аналізованих проб. Якщо S за 5-бальною шкалою не більш $\pm 0,5$ бали, оцінка однозначна; якщо відхилення ± 1 і більш, оцінка неоднорідна, що говорить про низьку підготовку дегустаторів. За умови узгодженості думок експертів далі проводиться розрахунок комплексного показника якості Q (формула 2.5):

$$Q = \sum_{i=1}^n x_i k_i = x_1 k_1 + x_2 k_2 + \dots + x_n k_n \quad (2.5)$$

За одиничними і комплексними показниками відповідно до розроблених раніше критеріїв встановлюються рівень якості (категорія якості) оцінюваної продукції.

Висновки до розділу 2

5. З метою виконання поставлених задач в кваліфікаційній роботі нами складена загальна схема посліовності проведення досліджень. Експериментальні випробування проводились на кафедрі товарознавства та митної справи Одеського національного технологічного університету.

6. Проведений аналіз асортименту обраної групи товарів, а саме дитячої зубної пасти у трьох Інтернет-магазинах за коефіцієнтом глибини та широти показав, що інтернет-магазин «MAKE-UP» має найширший асортиментний різновид, показники широти найвищий в Інтернет-магазині MAKE-UP і обмежено представлено на Інтернет-платформі ROZETKA.

7. Вибір об'єктів обґрунтовано результатами аналізу асортиментної

структури та долею імпортно-експортних операцій щодо зубних паст.

8. Наведено алгоритм проведення досліджень.

РОЗДІЛ 3

ТОВАРОЗНАВЧА ОЦІНКА ЯКОСТІ ДИТЯЧИХ ЗУБНИХ ПАСТ

3.1 Оцінювання якісних характеристик тари та пакування

Відповідно до нормативних документів, а саме ГОСТ7983-99, зубні пасти фасують у споживчу тару, що забезпечує збереження зубної пасти. Маса пасти в одиниці упаковки повинна відповідати масі, встановленій технічною документацією і не повинна перевищувати 200 г. Допускається відхилення, що не перевищує 45 % від встановленої маси [26].

Тара та пакувальні засоби повинні бути виготовлені з матеріалів, дозволених органами санітарно-епідеміологічного нагляду для контакту з лишовими продуктами, що забезпечують збереження зубної пасти протягом терміну придатності та не взаємодіють із зубними пастами. Аналіз стану пакування наведений в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Стан пакування дитячої зубної пасти

№	Найменування показника	Зразки				
		№1 ТМ «Nature»	№2 ТМ «Oral-B»	№3 ТМ «Pasta del Capitano»	№4 ТМ «Aquafresh»	№5 ТМ «Colgate»
1	Споживча тара	Пластик/ Алюміній	Пластик / Алюміній	Пластик / Алюміній	Пластик / Алюміній	Пластик / Алюміній
2	Стан споживчої тари	Не пошкоджена, без тріщини, фарба не стирається при терті, під час спалювання згортається у кульку, витягується у нитку, має різкий та неприємний запах, схожий на парафін(поліетилен)	Не пошкоджена, без тріщини, фарба не стирається при терті, під час спалювання згортається у кульку, витягується у нитку, має різкий та неприємний запах, схожий на парафін(поліетилен)	Не пошкоджена, без тріщини, фарба не стирається при терті, під час спалювання згортається у кульку, витягується у нитку, має різкий та неприємний запах, схожий на парафін(поліетилен)	Не пошкоджена, без тріщини, фарба не стирається при терті, під час спалювання згортається у кульку, витягується у нитку, має різкий та неприємний запах, схожий на парафін(поліетилен)	Не пошкоджена, без тріщини, фарба не стирається при терті, під час спалювання згортається у кульку, витягується у нитку, має різкий та неприємний запах, схожий на парафін(поліетилен)

Проаналізувавши зовнішній вид та стан тари зрозуміло, що зразки не мають пошкоджень, тріщин. Це свідчить про те, що упаковка не пошкоджена та не втрачений товарний вигляд.

Для більш обґрунтованого аналізу тари дитячої зубної пасти, було

розроблено балову оцінку. Балова оцінка тари представлена на табл.3.2.

Таблиця 3.2

Балова оцінка тари дитячих зубних паст

Назва показника	Характеристика показника та оцінка	Оцінка зразків				
		№1 ТМ «Nature»	№2 ТМ «Oral-B»	№3 ТМ «Pasta del Capitano»	№4 ТМ «Aquafresh»	№5 ТМ «Colgate»
Якість запайки швів упаковки	Добре запаяна, не видно швів - 5	4	3	3	5	4
	Добре запаяна, з ледь помітним швом – 4					
	Запаяна, з добре помітним швом - 3					
	Запаяна, з помітними відшаруванням - 2					
	Не запаяна - 1					
Естетичність оформлення	Добре підібрана форма та поєднання кольорів – 5	2	4	5	4	5
	Яскраве оформлення, з малюнками – 4					
	Яскраве оформлення, без малюнків – 3					
	Непримітне оформлення, блідні кольори – 2					
	Погане поєднання кольорів - 1					
Орієнтація та чіткість печаті	Чіткий та добре надрукований текст – 5	5	5	5	5	5
	Добре надрукований текст, з незначним зсувом літер - 4					

	Погано надрукований текст, з блідими літерами - 3					
	Погано надрукований текст - 2					
	Текст при механічній дії стирається - 1					
Всього балів	15	11	12	13	14	14

У результаті аналізу тари дитячої зубної пасти зразків, що досліджуються, було проведено бальову оцінку за такими критеріями як: якість запайки швів упаковки, естетичність оформлення, орієнтація та чіткість печаті. Виходячи з цих даних можна зробити висновок, що зразки № 4 та 5 отримали найвищий бал оцінювання, на другому місці зразок № 3, на третьому місці №2 та останнє місце займає зразок №1. Зображення зовнішнього вигляду споживчої тари представлено на рис.3.1

Рис.3.1 – Тара для фасування зубної пасти

Отже, проаналізовано стан пакування зубної пасти, визначено тип і вид тари, проведено огляд упаковки на пошкодження та наявність дефектів, дані занесені до таблиці 3.3. Також проведено аналіз інформаційних знаків на упаковці, які занесені до таблиці 3.4.

3.2 Оцінка відповідності маркування дитячих зубних паст

Вимоги до маркування парфумерно-косметичної продукції характеризують у відповідності до Технічного Регламенту МС 009\2011. Маркування парфумерно-косметичної продукції проводиться шляхом нанесення інформації для споживача у вигляді написів, цифрових, колірних і графічних позначень на споживчу тару, етикетку, ярлик з урахуванням вимог до маркування. Якщо інформація про склад продукції і запобіжні заходи розміщена на ярлику, прикріплюється або доданому до кожної одиниці продукції і (або) вкладати у вторинну упаковку.

Маркування парфумерно-косметичної продукції повинна містити наступну інформацію [27]:

- найменування, назва (за наявності) парфумерно-косметичної продукції;
- призначення парфумерно-косметичної продукції, якщо це не випливає з назви продукції;
- косметика, призначена для дітей, повинна мати відповідну інформацію в маркуванні;
- найменування виробника та його місцезнаходження (юридична адреса, включаючи країну);
- країна походження парфумерно-косметичної продукції (якщо країна де розташоване виробництво продукції не збігається з юридичною адресою виробника);

- найменування і місце знаходження організації (юридична адреса).
- номінальна кількість продукції в споживчій тарі (обсяг, і (або) маса, і (або) штуки);
- колір і / або тон (для декоративної косметики і фарбувальних засобів);
- масову частку фториду в перерахунку на молярну масу фтору (% , або мг / кг, або ppm) для засобів гігієни порожнини рота, що містять сполуки фтору;
- термін придатності вказується одним із таких способів: «Годен до ...» (дата); «Використовувати до ...» (дата); «Дата виготовлення ...» (дата) і «Термін придатності ...» (місяців, років); «Дата виготовлення ...» і «Придатний до ...» (дата); «Дата виготовлення ...» і «Використовувати до ...» (дата);
- опис умов зберігання в разі, якщо ці умови відрізняються від стандартних;
- особливі запобіжні заходи (при необхідності) при застосуванні продукції, в тому числі інформація про попередження, викладених в додатках 2-5 Технічного регламенту;
- номер партії або спеціальний код, що дозволяють ідентифікувати партію парфумерно-косметичної продукції;
- відомості про способи застосування парфумерно-косметичної продукції, відсутність яких може привести до неправильного використання споживачем парфумерно-косметичної продукції;
- список інгредієнтів [28].

Оцінка маркування зразків зубної пасти представлена в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Аналіз повноти маркування дитячої зубної пасти

№	Найменування показників	Зразки				
		Зразок №1	Зразок №2	Зразок №3	Зразок №4	Зразок №5
1.	Торгова марка	Nature	Oral-B	Pasta del Capitano	Aquafresh	Colgate
2.	Виробник	ТОВ ВКФ «Біотон», вул. Войцховича, 77, м. Дніпропетровськ, 49101, Україна.	Procter&Gamble Manufacturing GmbH, Procter&Gamble Strasse 1, 64521 Gross-Gerau, Germany.	Farmaceutici Dott Ciccarelli Spa Via Clemente Frudenzio,13, 20138, Milan, Italy.	Де Мілен а.с.б Промисловий парк Генаб вул. Е. Сачса 4-66 934 01 Левіце, Словацька Республіка	Colgate-Palmolive Co. Ltd., #338 Qing Nian Road, GETDD, Guangzhou, China.
3.	Країна походження	Україна	Німеччина	Італія	Словакія	Китай
4.	Вік використання	+3	+3	+3	3-5	3-5
5.	Торговельний знак					
6.	Об'єм	50 ml	75 ml	75 ml	50 ml	60 ml
7.	Склад	Sorbitol, Aqua, Glycerine, Hidrated Sillica, Propylene Glycol, Silica, Cellulose Gum, Sodium Lauryl Sulfate, Aroma, Calcium Citrate, Sodium Saccharin, Tocopheryl Acetate, Salvia Officinalis Essential Extract, Chamomilla Recutita Extract, Sodium Fluorsde,	Sorbitol, Aqua, Hidrated Sillica, Sodium Lauryl Sulfate, Trisodium Phosphate, Aroma, Callulose Gum, Sodium Phosphate, Sodium Saccharin, Sodium Fluoride, Carbomer, Limonene,	Aqua, Sorbitol, Hydrated Silica, Xylitol, Polysorbate 60, Zinc Coco- sulfate, Aroma, Cellulose Gum, Betaine, Sodium Monofluorophosphate, Malva Sylvestris Extract, Calcium Glycerophosphate, Sodium Saccharin, Sodium Carbonate, Propylene Glycol, Talc, Jojoba	Aqua, Hydrated Silica, Sodium, Glycoiin, Xylitol Gum, Titanium Dioxide, Cocamidopropyl Betaine, Sodium Methyl Cocoyl Taurate, Aroma, Limonene, CI73350, CI74160.	Не вказано

		Calcium Glycerophosphate, Tocopheryl Acetate, Retinol, Sodium Benzoate.	Polysorbate 80, Sodium Hydroxide, Cl 42090.	Esters, Cl 47005, Cl 42051, Cl 77007, Cl 73360, Cl 19140:1, Benzyl Alcohol, Limonene.		
8.	Умови зберігання	Зберігати при температурі від 0°C до +25°C	Не вказано	Зберігати 12 міс. після відкриття в сухому місці, недоступному для дітей.	Не вказано	Не вказано
9.	Термін придатності	24 міс.	24 міс.	До 12.2021р.	24 міс.	24 міс.
10.	Вміст фтору	Не вказано	1100 ppm	Не вказано	500 ppm	Без фтору
11.	Інформація про використання та запобігання заходів	Невелику кількість нанести на зубну щітку, чистити зуби протягом 1,5-3 хвилини, потім ретельно прополоскати рот. Безпечна при випадковому проковтуванні.	Дітям до 6-ти років і молодше мають чистити зуби під наглядом дорослих, використовуючи кількість пасти розміром з горошину, щоб мінімізувати її проковтування.	Невелику кількість пасти нанести на щітку. Утвореною мікропіною ретельно почистити зуби, прополоскати.	Не вказано	Не вказано
12.	Штрих-код	4 823097 600313	8 001841 175003	8 002140 035203		6 920354 825576

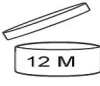

За результатами проведеної оцінки повноти маркування можна зробити висновки: на зразку №2 ТМ «Oral-B», №4 ТМ «Aquafresh», №5 ТМ

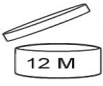

«Colgate» відсутні умови зберігання, а на зразках № 1 ТМ «Nature» та № 3 ТМ «Pasta del Capitano» не вказаний вміст фтору. Але відсутність позначення вмісту фтору може свідчити про його відсутність. На зразку №5 ТМ «Colgate» не вказано склад, що свідчить про порушення правил маркування згідно з Технічним Регламентом 009\2011. Також, була проведена перевірка штрих-коду, за результатами якої встановлена країна виробництва та відсутність фальсифікації за штрих-кодом. Штрих- коди зразків 2 ТМ «Oral-B» та 3 ТМ «Pasta del Capitano» співпадають за кодом країни. Це свідчить про те що, зразки вироблені у Європейському Союзі. Також слід зауважити що, речовини, які представлені у складі вказані на англійській мові. Це ускладнює прочитання складу. При легальному транспортуванні товару потрібне обов'язкове маркування на національній мові. На зразках №4 ТМ «Aquafresh» та №5 ТМ «Colgate» не вказана інформація про використання та зопобігання заходів.

Також був проведений аналіз наявних на маркуванні інформаційних знаків (таблиця 3.4).

Таблиця 3.4.

Характеристика інформаційних знаків на пакуванні

Зразок	Знаки
1	2
№ 1 ТМ «Nature»	Відсутні
№ 2 ТМ «Oral-B»	 - Знак «Зелена точка» ставиться на продукцію виробник якої сплатив збір на переробку та утилізацію у рамках «Дуальної системи». - 21 —інша бумага: журнали, пошта, упаковка для муки, цукру та інше. ЕАС - Технічний регламент Євразійського митного союзу.
№ 3 ТМ «Pasta del Capitano»	 - термін придатності після відкриття тари у місяцях. - Знак «Зелена точка» ставиться на продукцію виробник якої сплатив збір на

	переробку та утилізацію у рамках «Дуальної системи».
№4 ТМ «Aquafresh»	 - Пластик / алюміній - термін придатності після відкриття тари у місяцях. - Знак «Зелена точка» ставиться на продукцію виробник якої сплатив збір на переробку та утилізацію у рамках «Дуальної системи».
№5 ТМ «Colgate»	 - 21 —інша бумага: журнали, пошта, упаковка для муки, цукру та інше. - термін придатності після відкриття тари у місяцях. ЕАС - Технічний регламент Євразійського митного союзу. - Пластик / алюміній.

Як видно з даних таблиці, на зразку №1 відсутні товарні знаки. При аналізі складу дитячих зубних паст ввизначено функціональне призначення речовин у відповідності з нормами Технічного Регламенту Митного Союзу ТС 009/2011. В таблиці 3.5. представлені речовини, які наведені на маркуванні п'яти зразків дитячої зубної паст.

Таблиця 3.5

Функціональне призначення речовин, що входять до складу зубних паст

Назва	Призначення	Шкода	Норми регламенту ТС 009/2011
Propylene Glycol (Пропіленгліколь)	Емульгатор, а також в якості гелевої основи.	Речовина робить шкіру проникною для шкідливих речовин	Від 0,8% до 3,5%
Sodium lauryl sulfate (Лаурилсульфат натрія)	Абразив	Висушує слизову оболонку рота, підвищує чутливість ясен до алергенів і таким подразників, як харчові	До 2 %

		кислоти	
Sodium Fluoride (натрію фторид)	Для профілактики карієсу, а також в якості дезинфікуючого компонента і консервант.	Надмірна кількість фтору призводить до зворотного ефекту - а саме до руйнування емалі зубів.	до 0,02-0,05%.
Silica (Діоксид кремнію).	Абразив	Найдрібніші кристали діоксиду кремнію володіють твердістю, порівнянної з твердістю емалі зубів	До 15%
Sodium Hydroxide (Гідроксид натрія)	Компонент, обмилюють жирні олії	Може викликати подразнення очей, шкіри, легенів.	До 5%
Sodium Carbonate бікарбонат натрію	полірує, має відбілюючий ефект.	Шкідлива дія абразивного матеріалу на емаль зубів залежить від величини частинок (чим дрібніше, тим краще).	До 3,5 %
Benzyl Alcohol (бензиловий спирт)	Виконує функцію консерванту	Може викликати алергію	до 1 %

Для зубних паст, призначених для дітей у віці від 1 до 6 років, рекомендується зменшення масової частки фториду до 0,01-0,15%. Важливо нормувати вміст фтору - у великих концентраціях - це отруйна речовина. Надлишок його в організмі може привести до захворювання емалі зубів - флуорозу. Тому в дитячих зубних пастах допускається менший вміст фтору - до 0,015 %.

3.3 Аналіз якості дитячих зубних паст за органолептичними показниками

Усі косметичні товари, в тому числі й дитячі зубні пасти, повинні виготовлятися за рецептурою затвердженою відповідними органами Міністерства охорони здоров'я України і відповідати вимогам нормативних документів [29].

Органолептичні показники якості дитячих зубних паст оцінювали

згідно з ГОСТ 7983-2016.

Органолептичну оцінку дитячої зубної пасти було проведено за такими показниками, як: зовнішній вигляд, колір, запах, смак. Результати органолептичної оцінки якості зразків дитячої зубної пасти занесені до таблиці 3.6.

Таблиця 3.6

Органолептична оцінка якості дитячої зубної пасти

Показники	Зразок №1 ТМ «Nature»	Зразок №2 ТМ «Oral- B»	Зразок №3 ТМ «Pasta del Capitano»	Зразок №4 ТМ «Aquafresh »	Зразок №5 ТМ «Colgate»	Вимоги ГОСТ 7983- 2016
Зовнішній вигляд	Однорідна, без сторонніх включень, тримається на поверхні щітки	Однорідна, без сторонніх включень, тримається на поверхні щітки	Однорідна, з частинками абразивних речовин, тримається на поверхні щітки	Однорідна, без сторонніх включень, добре тримається на поверхні щітки	Однорідна, без сторонніх включень, добре тримається на поверхності щітки	Однорідна маса, яка утримується на поверхні зубної щітки, не проникаючи всередину щетини (за винятком випадків, коли неоднорідність маси і інша консистенція обумовлені рецептурою або заявлені виробником.)
Колір	Кремовий, властивий даному зразку	Синій, властивий даному зразку	Зелена з червоним вкрапленням и, властивий даному зразку	Білий, властивий даному зразку	Білий, властивий даному зразку	Властивий кольору пасти даного зразка.
Запах	Приємний, солодкий	Різкий м'ятний запах	Різкий, солодкий	Приємний, солодкий	Приємний, солодкий	Властивий запаху пасти даного зразка

Смак	Свіжий, солодкуватий, властивий	М'ятний, присмний, властивий	Солодкий, фруктовий, властивий	Ніжна м'ята, властивий	Солодкий, свіжий, властивий	Властивий смаку пасти даного зразка
------	---------------------------------	------------------------------	--------------------------------	------------------------	-----------------------------	-------------------------------------

Для більш обґрунтованих висновків щодо органолептичних властивостей зубної пасти використовують профільний метод оцінки якості. Під час виконання профільного аналізу використовують бальні шкали для оцінки інтенсивності окремих ознак, послідовно визначають вияв відчуттів і результати графічно відтворюють у вигляді профілограми (профілю). Залежно від оцінюваного показника отримують профілограми смаку, запаху або консистенції. Для цього використовували позитивні та негативні дескриптори.

Дескриптори зовнішнього вигляду та консистенції, які занесені до профілограми рис. 3.2 представлені в табл. 3.7.

Таблиця 3.7

Дескриптори зовнішнього вигляду та консистенції дитячої зубної пасти

Найменування показника та його характеристика	Зразок №1 ТМ «Nature»	Зразок №2 ТМ «Oral-B»	Зразок №3 ТМ «Pasta del Capitano»	Зразок №4 ТМ «Aquafresh»	Зразок №5 ТМ «Colgate»
Інтенсивність прояву показника 0-5					
Зовнішній вигляд та консистенція:					
Утримання на поверхні зубної щітки (+)	5	4	5	5	4
Однорідність кольору (+)	4	4	4	5	5
Однорідність	4	5	5	4	5

консистенції (+)					
Наявність плісняви (-)	0	0	0	0	0
Грубість абразивних речовин (-)	2	2	4	1	1
Наявність домішок (-)	1	0	2	0	0

Профільні показники, що характеризують зовнішній вигляд та консистенцію зразків представлені на рис.3.2.

Рис. 3.2 – Профілограма зовнішнього вигляду і консистенції дитячої зубної пасти

За графічним зображенням зовнішнього вигляду і консистенції дитячої зубної пасти зрозуміло, що лідируючі позиції займають зразки № 1 ТМ «Aquafresh» і №5 ТМ «Colgate». Зразки № 1 ТМ ТМ «Nature» і №2 «Oral-B» займає останнє місце, але зразок №1 за показником утримання на зубної щітки отримав найвищу оцінку.

Показники смаку та запаху представлені на профілограмах 3.3. та 3.4, представлені в табл. 3.8.

Таблиця 3.8

Інтенсивність смаку та запаху дитячої зубної пасти

Найменування показника та його характеристика	Зразок № 1 ТМ «Nature»	Зразок № 2 ТМ «Oral-B»	Зразок № 3 ТМ «Pasta del Capitano»	Зразок №4 ТМ «Aquafresh»	Зразок №5 ТМ «Colgate»
Інтенсивність прояву показника 0-5					
Запах:					
• Приємний (+)	5	4	5	5	5

• Свіжий (+)	2	4	4	5	4
• Насичений (+)	3	3	5	3	4
• Синтетичний (-)	1	3	3	2	2
• Різкий (-)	2	2	1	1	1
• З присмаком(-)	1	0	2	1	0
Смак:					
• Гармонійний (+)	4	4	5	4	5
• Солодкуватий (+)	3	4	4	5	4
• Освіжаючий, м'ятний (+)	3	4	4	5	3
• Окислений (-)	1	1	1	0	0
• Неприємний присмак (-)	2	0	0	0	0
• Солонуватий (-)	1	1	0	0	0

Рис. 3.3 – Профілограма запаху дитячої зубної пасти

Рис 3.4. — Профілограма смаку дитячої зубної пасти

За допомогою профільного методу встановили, що більш гармонійний смак і запах притаманний зразку № 1 ТМ «Nature». Зразки № 2 ТМ «Oral-B» і 3 ТМ «Pasta del Capitano» мають нижчі оцінки, але мають на середній рівень якості.

Для оцінки органолептичних показників дослідних зразків було розроблену шкалу бальної оцінки зубних паст табл.3.9.

Таблиця 3.9

Характеристика показників

Показники якості	Коефіцієнт вагомості	Характеристика зубних паст	Бальна оцінка
Смак	6	Властивий даному виду, гармонійний,	5

		ніжний, не терпкий, ледве солодкуватий	
		Характерний, слабо виражений, ледве солодкуватий	4
		Виражений смак ароматизаторів	3
		Сторонній присмак, терпкий	2
		Неприємний сторонній смак, дуже терпкий	1
Консистенція	5	Однорідна маса,	5
		Однорідна, помірної густини	4
		Неоднорідна рідка маса	3
		Неоднорідна занадто густа або рідка маса, зустрічаються згустки у невеликій кількості	2
		Неоднорідна занадто густа або рідка маса із сторонніми домішками та згустками	1
Запах	4	Властивий, приємний та гармонійний	5
		Досить виражений, відповідний	4
		Не дуже виражений, невідповідний	3
		Сторонній, неприємний,	2
		Сторонній, різкий, хімічний	1
Зовнішній вигляд	3	Властивий, приємний	5
		Не дуже приємний	4
		Невластивий, неприємний	3
		Викликає дуже неприємні відчуття	2
		Зовсім невластивий, дуже неприємний	1
Колір	2	Відповідний, однорідний	5
		Відповідний, неоднорідний	4
		Невідповідний, неоднорідний,	3

		Сторонній їдкий	2
		Сторонній насичений колір	1

Статистична обробка балової оцінки наведена у таблиці 3.10.

Таблиця 3.10

Статистична обробка результатів оцінки

№ зразка	Показники	Балові оцінки дегустаторів					п $\sum_{i=1}^n x_i$	X_{cp}	S
		1	2	3	4	5			
1	Смак	4	5	4	4	5	22	4,4	0,5
	Консистенція	4	5	5	4	5	23	4,6	0,4
	Запах	4	3	3	3	4	17	3,4	0,4
	Зовнішній вигляд	5	5	4	4	4	22	4,4	0,4
	Колір	4	3	3	4	4	18	3,6	0,4
2	Смак	3	4	3	4	4	18	3,6	0,7
	Консистенція	4	5	4	5	5	23	4,6	0,7
	Запах	3	3	4	4	4	18	3,6	0,7
	Зовнішній вигляд	4	4	5	4	4	21	4,2	0,7
	Колір	4	3	3	4	4	18	3,6	0,7
Продовження табл. 3.10									
3	Смак	4	4	5	5	5	23	4,6	0,4
	Консистенція	5	5	5	4	5	24	4,8	0,5
	Запах	5	5	5	4	5	24	4,8	0,8
	Зовнішній вигляд	5	5	5	5	5	25	5,0	0,4
	Колір	5	4	5	5	5	24	4,8	0,4
4	Смак	3	4	3	4	4	18	3,6	0,7
	Консистенція	4	5	4	5	5	23	4,6	0,7

	Запах	3	3	4	4	4	18	3,6	0,7
	Зовнішній вигляд	4	4	5	4	4	21	4,2	0,7
	Колір	4	3	3	4	4	18	3,6	0,7
5	Смак	4	5	4	4	5	22	4,4	0,5
	Консистенція	4	5	5	4	5	23	4,6	0,4
	Запах	4	3	3	3	4	17	3,4	0,4
	Зовнішній вигляд	5	5	4	4	4	22	4,4	0,4
	Колір	4	3	3	4	4	18	3,6	0,4

Після оцінки органолептичних показників, була проведена статистична обробка результатів. Результати розрахунку комплексних показників якості представлені у табл. 3.11

Таблиця 3.11

Розрахунок комплексних показників якості

№ Зразка	Показник	$\bar{x}$	$\bar{x}_{cp} * K$	Q
1	Смак	4,4	26,4	83,4 (відмінно)
	Консистенція	4,6	23,0	
	Запах	3,4	13,6	
	Зовнішній вигляд	4,4	13,2	
	Колір	3,6	7,2	
2	Смак	3,6	21,6	79,2 (добре)
	Консистенція	4,6	23,0	
	Запах	3,6	14,4	
	Зовнішній вигляд	4,2	12,6	
	Колір	3,6	7,6	
3	Смак	4,6	27,6	95,4

	Консистенція	4,8	24,0	(відмінно)
	Запах	4,8	19,2	
	Зовнішній вигляд	5,0	15,0	
	Колір	4,8	9,6	
4	Смак	3,6	21,6	83,4 (відмінно)
	Консистенція	4,6	23,0	
	Запах	3,6	14,4	
	Зовнішній вигляд	4,2	12,6	
	Колір	3,6	7,6	
5	Смак	4,4	26,4	79,2 (добре)
	Консистенція	4,6	23,0	
	Запах	3,4	13,6	
	Зовнішній вигляд	4,4	13,2	
	Колір	3,6	7,2	

Балова шкала якості дозволяє встановити, що за оцінками експертів найкращим виявився зразок № 3 ТМ «Pasta del Capitano», друге місце посідають зразки № 1 ТМ «Nature» та №4 ТМ «Aquafresh», на третьому місці зразок № 2 ТМ «Oral-B» та №5 ТМ «Colgate». За результатами розрахунку комплексної оцінки зразок № 1, 3, 4 отримали оцінку відмінно, зразки № 2,5 – отримало оцінку «добре».

Отже, при проведенні органолептичної оцінки якості зубної пасти п'яти обраних зразків дефектів не виявлено. За органолептичними показниками всі зразки відповідають вимогам ГОСТ 7983-82 Пасты зубные. Общие технические условия.

Дослідження зразків дитячих зубних паст під мікроскопом представлені

в таблиці 3.12.

Таблиця 3.12

Дослідження зубних паст під мікроскопом

Зразок	Зображення	Характеристика
Зубна паста ТМ «Nature»		Однорідна, без сторонніх включень, вміст мінеральних включень незначний
Зубна паста ТМ «Oral-B»		На зображенні видно багато дрібних частинок продовгуватої форми, паста має однорідну консистенцію
Зубна паста ТМ «Pasta del Capitano»		Виявлено досить великі частки, які мають гострі частинки, скупчені в одному місці
Зубна паста ТМ «Aquafresh»		Однорідна паста, з маленькими краплинами чорного кольору

				«Oral- B»	del Capitano »	sh»	e»
1	Вологість(%)	19-45	66	31	37	40	32
2	Піноутворен ня (мм)	Не нормується	96	121	167	112	148
3	Водневий показник (рН)	5,5-10,5	6,5	6,7	6,0	6,5	6,2

За результатами визначення фізико-хімічних показників дитячої зубної пасти можна зробити висновок що, зразки № 2 ТМ «Oral-B», №3 ТМ «Pasta del Capitano», №4 ТМ «Aquafresh», №5 ТМ «Colgate» відповідають нормі за показниками вологості, та водневого показника, а зразок №1 ТМ «Nature» має підвищений показник вологості, але водневий показник в межах норми. За результати піноутворення зразок № 3 піниться більше ніж інші зразки, а зразок № 1 ТМ «Nature» має найнажчу оцінку. Можна припустити, що зразок № 1 ТМ «Nature» має найменше значення піноутворення тому, що має надмірно високий відсоток показника вологості.

3.5 Дослідження мікробіологічних показників дитячих зубних паст

Мікробіологічну оцінку зубних паст проводили за наступними показниками: визначення загальної кількості мезофільних анаеробних і факультативно-анаеробних мікроорганізмів; визначення присутності бактерій

	aureus						
5	Staphylococcus aureus на середовищі збагачення	Відсутні	Відсутні	Відсутні	Відсутні	Відсутні	Відсутні
6	Плісняві гриби та дріжджі	Відсутні	Відсутні	Відсутні	Відсутні	Відсутні	Відсутні

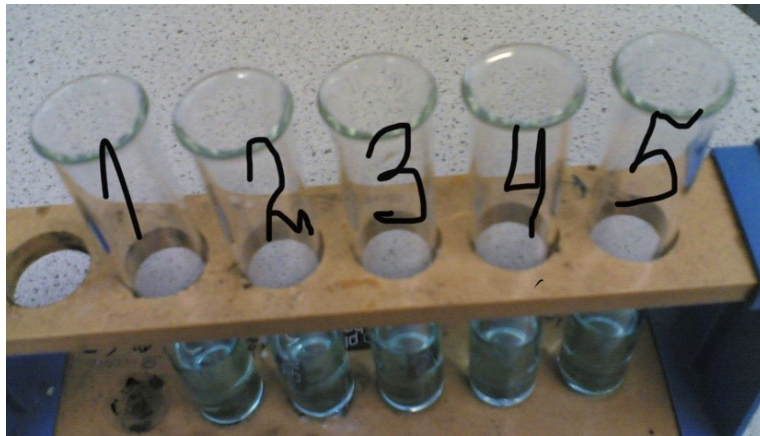

Рис.3.5 - Загальна кількість мезофільних анаеробних і факультативно-анаеробних мікроорганізмів (кишкова паличка на середовищі збагачення)

Рис. 3.6 - Загальна кількість мезофільних анаеробних і факультативно-

анаеробних мікроорганізмів(кишкова паличка на середовищі Ендо)

На рисунку 3.5 та 3.6 представлені зразки та індикатор для більш обґрунтованого висновку.

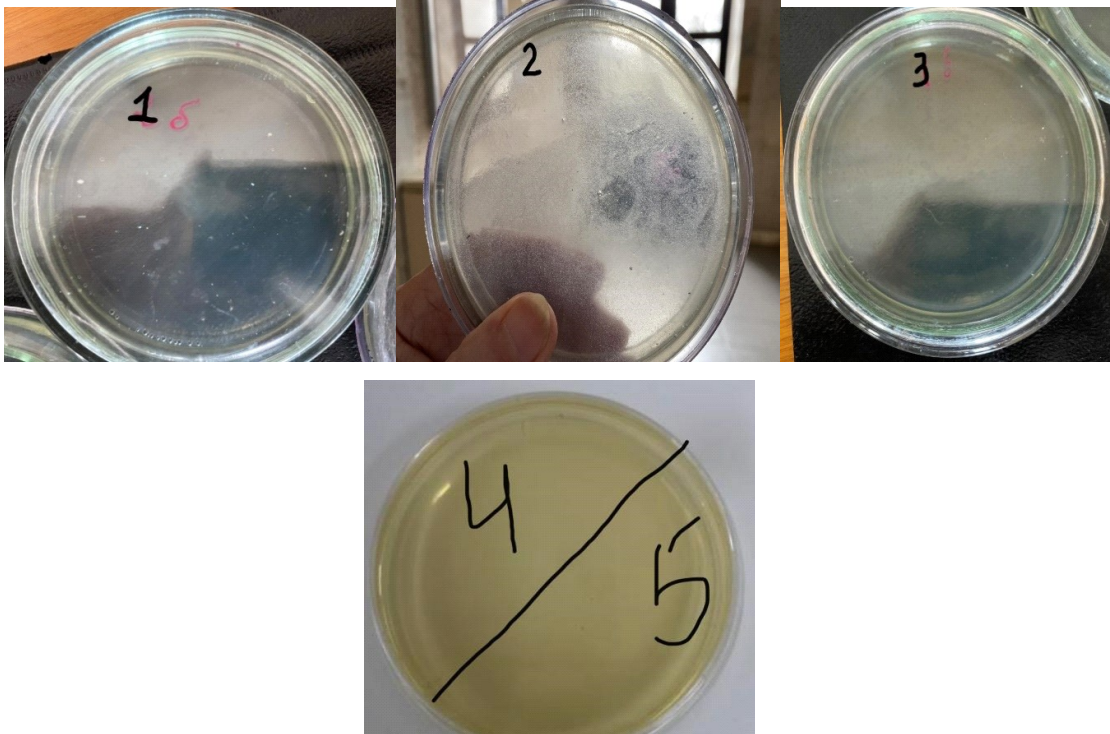

Рис. 3. 7 Визначення Enterobacteriaceae

Рис.3.8 – Визначення Pseudomonas aeruginosa

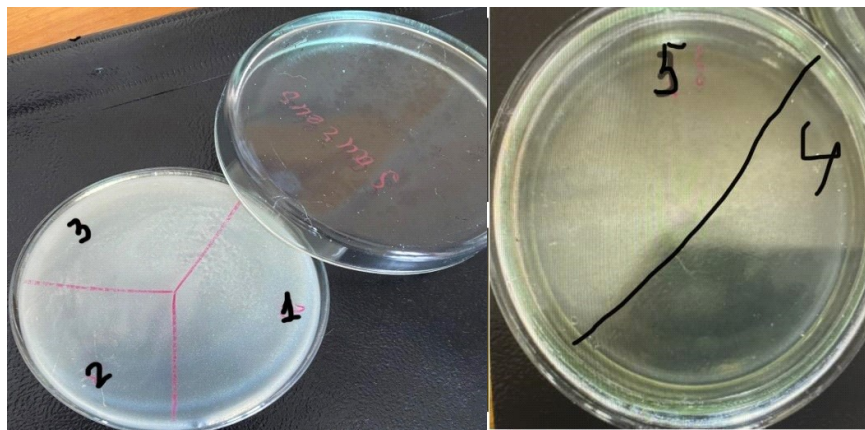

Рис.3.9 – Визначення *Staphylococcus aureus*

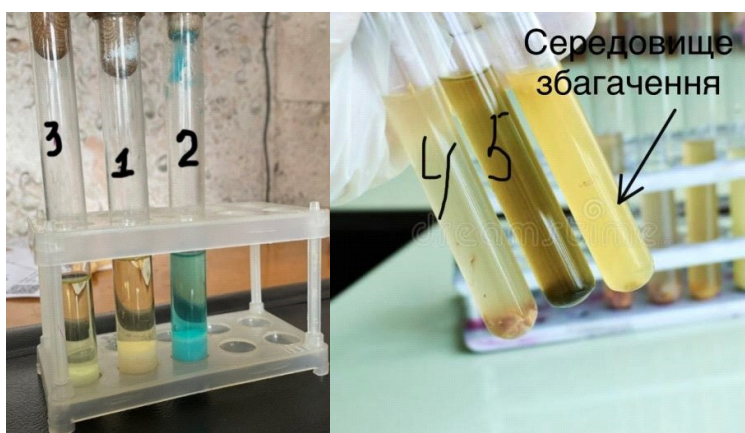

Рис.3.10 – Визначення *Staphylococcus aureus* (на середовищі збагачення)

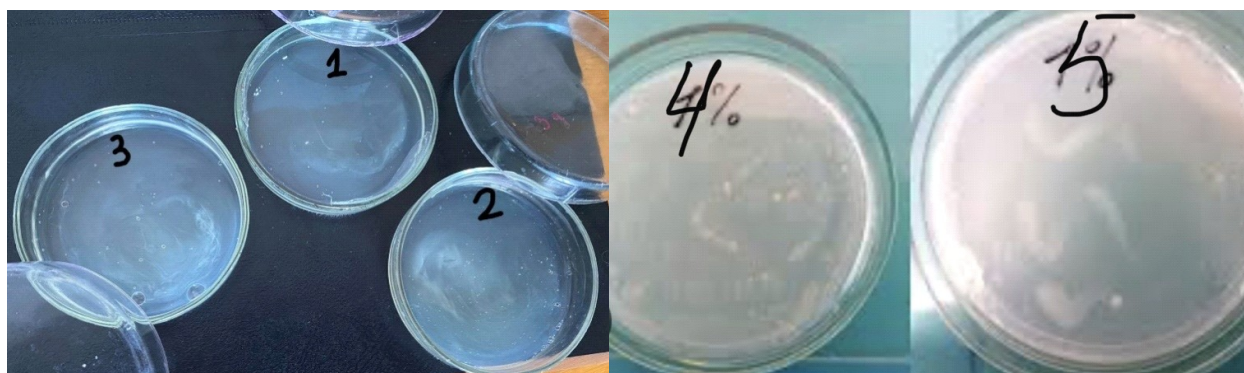

Рис.3.11 – Визначення пліснявих грибів та дріжджів

В ході проведення мікробіологічного дослідження дитячих зубної паст можна зробити висновок, що загальна кількість мезофільних анаеробних і факультативно-анаеробних мікроорганізмів, а саме кишкова паличка на середовищі збагачення та на середовищі Ендо відсутні на всіх зразках, це

можна визначити подивившись на індикатор, який представлений на рисунку 3.6. Далі визначили Enterobacteriaceae, де на зразку № 2 ТМ «Oral-B» були знайдені бактерії. При визначенні Pseudomonas aeruginosa не було знайдено протипоказань. При визначенні Staphylococcus aureus обрано два способи: без середовища та на середовищі збагачення. Завершальним показником для перевірки якості було визначення пліснявих грибів та дріжджів.

Отже, виходячи з даних зрозуміло що, зразки № 1 ТМ «Nature», №3 ТМ , №4 ТМ «Aquafresh», №5 ТМ «Colgate» відповідають усім нормам мікробіологічних показників, а зразок № 2 ТМ «Oral-B» має у своєму складі бактерії сімейства Enterobacteriaceae у незначній кількості. Цей факт може свідчити про негативний вплив на організм дитини.

Висновки до розділу 3

9. В рамках аналізу тари зразків дитячої зубної пасти, що досліджуються, було проведено балову оцінку за такими критеріями як: якість запайки швів упаковки, естетичність оформлення, орієнтація та чіткість печаті. За результатами можна зробити висновок, що зразки № 4 та 5 отримали найвищий бал оцінки, на другому місці зразок № 3, на третьому місці №2 та останнє місце займає зразок №1.

10. За результатами проведеної оцінки повноти маркування можна зробити висновки: на зразку №2 ТМ «Oral-B», №4 ТМ «Aquafresh», №5 ТМ «Colgate» відсутні умови зберігання, а на зразках № 1 ТМ «Nature» та № 3 ТМ «Pasta del Capitano» не вказаний вміст фтору. Але відсутність позначення вмісту фтору може свідчити про його відсутність. На зразку №5 ТМ «Colgate» не вказано склад, що свідчить про порушення правил маркування

згідно нормативним документам. Також, була зроблена перевірка штрих-коду, за результатами перевірки встановлена країна виробництва та відсутність фальсифікації за штрих-кодом. Штрих- коди зразків 2 ТМ «Oral-B» та 3 ТМ «Pasta del Capitano» співпадають за кодом країни. Це свідчить про те що, зразки вироблені у Європейському Союзі. Також слід зауважити що, речовини, які представлені у складі вказані на англійській мові. Це ускладнює прочитання складу. При легальному транспортуванні товару потрібне обов'язкове маркування на національній мові. На зразках №4 ТМ «Aquafresh» та №5 ТМ «Colgate» не вказана інформація про використання та зопобігання заходів.

11. За графічним зображенням зовнішнього вигляду і консистенції дитячої зубної пасти зрозуміло, що лідируючі позиції займають зразки № 1 ТМ «Aquafresh» і №5 ТМ «Colgate». Зразки № 1 ТМ ТМ «Nature» і №2 «Oral-B» займає останнє місце, але зразок №1 за показником утримання на зубної щітки отримав найвищу оцінку. За допомогою профільного методу встановили, що більш гармонійний смак і запах притаманний зразку № 1 ТМ «Nature». Зразки № 2 ТМ «Oral-B» і 3 ТМ «Pasta del Capitano» мають нижчі оцінки, але мають на середній рівень якості. Балова шкала якості дозволяє встановити, що за оцінками експертів найкращим виявився зразок № 3 ТМ «Pasta del Capitano», друге місце посідають зразки № 1 ТМ «Nature» та №4 ТМ «Aquafresh», на третьому місці зразок № 2 ТМ «Oral-B» та №5 ТМ «Colgate». За результатами розрахунку комплексної оцінки зразок № 1, 3, 4 отримали оцінку відмінно, зразки № 2,5 – отримало оцінку «добре».

12. За результатами дослідження за допомогою мікроскопу зразки №1 ТМ «Nature» і №2 ТМ «Oral-B» мають малий вміст мінеральних

включень, а зразок №3 ТМ «Pasta del Capitano» має гострі, великі скупчення, які можуть негативно вплинути на емаль зубів. На зразках №4 ТМ «Aquafresh» та №5 ТМ «Colgate» наявні невеликі вкляплення чорного кольору, що може вказувати на вміст дрібних абразивних речовин, такий вміст абразивних речовин є допустимим у випадку лікування дитячих зубів, але при щоденному використанні може руйнувати емаль дитячих зубів.

13. За результатами визначення фізико-хімічних показників дитячої зубної пасти можна зробити висновок що, зразки № 2 ТМ «Oral-B», №3 ТМ «Pasta del Capitano», №4 ТМ «Aquafresh», №5 ТМ «Colgate» відповідають нормі за показниками вологості, та водневого показника, а зразок №1 ТМ «Nature» має підвищений показник вологості, але водневий показник в межах норми. За результатами піноутворення зразок № 3 піниться більше ніж інші зразки, а зразок № 1 ТМ «Nature» має найнажчу оцінку. Можна припустити, що зразок № 1 ТМ «Nature» має найменше значення піноутворення тому, що має надмірно високий відсоток показника вологості.

14. Отже, виходячи з даних зрозуміло що, зразки № 1 ТМ «Nature», №3 ТМ , №4 ТМ «Aquafresh», №5 ТМ «Colgate» відповідають усім нормам мікробіологічних показників, а зразок № 2 ТМ «Oral-B» має у своєму складі бактерії сімейства Enterobacteriaceae у незначній кількості. Цей факт може свідчити про негативний вплив на організм дитини.

РОЗДІЛ 4

РОЗРОБКА ПРОЄКТУ НОРМАТИВНИХ ВИМОГ ТА КЛАСИФІКАЦІЇ ДИТЯЧОЇ ЗУБНОЇ ПАСТИ

4.1 Розробка класифікації дитячих зубних паст

В процесі виконання кваліфікаційної роботи, зокрема при теоретичному огляду матеріалу та аналізу нормативної бази технічного регулювання на дитячі зубні пасту з'ясували, що саме на дитячі зубні пасту відсутня класифікація. На основі аналізу асортименту та класифікаційних ознак для дорослих, розроблено нами класифікацію на дитячі зубні пасту, яка представлена у вигляді схеми на рис. 4.1.

Рис. 4.1 — Класифікація дитячих зубних паст (*розроблено автором)

Для утворення однорідної консистенції застосовують зв'язуючі речовини — препарати [агару](#), [пектин](#), [декстран](#), [гліцерин](#), [альгінат натрію](#), [натрій карбоксиметилцелюлозу](#).

Активними компонентами зубних паст є речовини, що мають лікувально-профілактичну дію: [лактат алюмінію](#), [фториди](#), з'єднання з антимікробною активністю, окремі мікро-, макроелементи і полімінеральні комплекси, екстракти лікарських трав, [ферменти](#), [прополіс](#) та ін.

Ароматизаторами виступають як натуральні, так і ідентичні натуральним сполуки. З натуральних найчастіше використовують ароматні компоненти [ефірних](#) олій (терпеноїди) [ментол](#), [тимол](#), [корвакрол](#), [лимонен](#), [сквалени](#) та ін. Використання синтетичних [ароматизаторів](#) дозволяє понизити собівартість кінцевого продукту.

4.2 Розробка проекту нормативних вимог на дитячі зубні паст

Аналіз номратвиних документів щодо якості та безпечності зубних паст показав, що на дитячі зубні пасти відсутні чинні нормативні документи, а технічний регламент, який вступить в силу тільки в 2024р, не має конкретики на зубні пасти. Враховуючи вищезазначене, нами розроблено проект номратвиних вимог на дитячі зубні пасти. За основу було взято інформацію з нормативних документів на зубну пасту, а саме:

1. ISO 11609-95 «Стоматологія. Зубні пасти. Вимоги, методи випробувань та маркування».

2. Закону України № 2735 «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції».

3. Технічний регламент 009/2011 Митного союзу «О безопасности парфумерно-косметической продукции».

4. Державні санітарні правила і норми безпеки продукції парфумерно-косметичної промисловості 2.2.9.027-99.

5. Технічний регламент на косметичну продукцію від 20 січня 2021 року № 65. Узагальнюючи норми якості та безпечності на дитячі зубні пасти, що складено нами, наведено у таблиці 4.1

Таблиця 4.1.

Показники нормування якості дитячих зубних паст

№	Показник	Характеристика і норми			
		до 3-ох років	від 3 до 6 років	від 6 до 8 років	від 8 років
Органолептичні показники:					
1	Зовнішній вигляд та консистенція	Однорідна маса, яка утримується на поверхні щітки. М'яка нонсистенція, яка не буде руйнувати емаль дитячих зубів.			

2	Колір	Властиві данному виду продукту			
3	Запах та смак	Приємні запахи ягід, фруктів, цукерок та інше			
Фізико-хімічні показники					
1.	Водневий показник (рН)	5,5-10,5			
2.	Масова частка вологи, %	19-45			
3.	Масова доля фторида, %	відсутня	відсутня	0,025	відсутня
4.	Абразивність	відсутня			
5.	Піноутворення	Не нормується			
Мікробіологічні показники:					
1.	Загальна кількість мезофільних аеробних і факультативно-анаеробних мікроорганізмів, КОЕ/1 г., не більше	1x10 ²			
Сімейство:					
2.	Enterobacteriaceae, КОЕ/1 г	Відсутні			
3.	Pseudomonas aeruginosa, КОЕ/1 г				
4.	Staphylococcus aureus, КОЕ/1 г				
5.	Плісняви гриби и дріжджі, КОЕ/1 г				

Також для визначення безпечності зубних паст визначають токсиколого-гігієнічні показники табл. 1.4 безпеки для здоров'я людини, вони гарантують відсутність у готовій продукції токсичної, подразнюючої, сенсibiliзуючої чи іншої несприятливої дії на здоров'я людини за умов застосування згідно з призначенням протягом гарантійного терміну зберігання. Також рекомендовано посилити токсиколо-гігієнічні показники

на дитячі зубні пасти, зокрема відсутність токсичної дії при одноразовому нанесенні на шкіру тварин дозою 1500 мг/кг та індекс гострої токсичності при введенні у шлунок - в дозі 70 000 мг/кг, не більше.

Таблиця 4.2

Токсиколого-гігієнічні норми показники та норми безпеки дитячих зубних паст

Показники безпеки для зубних паст	Бали
Індекс "гострої" токсичності при нанесенні на шкіру лабораторних тварин за ступенем дії	0 балів - відсутність токсичної дії при одноразовому нанесенні на шкіру тварин дозою 1500 мг/кг;
Продовження табл. 1.4.	
Індекс хронічної токсичності при нанесенні на шкіру, не більш	0 балів - відсутність токсичної кумулятивної дії.
Індекс шкірно-подразнюючої дії за ступенем змін функціонального стану шкіри	0 балів - відсутність подразнюючої дії.
Індекс сенсibiliзуючої дії, не більш	0 балів - відсутність сенсibiliзуючої дії.
Індекс гострої токсичності при введенні у шлунок, не більш	0 балів - відсутність токсичної дії при одноразовому введенні у шлунок в дозі 70 000 мг/кг.
Індекс хронічної токсичності при введенні у шлунок, не більш	0 балів - відсутність токсичної кумулятивної дії
Індекс фотосенсибилізуючої, не більш	0 балів – відсутність фотосенсибилізуючої дії.

Таким чином, представлені норми та показники якості можна запропонувати до проєкту технічних умов на дитячі зубні пасти. Адже, дане

питання є актуальним та потребує рішень на рівні держави та Технічного комітету. Також пропонуємо навести додатково перелік на речовини, які заборонені або повинні бути обмежені в кількості саме для зубних паст дитячого призначення.

4.3 Розробка методичних рекомендації щодо методів та методик визначення якості дитячих зубних паст

На нашу думку, контроль якості та безпечності зубних паст, зокрема дитячих повинні містити вимоги до органолептичних фізико-хімічних, мікробіологічних показників, також токсико-гігієнічні вимоги. Вимоги до маркування та пакування також має першочергове значення. Для зручності контролю якості та безпечності дитячих паст нами вирішено скласти методичні рекомендації для оцінювання відповідності, адже проєкт технічного регламенту не містить методичних рекомендацій та норм конкретно на зубні пасти, зокрема на дитячі.

Органолептична оцінка

1. Зовнішній вигляд і колір визначається переглядом проби, розміщеної в залежності від консистенції на лист білої бумаги рівним шаром (товщиною 1 см) або в стакан, визначення проводять на фоні листа білої бумаги в прохідному або відбитому світлі.

2. Консистенція. Однорідність визначається на дотик легким розтиранням проби на відсутність комків, крупинок, які не повинні бути в даній продукції.

3. Запах продукції, яка має консистенцію желе, гелю, пасти визначається органолептичним методом, використовуючи зразки продукту.

4. Смак. При визначенні смаку потрібно взяти невелику кількість зразку та спробувати на смак. Маркування оцінювали за ТР ТС 009/2011 «О безопасности парфюмерно-косметической продукции Европейський Регламент 1223/2009», TS EN ISO 11609:2010 Dentistry. Dentifrices. Requirements, test methods and marking [18].

Фізико-хімічна оцінка

15. Метод визначення водородного показника, рН, який полягає у наступному: у стакан місткістю 250 мл, додаємо 10 г. досліджуваного зразка та 90 дистильованої води. Перемішуємо скляною паличкою до однорідної суспензії. Далі вимірюємо за допомогою рН-метра [28]. В бюкси поміщають наважку кожного зразка зубної пасти по 1 г. та сушать в сушильній шафі за температури 150°C, 40 хв. Розраховують за формулою:

$$(4.1)$$

Де, m_1 - маса бюкса з наважкою до висушування;

m_2 – маса бюкса з наважкою після висушування;

m_3 – маса бюкса без наважки.

16. Визначення піноутворення. У мірній колбі об'ємом 250 мл та діаметром 5 см, наливають 100 мл води (при температурі 20°C). Розмішують 1 г досліджуваного зразка, закривають пробкою. Рідину ретельно струшують в циліндрі 2 хвилини, після чого швидко вимірюють об'єм піни. Висота стовпчика піни вимірюється в мм.

Загальні вимоги при підготовці розчинів та поживних середовищ: Для приготування розчинів і поживних середовищ слід використовувати незаражені основні компоненти, сухі поживні середовища або готові середовища в стерильній упаковці, виготовлені на спеціалізованих підприємствах, дистильовану або деіонізовану воду.

Вимірювання рН слід проводити при 25°C або з використанням термокомпенсатору.

Доведено рН середовища до потрібного рівня здійснюють за допомогою розчинів гідроксиду натрію і соляної кислоти.

Рідини для розведення і поживні середовища стерилізують в автоклаві або кип'ятінням (дробно).

Готові середовища зберігають в сухому темному місці при температурі від 0°C до 4°C не більше 1 міс. При приготуванні і використанні поживних середовищ необхідно дотримуватися таких правил:

- тверді компоненти середовища розчиняють у воді, підігріваючи в разі потреби (впершу чергу поживні основи і солі, в останню - цукру);
- рідкі поживні середовища повинні бути прозорими;
- тривалість витримування поживного агару в киплячій водяній бані при його розплавленні не повинна перевищувати 45-60 хв;
- необхідно перевіряти стерильність кожної партії живильного середовища.

До методів визначення мікробіологічних показників відносять:

17. Визначення загальної кількості мезофільних аеробних і факультативно-анаеробних мікроорганізмів. Метод заснований на виявленні та кількісному підрахунку всіх колоній, що вирости мікроорганізмів при культивуванні посівів в аеробних умовах на поживних середовищах певного складу при інкубації протягом 72 год при $(30 \pm 1)^\circ\text{C}$. Досліджуваний зразок в розведенні 1:10 і 1:100, приготований розчин, вносять по 1 см³ в стерильні чашки Петрі (по дві на кожне розведення). Чашки заливають розплавленої та охолодженої до 40 - 50 ° С середовищем, вміст чашок швидко і обережно перемішують обертальними рухами, дають застигнути і перевертають чашки. Посіви інкубують при $(30 \pm 1)^\circ\text{C}$ протягом 72 год, після чого проводять

підрахунок колоній.

18. Визначення і ідентифікація бактерій сімейства Enterobacteriaceae. Метод заснований на виявленні бактерій родини Enterobacteriaceae з використанням накопичувальних і селективних щільних поживних середовищ з подальшою ідентифікацією виявлених бактерій за біохімічними тестами, що є основою сучасної класифікації кишкових бактерій. У колбу з 100 см³ середовища збагачення (середа № 2) вносять 10 см³ досліджуваного зразка в розведенні 1:10 і перемішують. Посіви інкубують при (37 + 1) °С протягом 24 - 48 год. При наявності росту (помутніння середовища і зміна її кольору з червоного в жовтий при розщепленні глюкози) роблять пересівання петлею на чашки з агаром Ендо по 6.5.3.9. Посіви на зазначену середу інкубують при (37 ± 1) °С 24 год. При відсутності росту на селективних щільних середовищах, типових для сімейства Enterobacteriaceae колоній (див. Табл. 4.3) вважають, що в зразку немає представників даного сімейства.

Таблиця 4.3

Морфологічна характеристика бактерій сімейства Enterobacteriaceae на середовищі агар Ендо

Характерна морфологія колоній	Мікроскопія фарбованих препаратів
Круглі малинові з металевим блиском або без нього; розові, безкольорові,	Грамнегативні неспоріві палички

блискучі, випуклі, діаметром 2-4 мм	
-------------------------------------	--

Підозрілі по морфології колонії пересівають (кожну окремо) на скошену в пробірках середу № 1 і інкубують їх при $(37 \pm 1) ^\circ \text{C}$ 24 год. З кожної пробірки з чистою культурою готують мазки і роблять пересів на середовища № 3 і № 4. У половину пробірок із середовищем № 3 вносять по 0,5 см³ стерильного вазелінового масла. Всі посіви інкубують при $(37 \pm 1) ^\circ \text{C}$ протягом 20 - 24 год. Зміна кольору середовища № 3 з вазеліновим маслом з червоного в жовтий свідчить про ферментації глюкози досліджуваної культурою. Поява червоного забарвлення середовища № 4 при внесенні в неї реактиву Грісса свідчить про редукції нітратів в нітрити. Паралельно досліджують чисті культури на наявність ферменту цитохромоксидази за допомогою реактиву № 5. На смужку фільтрувального паперу, змоченою спеціальним реактивом, наносять петлею або скляною паличкою добуву досліджувану культуру бактерій. Синє забарвлення, з'являється ся через 2 - 5 хв, свідчить про позитивну оксидазної реакції. Якщо в зразку виявлено грамнегативні неспоріві палички, які дають негативного оксидазну реакцію, ферментують глюкозу з утворенням кислоти (або кислоти і газу) і відновлюють нітрати в нітрити - препарат містить бактерії сімейства *Enterobacteriaceae*

19. Визначення ідентифікації *Pseudomonas aeruginosa*, *Staphylococcus aureus*. Метод виявлення *P. aeruginosa* і *S. aureus* заснований на використанні загальної рідкої живильник ної середовища і селективних щільних поживних середовищ, рекомендованих для цих видів бактерій, з подальшою ідентифікацією виділених мікроорганізмів за допомогою біохімічес ких тестів. У колбу з 100 см³ середовища № 6 вносять 10 см³ досліджуваного зразка в розведенні 1:10 і перемішують. Посіви інкубують при $(37 + 1) ^\circ \text{C}$

протягом 24 - 48 год. При наявності росту роблять пересівання петлею на середовища № 7 і 8, розлиті в чашки Петрі. Нові посіви інкубують при (37 + 1) ° С протягом 24 - 48 год.

При відсутності на чашках із середовищами № 7 і № 8 підозрілих колоній, відповідних морфологічної характеристики, даної в таблицях 4.3. і 4.4, вважають, що в зразку немає бактерій *P. aeruginosa* і *S. aureus*.

Таблиця 4.3.

Морфологічна характеристика *P. aeruginosa* на диференційно-діагностичній середовищі № 7

Характерна морфологія колоній	Мікроскопія фарбованих препаратів
Зеленуваті флюоризуючі колонії, блакитні в ультрафіолетовому світлі	Грамнегативні неспорові палички

Таблиця 4.4.

Морфологічна характеристика *S. aureus* на диференційно-діагностичній середовищі № 8

Характерна морфологія колоній	Мікроскопія фарбованих препаратів
Жовті колонії, оточені жовтими зонами	Грамполітивні коки, розташовані груздами

При наявності на середовищі № 7 зеленуватих флюоресцируючих колоній грамнегативних неспорових паличок, що виділяють синьо-зелений пігмент в живильний агар, культуру досліджують на наявність ферменту цитохромоксидази. Якщо в зразку виявлено грамнегативні неспорові палички, що дають позитивну оксидазну реакцію і утворюють синьо-зелений пігмент піоціанін, препарат містить *P. aeruginosa*. Наявність на середовищі № 8 золотисто-жовтих колоній грампозитивних коків, оточених жовтими зонами, свідчить про ферментації маніту. Чисту культуру

стафілококу досліджують на наявність ферменту плазмокоагулязи.

Якщо в зразку виявлено коки, які ферментують маніт і дають позитивну реакцію плазмокоагуляції, препарат містить *S. aureus*. Для постановки реакції плазмокоагуляції використовують суху кролячу цитратну плазму, яку розводять відповідно до інструкції по застосуванню.

20. Визначення пліснявих грибів та дріжджів. Метод заснований на виявленні життєздатних цвілевих грибів і дріжджів за характерними для них ознаками зростання на сприятливих поживних середовищах і морфології клітин при мікро скопійовані. 10 см³ досліджуваного зразка в розведенні 1:10 вносять в колбу з 100 см³ рідкому поживному середовища Сабуро. Посіви інкубують при (30 + 1) ° С протягом 5 діб, щодня контролюючи поява ознак росту мікроорганізмів. У літній період допускається витримувати посіви при 20 - 25 ° С. При наявності росту (помутніння середовища, осад, плівка, грудочки, нитки) роблять пересівання петлею на щільну живильне середовище Сабуро і готують препарати для мікроскопування. При відсутності росту цвілевих грибів і дріжджів в посівах вважають, що в зразку немає представників цієї групи мікроорганізмів. При виявленні на поживних середовищах ознак зростання дріжджів або цвілі і після підтвердження їх присутності мікроскопуванням вказують на наявність останніх в зубної пасти.

До експресс-методу визначення якості зубної пасти можна віднести мітки на тюбику. Колір мітки вказує на співвідношення присутніх в пасти інгредієнтів природного та хімічного походження.

Зелений – максимально натуральний склад. Відноситься до категорії гігієнічних, профілактичних. З обережністю слід вибирати «зелені» пасти людям з алергією.

Червоний – збалансований склад хімічних і природних компонентів. Використовується як гігієнічний, профілактичний засіб.

Синій – до 80% хімічних речовин, засіб високо інтенсивної дії. Можна використовувати на регулярній основі, але чергуючи з іншими, менш активними пастами.

Чорний колір смужки – 100% хімічний склад, що означає високий вміст активних речовин. Такі пасти здебільшого є лікувальними, тобто не призначені для постійного використання.

Необхідно пам'ятати, що дітям категорично не можна користуватися дорослою зубною пастою, оскільки в ній міститься велика кількість фтору і шкідливих інгредієнтів.

Найголовніша порада це звертати увагу на склад тому що, у дитячих зубних пастах нормується вміст фтору та абразивних речовин.

Висновки до розділу 4

21. На основі аналізу асортименту та класифікаційних ознак на зубні пасти розроблена класифікація на дитячі зубні пасти.

22. З'ясувано, що на дитячі зубні пасти відсутні чинні вітчизняні нормативні документи – ГОСТ вже відмінено, ДСТУ не було створено, а Технічний Регламент ще не вступив в силу. Зокрема, проєкт Технічного Регламенту також не містить норм та конкретики щодо зубних паст, в тому числі й дитячих. Тому було запропоновано проєкт нормативних показників на дитячі зубні пасти. За основу було взято інформацію з нормативних документів на зубну пасту.

23. Укладено та запропоновано узагальнені методичні рекомендації щодо порядку проведення оцінювання якості та безпечності дитячих зубних паст, зокрема методик та методів.

РОЗДІЛ 5 МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ

5.1 Порядок обліку осіб, які під час провадження своєї діяльності є учасниками відносин, що регулюються законодавством України з питань митної справи

Відповідно до наказу Міністерства Фінансів України Про затвердження Порядку обліку осіб, які під час провадження своєї діяльності є учасниками відносин, що регулюються законодавством України з питань митної справи від 15.06.2015 №552 Державною митною службою України та митницями здійснюється централізований облік осіб, які під час провадження своєї діяльності є учасниками відносин, що регулюються законодавством України з питань митної справи [1, ст. 455], а саме: взяття на централізований облік, присвоєння облікових номерів, внесення змін до облікових даних, зняття з обліку, оприлюднення відомостей про облік, встановлення форм заяв та документів з питань обліку.

Облік осіб ведеться автоматизовано у централізованому реєстрі у складі Єдиної автоматизованої інформаційної системи митних органів (далі - ЄАІС), а також за результатами взаємодії з Єдиним банком даних про платників податків - юридичних осіб та Реєстром самозайнятих осіб. Процедури обліку осіб здійснюються:

— у підрозділах митниць, на які відповідно до затвердженої структури та функціональних повноважень покладено ведення такого обліку (далі - відповідні підрозділи митниць);

— у пунктах пропуску через державний кордон України посадовими особами митниць, на яких покладено здійснення окремих процедур обліку осіб (далі - уповноважена посадова особа в пункті пропуску);

— автоматично засобами інформаційно-телекомунікаційної системи митних органів.

Взяття на облік осіб здійснюється одноразово, до або при першому здійсненні такими особами операцій з товарами, контроль за якими відповідно до Митного Кодексу та інших актів законодавства України покладено на митні органи, шляхом:

— особистого звернення особи (посадової особи підприємства або його уповноваженої особи (представника), що діє на підставі договору або належно оформленого доручення, або агента з митного оформлення, що діє за письмовим договором між митним брокером та особою) до відповідного підрозділу митниці або уповноваженої посадової особи в пункті пропуску;

— направлення особою документів у паперовій формі поштовим зв'язком на адресу відповідного підрозділу митниці (на поштову адресу митниці);

— направлення особою електронних документів засобами електронного зв'язку до ЄАІС;

— внесення особою облікових даних на Єдиному державному інформаційному вебпорталі «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» (далі - вебпортал «Єдине вікно»).

Обробка даних щодо осіб здійснюється з дотриманням вимог Закону України «Про захист персональних даних».

Для взяття на облік ТОВ «Проктер енд Гембл Трейдинг Україна», Україна, 04070, м. Київ, вул. Набережно-Хрещатицька, 5/13, корпус літ. Тел. (0-800)505-000 подається заява про взяття на облік осіб-резидентів, які під час провадження своєї діяльності є учасниками відносин, що регулюються законодавством України з питань митної справи, за формою, наведеною у додатку 1 до курсової роботи. Заява у паперовій формі подається до

відповідного підрозділу митниці, який здійснює її реєстрацію та окремий облік. Заява у формі електронного документа направляється засобами електронного зв'язку на визначену Держмитслужбою адресу із накладенням кваліфікованого електронного підпису керівника юридичної особи або фізичної особи - підприємця. Заява у формі внесення відомостей на вебпорталі вноситься шляхом авторизації керівника юридичної особи або фізичної особи - підприємця в «Особистому кабінеті» вебпорталу «Єдине вікно», з підтвердженням внесених відомостей за допомогою кваліфікованого електронного підпису.

Згідно з даними, зазначеними у заяві, відповідний підрозділ митниці формує запит для отримання в електронній формі відомостей про особу з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань.

Перевірка кваліфікованого електронного підпису та відповідності даних, зазначених у заявах, що надійшли в електронній формі, здійснюються засобами програмного забезпечення ЄАІС автоматично.

Заява розглядається відповідним підрозділом митниці не пізніше наступного робочого дня після отримання відповіді на запит відомостей про особу. Заява повертається на доопрацювання без включення даних про особу до Реєстру в таких випадках:

- заява подана або заповнена з порушенням вимог, у тому числі має помарки, виправлення і неможливо візуально отримати інформацію з неї;
- до заяви внесено невірні або недостовірні дані;
- відомості, зазначені в заяві, не відповідають даним Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань;

— заяву подано митним брокером, якого не включено до Реєстру або виключено з нього, або в реєстрі митних брокерів інформація про його дозвіл відсутня, анульована чи дія його дозволу зупинена.

Повернення заяви на доопрацювання не обмежує можливості повторного звернення особи з метою взяття на облік. Відмова в обліку особи без включення даних про особу до Реєстру здійснюється виключно у таких випадках:

— заяву про взяття на облік подано особою, яка вже перебуває на обліку та включена до Реєстру, або заяву про внесення змін подано особою, яка не перебуває на обліку;

— у разі наявності інформації про внесення до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань відомостей про державну реєстрацію припинення юридичної особи або державну реєстрацію припинення підприємницької діяльності фізичної особи - підприємця.

У разі відсутності підстав для повернення заяви на доопрацювання або відмови в обліку особи відповідний підрозділ митниці вносить до Реєстру дані про особу із заяви, а також дані, отримані з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, які підтверджуються посадовою особою відповідного підрозділу митниці.

Дані про особу, яка надала заяву в електронній формі, вносяться до Реєстру автоматично засобами програмного забезпечення ЄАІС.

Особі присвоюється обліковий номер, який формується автоматично в Реєстрі засобами програмного забезпечення ЄАІС, після внесення всіх необхідних даних. Дата формування облікового номера є датою взяття на облік. За результатами розгляду заяви особа інформується про:

— взяття особи на облік шляхом видачі або направлення поштою

повідомлення про взяття на облік особи-резидента, яка під час провадження своєї діяльності є учасником відносин, що регулюються законодавством України з питань митної справи, за формою, наведеною у додатку 2 курсової роботи;

— повернення заяви на доопрацювання з обов'язковим зазначенням причин;

— відмову в обліку особи з обов'язковим зазначенням причин.

У разі розгляду заяв, що надійшли в електронній формі, зазначені вище результати розгляду заяв формуються засобами програмного забезпечення ЄАІС автоматично. Повідомлення надсилається на електронну поштову адресу особи, яка зазначена в заяві.

У разі звернення особи, яка раніше перебувала на обліку і була виключена з Реєстру з анулюванням облікового номера, повторний облік здійснюється у загальному порядку зі створенням нового запису в Реєстрі.

Обліковий номер, що присвоюється при взятті на облік особі (крім осіб-нерезидентів), формується за такою структурою:

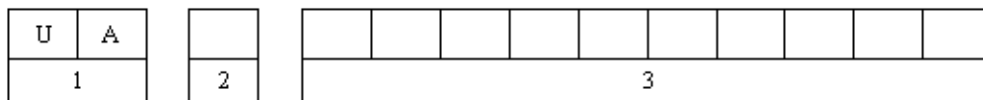

Рис. 5.1 — Структура облікового номеру

У структурі облікового номера елемент 1 містить літерний код АЛЬФА-2 (ДСТУ ISO 3166-1:2009) України.

У полі елемента 2 структури облікового номера зазначається:

1) цифра «0» - для фізичних осіб - підприємців, крім осіб, які через свої релігійні переконання відмовились від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків;

2) цифра «1» - для юридичних осіб;

3) цифра «2» - для уповноважених осіб договорів про спільну діяльність на території України без створення юридичної особи;

4) цифра «3» - для відокремлених підрозділів іноземних компаній, організацій, у тому числі постійних представництв нерезидентів;

5) цифра «4» - для фізичних осіб - підприємців, які через свої релігійні переконання відмовились від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку в паспорті про право здійснювати будь-які платежі за серією (за наявності) та номером паспорта;

6) цифра «5» - для іноземних дипломатичних представництв та консульських установ, представництв міжнародних організацій в Україні (далі - дипломатичні місії);

7) цифра «6» - для інвесторів (операторів) угод про розподіл продукції;

8) цифра «7» - для виконавців (нерезидентів) проєктів (програм) міжнародної технічної допомоги, які не перебувають на обліку в контролюючих органах як платники податків;

9) цифра «8» - для інших осіб.

4. У полі елемента 3 структури облікового номера зазначається:

1) реєстраційний номер облікової картки платника податків - фізичної особи, крім осіб, які через свої релігійні переконання відмовились від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків;

2) код згідно з Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України (далі - ЄДРПОУ) для осіб, які включаються до такого реєстру (юридичні особи та відокремлені підрозділи юридичних осіб - резидентів та нерезидентів);

3) реєстраційний (обліковий) номер платника податків, який присвоюється контролюючим органом особам.

4) порядковий номер, що автоматично генерується засобами програмного забезпечення ЄАІС.

Зняття з обліку особи проводиться шляхом внесення відповідного запису до Реєстру та припинення дії облікового номера особи. Зняття з обліку особи здійснюється у таких випадках:

1) автоматично засобами програмного забезпечення ЄАІС у разі отримання інформації про внесення до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань;

2) отримання митними органами України від митних та інших уповноважених органів іноземних держав, а також із даних, розміщених на офіційних вебпорталах органів реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності .

При встановленні митним органом факту подвійного перебування особи на обліку анулюванню підлягають всі облікові номери особи, крім присвоєного при першому зверненні, без зняття цієї особи з обліку. Про зняття з обліку та припинення дії облікового номера вноситься запис до Реєстру із зазначенням причини. Дата внесення запису до Реєстру є датою зняття з обліку та припинення дії облікового номера особи.

З метою постійного забезпечення органів державної влади, органів місцевого самоврядування, юридичних та фізичних осіб інформацією Держмитслужба через офіційний вебпортал та вебпортал «Єдине вікно» надає відкритий безоплатний доступ до таких даних Реєстру:

найменування особи (прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) - для фізичної особи);

обліковий номер;

дата взяття на облік;

дата зняття з обліку.

Зазначені у цього розділу відомості як набір даних підлягають щомісячному оприлюдненню у формі відкритих даних на офіційному вебпорталі Держмитслужби. Оприлюднена інформація є офіційним підтвердженням факту перебування або неперехування особи на централізованому обліку в Держмитслужбі, або зняття його з такого обліку на дату отримання відкритих даних з Реєстру або на дату формування набору даних, що підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних, і не потребує окремого та/або додаткового засвідчення.

5.2 Визначення країни походження та застосування преференційних заходів

Країна походження товару визначається з метою оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України, застосування до них [заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності](#), заборон або обмежень щодо переміщення через [митний кордон України](#), а також забезпечення обліку цих [товарів](#) у статистиці зовнішньої торгівлі.

Країною походження товару вважається країна, в якій товар був повністю вироблений або підданий достатній переробці відповідно до критеріїв, встановлених цим Кодексом. Під країною походження товару можуть розумітися група країн, митні союзи країн, регіон чи частина країни, якщо є необхідність їх виділення з метою визначення походження товару. Для цілей визначення країни походження товару не враховується походження енергії, машин та інструментів, що використовуються для його виробництва або переробки [35 ст. 36]

Положення застосовуються для визначення походження товарів, на які

при ввезенні їх на митну територію України поширюється режим найбільшого сприяння (непреференційне походження), з метою застосування до таких товарів передбачених законом заходів тарифного та нетарифного регулювання [зовнішньоекономічної діяльності](#).

[Товарами](#), повністю виробленими у даній країні, вважаються:[35 ст.38]

1) корисні копалини, добуті з надр цієї країни, в її територіальних водах або на її морському дні;

2) продукція рослинного походження, вирощена або зібрана в цій країні;

3) живі тварини, що народилися та вирощені в цій країні;

4) продукція, одержана від живих тварин у цій країні;

5) продукція, одержана в результаті мисливського або рибальського промислу в цій країні;

6) продукція морського рибальського промислу та інша продукція морського промислу, одержана судном цієї країни або судном, що орендоване (зафрахтоване) цією країною;

7) продукція, одержана на борту переробного судна цієї країни виключно з продукції;

8) продукція, одержана з морського дна або з морських надр за межами територіальних вод цієї країни, за умови, що ця країна має виключне право на розробку цього морського дна або цих морських надр;

9) брухт та відходи, одержані в результаті виробничих або інших операцій з переробки в цій країні, а також вироби, що були у вжитку, зібрані в цій країні та придатні лише для переробки на сировину (утилізації);

10) електроенергія, вироблена в цій країні;

11) товари, вироблені в цій країні виключно з продукції.

У разі якщо у виробництві [товару](#) беруть участь дві або більше

країн, [країною походження товару](#) вважається країна, в якій були здійснені останні операції з переробки, достатні для того, щоб товар отримав основні характерні риси повністю виготовленого товару, що відповідають критеріям достатньої переробки [МКУ ст.40].

Критеріями достатньої переробки є:

1) виконання виробничих або технологічних операцій, за результатами яких змінюється класифікаційний код товару згідно з [УКТ ЗЕД](#) на рівні будь-якого з перших чотирьох знаків;

2) зміна вартості товару в результаті його переробки, коли відсоткова частка вартості використаних матеріалів або доданої вартості досягає фіксованої частки у вартості кінцевого товару (правило адвалорної частки);

3) виконання виробничих або технологічних операцій, які в результаті переробки товару не ведуть до зміни його класифікаційного коду згідно з [УКТ ЗЕД](#) або вартості згідно з правилом адвалорної частки, але з дотриманням певних умов вважаються достатніми для визнання товару походженням із тієї країни, де такі операції мали місце.

Якщо стосовно конкретного товару такі критерії достатньої переробки, як правило адвалорної частки та виконання виробничих і технологічних операцій, не встановлено, то застосовується правило, згідно з яким товар вважається підданим достатній переробці, якщо в результаті його переробки змінено класифікаційний код товару згідно з [УКТ ЗЕД](#) на рівні будь-якого з перших чотирьох знаків.

У разі застосування правила адвалорної частки вартість товару, одержаного в результаті переробки в цій країні, визначається на базі ціни франко-завод виробника товару. Вартість складових цього товару, що походять з інших країн, визначається за їх [митною вартістю](#), а тих складових, походження яких не визначено, - за встановленою ціною першого їх продажу

Засвідчена декларація про походження товару - це декларація про походження товару, засвідчена державною організацією або компетентним органом, наділеним відповідними повноваженнями.

Декларація про походження товару - це письмова заява про країну походження товару, зроблена у зв'язку з вивезенням товару виробником, продавцем, [експортером](#) (постачальником) або іншою компетентною особою на комерційному рахунку чи будь-якому іншому документі, який стосується товару.

Сертифікат про регіональне найменування товару - це документ, який підтверджує, що товари відповідають визначенню, характерному для відповідного регіону країни, та виданий компетентним органом відповідно до законодавства країни вивезення товару.

У разі якщо в документах про походження товару є розбіжності у відомостях про країну походження товару або [митним органом](#) встановлено інші відомості про країну походження товару, ніж ті, що зазначені у документах, [декларант](#) або [уповноважена ним особа](#) має право надати [митному органу](#) для підтвердження відомостей про заявлену країну походження товару додаткові відомості. Додатковими відомостями про країну походження товару є відомості, що містяться в товарних накладних, пакувальних листах, відвантажувальних специфікаціях, сертифікатах (відповідності, якості, фітосанітарних, ветеринарних тощо), митній декларації [країни експорту](#), паспортах, технічній документації, висновках-експертизах відповідних органів, інших матеріалах, що можуть бути використані для підтвердження країни походження товару. [Документи, що підтверджують походження товару, зберігаються в порядку та протягом строків, визначених статтею 355 Митного Кодексу України.](#)

5.3 Правові засади нетарифного регулювання, як основний чинник безпеки та якості товарів, що переміщуються через митний кордон України

Основним чинником безпеки та якості товарів, що переміщуються через митний кордон України є заходи нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, які не пов'язані із застосуванням [мита](#) до [товарів](#), що переміщуються через [митний кордон України](#), а є встановлені відповідно до закону заборони та обмеження, спрямовані на захист внутрішнього ринку, громадського порядку та безпеки, суспільної моралі, на охорону здоров'я та життя людей і тварин, охорону навколишнього природного середовища, захист прав споживачів товарів, що ввозяться в Україну, а також на охорону національної культурної та історичної спадщини. [35, ст.4 пункт 13]

Нетарифні заходи займають важливе місце в системі державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності та передбачають обов'язкове одержання дозволів на здійснення певних дій, що пов'язані з контролем за якістю та відповідністю товарів національним вимогам або вимогам, що пов'язані зі здійсненням зовнішньоекономічної діяльності.

До таких дій відносяться:

1. Заходи офіційного контролю – фітосанітарний контроль, ветеринарно-санітарний контроль, державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин, що проводять відповідно до Закону України [від 19.02.2021 № 1261-IX](#) "Про Митний тариф України".

Товари, що ввозяться на митну територію України (у тому числі з метою транзиту), можуть підлягати заходам офіційного контролю.

Заходи офіційного контролю проводяться:

1) у пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний кордон України - в обсязі, необхідному для надання дозволу на пропуск товарів через митний кордон України для їх переміщення до пунктів призначення на території України чи до пункту вивезення (пропуску) за межі митної території України або випуску їх у заявлений митний режим відповідно до мети їх ввезення в Україну у пункті пропуску (пункті контролю) через державний кордон України;

2) у пунктах призначення на території України - в обсязі, необхідному для надання дозволу на випуск товарів у заявлений митний режим відповідно до мети їх ввезення в Україну.

2. Заходи офіційного контролю у пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний кордон України проводяться митними органами шляхом попереднього документального контролю.

Перелік документів і відомостей, що підлягають перевірці під час попереднього документального контролю, затверджується Кабінетом Міністрів України №960 від 21.10.18. Данні представлені в табл. 5.2.

Таблиця 5.2.

Перелік документів і відомостей, що підлягають перевірці під час
попереднього документального контролю

Вид контролю	Документи і відомості, що підлягають перевірці під час попереднього документального контролю
1. Ветеринарно-санітарний контроль	міжнародний ветеринарний сертифікат в оригіналі, що видається країною-експортером
	наявність товарів у переліку кормових добавок, преміксів, готових кормів і ветеринарних препаратів

<p>2. Фітосанітарний контроль</p>	<p>фітосанітарний сертифікат в оригіналі, який видається державним органом з карантину і захисту рослин країни-експортера, що засвідчує фітосанітарний стан товару (на товари, крім дерев'яного пакувального матеріалу як супровідного матеріалу для товарів, насіння і садивного матеріалу)</p> <p>фітосанітарний сертифікат в оригіналі, який видається державним органом з карантину і захисту рослин країни-експортера, що засвідчує фітосанітарний стан товару, та сертифікат країни-експортера, що засвідчує якість насіння та/або садивного матеріалу, або сертифікат ОЕСР і сертифікат ISTA для насіння і садивного матеріалу за умови належності його до сорту, занесеного до Реєстру сортів рослин України та/або Переліку сортів рослин ОЕСР, тих сільськогосподарських рослин, до схем сортової сертифікації яких приєдналася Україна</p>
<p>3. Контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин</p>	<p>міжнародний сертифікат в оригіналі (для товарів, зазначених у Переліку продуктів, які підлягають державному контролю на призначених прикордонних інспекційних постах)</p> <p>транспортні (перевізні) документи</p>

Попередній документальний контроль розпочинається після пред'явлення митному органу товарів, транспортних засобів комерційного призначення і документів на такі товари в пункті пропуску (пункті контролю) через державний кордон України.

3. Ліцензування зовнішньоекономічних операцій визначається як комплекс адміністративних дій органу виконавчої влади з питань економічної політики з надання дозволу на здійснення суб'єктом ЗЕД експорту (імпорту)

товарів.

Ліцензування експорту (імпорту) товарів здійснюється у формі автоматичного або неавтоматичного ліцензування.

Автоматичне ліцензування визначається як комплекс адміністративних дій органу виконавчої влади з питань економічної політики з надання суб'єкту ЗЕД дозволу на здійснення протягом визначеного періоду експорту (імпорту) товарів, щодо яких не встановлюються квоти (кількісні або інші обмеження). Автоматичне ліцензування експорту (імпорту) як адміністративна процедура з оформлення та видачі ліцензії не справляє обмежувального впливу на товари, експорт (імпорт) яких підлягає ліцензуванню.

Автоматичне ліцензування імпорту має бути скасовано в разі припинення обставин, що були підставою для його запровадження, а також у разі існування інших процедур, за допомогою яких можна розв'язати завдання, для вирішення яких запроваджується автоматичне ліцензування.

Неавтоматичне ліцензування визначається як комплекс адміністративних дій органу виконавчої влади з питань економічної політики з надання суб'єкту ЗЕД дозволу на здійснення протягом визначеного періоду експорту (імпорту) товарів, щодо яких встановлюються певні квоти (кількісні або інші обмеження). Неавтоматичне ліцензування експорту (імпорту) як адміністративна процедура з оформлення та видачі ліцензії використовується в разі встановлення квот (кількісних або інших обмежень) на експорт (імпорт) товарів.

Ліцензування експорту товарів запроваджується в Україні в разі:

- значного порушення рівноваги щодо певних товарів на внутрішньому ринку, що мають вагомe значення для життєдіяльності в Україні, особливо сільськогосподарської продукції, продуктів рибальства, продукції харчової промисловості та промислових товарів широкого вжитку першої необхідності

або інших товарів. Таке ліцензування має тимчасовий характер і застосовується до моменту відновлення рівноваги щодо певних товарів на внутрішньому ринку;

- необхідності забезпечення захисту життя, здоров'я людини, тварин або рослин, навколишнього природного середовища, громадської моралі, її галузі вітчизняної промисловості. Такі заходи застосовуються виключно на недискримінаційній основі; національного багатства художнього, історичного чи археологічного значення або захисту прав інтелектуальної власності, а також відповідно до вимог державної безпеки;

- експорту золота та срібла, крім банківських металів;

- необхідності застосування заходів щодо захисту вітчизняного товаровиробника в разі обмеження експорту вітчизняних матеріалів, необхідних для забезпечення достатньою кількістю таких матеріалів вітчизняної переробної промисловості протягом періодів, коли внутрішня ціна на такі матеріали тримається на рівні, нижчому за світову ціну, за умови впровадження Кабінетом Міністрів України плану стабілізації та за умови, що такі обмеження не повинні призводити до зростання експорту товарів тако

- необхідності забезпечення захисту патентів, торгових марок та авторських прав;

- необхідності забезпечення виконання міжнародних договорів України.

Ліцензування імпорту товарів запроваджується в Україні в разі:

- різкого погіршення стану платіжного балансу та зовнішніх платежів (якщо інші заходи є неефективними);

- різкого скорочення або мінімального розміру золотовалютних резервів;

- необхідності забезпечення захисту життя, здоров'я людини, тварин або рослин, навколишнього природного середовища, громадської моралі,

національного багатства художнього, історичного чи археологічного значення або захисту прав інтелектуальної власності, а також відповідно до вимог державної безпеки;

- імпорту золота та срібла, крім банківських металів;
- необхідності застосування заходів щодо захисту вітчизняного товаровиробника у випадках зростання імпорту в Україну, що завдає значної шкоди або загрожує завданням значної шкоди національному товаровиробнику подібного або безпосередньо конкуруючого товару. Таке ліцензування має тимчасовий характер і застосовується на строк, який дає змогу не допустити завдання значної шкоди або компенсувати завдану значну шкоду національному товаровиробнику і дає йому можливість відновити його прибутковість;
- необхідності забезпечення захисту патентів, торгових марок та авторських прав;
- необхідності забезпечення виконання міжнародних договорів України.

Рішення про застосування режиму ліцензування експорту (імпорту) товарів, у тому числі встановлення квот (кількісних або інших обмежень), приймається Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади з питань економічної політики з визначенням переліку конкретних товарів, експорт (імпорт) яких підлягає ліцензуванню, періоду дії ліцензування та кількісних або інших обмежень щодо кожного товару.

У разі застосування захисних заходів щодо захисту вітчизняного товаровиробника рішення про запровадження режиму ліцензування приймається Міжвідомчою комісією з міжнародної торгівлі згідно із законодавством.

Ліцензії видаються центральним органом виконавчої влади з питань економічної політики, а також у межах наданих ним повноважень -

відповідним республіканським органом Автономної Республіки Крим, структурним підрозділом обласної, Київської і Севастопольської міських державних адміністрацій.

Ліцензії видаються на підставі заявок суб'єктів ЗЕД, що подаються за формою, встановленою центральним органом виконавчої влади з питань економічної політики.

Для одержання ліцензії заявники звертаються, як правило, о одного органу виконавчої влади. У разі необхідності в одержанні погодження можливе звернення до кількох органів виконавчої влади, але не більше ніж до трьох.

Розгляд заявок на одержання ліцензій може здійснюватися в порядку їх надходження, який визначається за датами реєстрації заявок, або одночасно після закінчення оголошеного строку їх приймання.

У заявці на одержання ліцензії зазначаються такі дані:

- повне найменування суб'єкта ЗЕД,
- прізвище та ім'я його керівника,
- найменування та код товару (товарів) згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТ ЗЕД)
- найменування виробника, споживача товару (товарів),
- код та назва держави (держав) походження і призначення - у разі експорту,
- код та назва держави (держав) походження і відправлення - у разі імпорту,
- строк дії ліцензії, кількість та вартість товару (товарів),
- код і назва митниці,
- повні найменування та адреси продавця і покупця,
- вид угоди,

- валюта платежу,
- основна та додаткова одиниці виміру товару (товарів),
- погодження з органами виконавчої влади (у разі необхідності),
- підстава для запиту ліцензії,
- особливі мови ліцензії.

При поданні заявки можуть вимагатися документи та інформація, які вважаються необхідними для підтвердження даних, зазначених у заявці та зовнішньоекономічному договорі (контракті).

Заявка не може бути відхилена в разі допущення незначних помилок у документах, які подаються для одержання ліцензії, якщо вони не змінюють основних даних, що містяться в заявці. Основними вважаються дані, передбачені умовами зовнішньоекономічного договору (контракту).

У разі запровадження режиму автоматичного ліцензування строк видачі ліцензії не повинен перевищувати 10 робочих днів від дати одержання заявки та інших необхідних документів, що відповідають установленим вимогам. Не може бути відмовлено у видачі ліцензії, якщо всі необхідні документи подані і відповідають встановленим вимогам.

У разі запровадження режиму неавтоматичного ліцензування:

- строк розгляду заявок не повинен перевищувати 30 днів від дати їх одержання, якщо заявки розглядаються в порядку їх надходження, та більше 60 днів від дати закінчення оголошеного строку приймання заявок, якщо всі вони розглядаються одночасно;

- ліцензія видається на підставі заявки в межах квоти із зазначенням строку дії ліцензії;

- якщо на момент подання заявки (у разі застосування процедури розгляду в порядку надходження) встановлені квоти (кількісні або інші обмеження) вичерпано, така заявка не розглядається. Про факт, що квоти

(кількісні або інші обмеження) вичерпані, суб'єкт ЗЕД, який подав відповідну заявку, повідомляється письмово протягом семиробочих днів від дати її одержання;

- рішення про видачу ліцензії приймається з урахуванням даних щодо використання раніше одержаних ліцензій за умови додержання суб'єктами ЗЕД вимог законодавства про захист економічної конкуренції.

Рішення про відмову у видачі ліцензії повинно бути вмотивованим, прийнятим у строки, встановлені для розгляду заявок, і надсилається (видається) заявникові у письмовій формі.

У разі відмови у видачі ліцензії заявник має право на оскарження рішення згідно із законодавством.

Митне оформлення товарів, експорт (імпорт) яких підлягає ліцензуванню, здійснюється тільки за наявності відповідної ліцензії.

5.4 Трансформація системи тарифного регулювання та порядок визначення митних платежів при переміщенні дитячої зубної пасти через МКУ

5.4.1 Місце митної вартості в структурі оподаткування та порядок її визначення при переміщенні дитячої зубної пасти через МКУ

Визначення митної вартості товарів, які ввозяться в Україну відповідно до митного режиму імпорту, здійснюється за такими методами:

- основний - за ціною договору (контракту) щодо товарів, які імпортуються (вартість операції);
- другорядні:
  - а) за ціною договору щодо ідентичних товарів;
  - б) за ціною договору щодо подібних (аналогічних) товарів;

- в) на основі віднімання вартості;
- г) на основі додавання вартості (обчислена вартість);
- г) резервний.

Основним методом визначення митної вартості товарів, які ввозяться на митну територію України відповідно до митного режиму імпорту, є перший метод - за ціною договору (вартість операції).

Кожний наступний метод застосовується лише у разі, якщо митна вартість товарів не може бути визначена шляхом застосування попереднього методу.

Методи на основі віднімання та додавання вартості (обчислена вартість) можуть застосовуватися у будь-якій послідовності на прохання декларанта або уповноваженої ним особи.

У разі якщо неможливо застосувати жоден із зазначених методів, митна вартість визначається за резервним методом відповідно до вимог [МКУ ст. 64].

Метод визначення митної вартості за ціною договору (контракту) щодо товарів, які ввозяться на митну територію України відповідно до митного режиму імпорту, застосовується у разі, якщо:

- немає жодних обмежень щодо прав покупця (імпортера) на використання оцінюваних товарів;
- щодо продажу оцінюваних товарів або їх ціни відсутні будь-які умови або застереження, які унеможливають визначення вартості цих товарів;
- жодна частина виручки від будь-якого подальшого перепродажу, розпорядження або використання товарів покупцем не надійде прямо чи опосередковано продавцеві;
- покупець і продавець не пов'язані між собою особи або хоч і

пов'язані між собою особи, однак ці відносини не вплинули на ціну товарів.

Метод визначення митної вартості товарів за ціною договору (контракту) щодо товарів, які імпортуються, не застосовується, якщо використані декларантом або уповноваженою ним особою відомості не підтверджені документально або не визначені кількісно і достовірні або відсутня хоча б одна із складових митної вартості, яка є обов'язковою при її обчисленні.

При визначенні митної вартості до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за оцінювані товари, додаються такі витрати (складові митної вартості), якщо вони не включалися до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті:

1) витрати, понесені покупцем:

а) комісійні та брокерська винагорода, за винятком комісійних за закупівлю, що є платою покупця своєму агентові за надання послуг, пов'язаних із представництвом його інтересів за кордоном для закупівлі оцінюваних товарів;

б) вартість ящиків тари (контейнерів), в яку упаковано товар, або іншої упаковки, що для митних цілей вважаються єдиним цілим з відповідними товарами;

в) вартість упаковки або вартість пакувальних матеріалів та робіт, пов'язаних із пакуванням;

г) роялті та інші ліцензійні платежі, що стосуються оцінюваних товарів та які покупець повинен сплачувати прямо чи опосередковано як умову продажу оцінюваних товарів, якщо такі платежі не включаються до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті;

д) витрати на транспортування оцінюваних товарів до аеропорту, порту або іншого місця ввезення на митну територію України;

е) витрати на страхування цих товарів.

Використані декларантом відомості повинні бути об'єктивними, піддаватися обчисленню та підтверджуватися документально.

У разі якщо митна вартість оцінюваних товарів не може бути визначена згідно основного методу, за основу для її визначення береться вартість операції з ідентичними товарами, що продаються на експорт в Україну з тієї ж країни і час експорту яких збігається з часом експорту оцінюваних товарів або є максимально наближеним до нього.

При застосуванні цього методу визначення митної вартості за основу береться прийнята митним органом вартість операції з ідентичними товарами.

При цьому під ідентичними розуміються товари, однакові за всіма ознаками з оцінюваними товарами, у тому числі за такими, як:

- фізичні характеристики;
- якість та репутація на ринку;
- країна виробництва;
- виробник.

Незначні зовнішні відмінності не можуть бути підставою для відмови у розгляді товарів як ідентичних.

Ціна договору щодо ідентичних товарів береться за основу для визначення митної вартості товарів, якщо ці товари ввезено приблизно в тій же кількості та на тих же комерційних рівнях, що й оцінювані товари.

У разі якщо для цілей застосування цього методу виявляється більш як одна вартість договору щодо ідентичних товарів, для визначення митної вартості оцінюваних товарів використовується найменша така вартість.

Згідно з укладеним зовнішньоекономічним контрактом № 1 від 22.05.2022 року складено між суб'єктом ЗЕД, резидентом України ТОВ «Проктер енд Гембл Трейдинг», що зареєстрований за адресою 04070, м. Київ,

вул. Набережно-Хрещатицька, 5/13 та іноземним суб'єктом господарювання «Procter&Gamble», що розташований за адресою 65823 Schwalbach|Ts, Німеччина.

Предметом контракту є партія дитячих зубних паст ТМ «Oral-B», яка складає 100 тюбиків місткістю 75 мл кожна, масою бруutto кожної одиниці продукції – 0,2 кг, маса нетто – 75 мл, вага однієї пляшки 0,25 г. Вага всієї партії дитячої зубної пасту – 75 кг. Ціна однієї дитячої зубної пасту ТМ «Oral-B» заявлена на експорт складає – 2 євро, вартість пакування складає 0,33 EUR/тюбик. Умови постачання – СІР.

СІР - Продавець здійснює поставку товару шляхом його передання перевізнику, призначеному ним самим. Додатково до цього продавець зобов'язаний оплатити витрати перевезення товару до названого місця призначення. Це означає, що покупець приймає на себе всі ризики та будь-які додаткові витрати, що можуть виникнути після здійснення поставки у вищезазначений спосіб. Однак за умовами терміна СІР на продавця покладається також обов'язок забезпечення страхування на користь покупця проти ризику втрати чи пошкодження товару під час перевезення.

Митне оформлення товару буде здійснено у зоні діяльності Київської митниці ДФС, на митному посту «Ягодин», Волинська обл.

Поставка товару здійснюється вантажним автомобілем DAFXF, реєстраційний номер ВН-7854-КК, перевізник ТОВ «UA-Trans. Одеса».

Митна вартість (при імпорті) встановлена міжнародною угодою як ціна, яка фактично сплачена або підлягає сплаті на момент перетину митного кордону. Митна вартість визначається за формулою (1):

$$MB = Bk, \quad (5.1)$$

Де, MB – митна вартість;

Bk – вартість контракту.

Звідси випливає, що вартість товару (визначається в залежності від базисної умови постачання – СІР, що встановлена контрактом) буде дорівнювати:

$$V_k = V_T + V_{\text{зав.}} + V_{\text{перев.}} + V_{\text{страх.}}, \quad (5.2)$$

де, V_T – вартість товару згідно з преїскурантом експортера;

$V_{\text{зав.}}$ – вартість завантажувальних робіт;

$V_{\text{перев.}}$ – витрати на перевезення згідно з тарифами транспортної компанії;

$V_{\text{страх.}}$ – витрати на страхування.

Вартість товару за умовами контракту складає 2,5EUR/шт., загальна кількість коробок складає 100 шт. Вартість товару обчислюється за формулою (5.3):

$$V_T = 2,5 * 100 = 250 \text{ (EUR)}$$

Вартість пакування у картонну коробку складає 0,33EUR/коробку, дана вартість підтверджена інвойсом, загальна кількість коробок складає 100 шт. Вартість пакування обчислюють за формулою (4):

$$V_{\text{пак}} = 100 * 0,33 = 33 \text{ (EUR)} \quad V_{\text{пак}} = 100 * 0,33 = 33 \text{ (EUR)} \quad (5.4)$$

Вартість додаткової доставки автомобілем продавця складає 3,06EUR/км, що підтверджується довідкою про транспортні послуги. Вартість додаткової доставки розраховується за формулою (5):

$$V_{\text{дд}} = 946 * 3,06 = 2\,894,76 \text{ (EUR)} \quad V_{\text{дд}} = 946 * 3,06 = 2\,894,76 \text{ (EUR)} \quad (5.5)$$

Фактурна вартість дорівнює:

Митна вартість дорівнює:

Виходячи з даних розрахунків митна вартість партії дитячих зубних паст ТМ «Oral-B » складає 3177,76 EUR, або по курсу НБУ 123 660 грн.

5.4.2 Роль митних платежів в системі економічних відносин і порядок їх нарахування при переміщенні дитячої зубної пасти в режимі імпорт

Митні платежі нараховуються декларантом або іншими особами, на яких покладено обов'язок із сплати митних платежів, самостійно, крім випадків, якщо обов'язок щодо нарахування митних платежів відповідно до Митного Кодексу України. Нарухування сум митних платежів здійснюється у валюті України.

Для цілей нарахування митних платежів застосовуються ставки, що діють на день подання митному органу митної декларації на товари, а в разі якщо митне оформлення здійснюється без подання митної декларації, - на день його здійснення.

У разі якщо для цілей обчислення митних платежів, у тому числі визначення митної вартості товарів, необхідно зробити перерахування іноземної валюти, застосовуються курси валют .

Розрахунок митних платежів представлено у вигляді графі 47 Митної декларації, таблиця 5.3.

Таблиця 5.3.

Графа 47 Митної декларації

<u>Вид</u>	<u>Основа нарахування</u>	<u>Ставка</u>	<u>Сума</u>	<u>СП</u>
<u>020</u>	<u>3 177,76 EUR</u>	<u>6,5%</u>	<u>8 034,97 грн</u>	<u>01</u>
<u>028</u>	<u>3 384,31 EUR</u>	<u>20%</u>	<u>26 329,93 грн</u>	<u>01</u>
<u>Всього: 34 364,9 грн.</u>				

Розрахунки проводились за формулами;

1.Ввізне мито:

$$\underline{ВвМ=МВ*Ст/100\%} \quad (5.6)$$

2.Податок на додану вартість:

$$\underline{ПДВ=(МВ+ВвМ)*Ст/100\%} \quad (5.7)$$

Розрахунки:

1. Ввізне мито = $3\,177,76 * 6,5\% \backslash 100\% = 206,55 \text{EUR} = 8\,034,97 \text{ грн.}$

2. $3\,177,76 + 206,55 = 3\,384,31 \text{EUR}$

3. Податок на додану вартість = $3\,384,31 * 20\% \backslash 100\% = 676,86 \text{EUR} = 26\,329,93 \text{ грн.}$

4. $8\,034,97 + 26\,329,93 = 34\,364,9 \text{ грн.}$

Заповнюючи графу 47 Митної декларації на дитячу зубну пасту за кодом УКТ ЗЕД визначили ввізне мито, податок на додану вартість. Код ввізного мита у стовбці «020», ставка 6,5%, сума нарахування складає 8 034,97 грн. Код податку на додану вартість «028», ставка 20%, сума нарахування складає 26 329,93 грн. Загальна сума митних платежів на дитячі зубні пасти ТМ «Oral-B» складає 34 364,9 грн.

5.5 Технологічна схема митного контролю та митного оформлення дитячої зубної пасти

З метою виконання митних формальностей при здійсненні митного оформлення застосовується митна декларація на бланку єдиного адміністративного документа, що подається митному органу на паперовому носії або як електронний документ.

Відомості про оформлення митної декларації передаються відповідним органам державної влади. Митна декларація заповнюється згідно з обраним митним режимом, до дитячої зубної пасти ТМ «Oral-B» був приміненій

режим імпорту. До переліку документів при режимі імпорт додається Митна декларація, товаро-транспортні документи, зовнішньоекономічний договір, рахунок, який визначає вартість товару.

Рис. 5.2 — Технологічна схема митного контролю та митних формальностей

На рисунку 5.2 схематично зображено послідовність митних дій митних органів і декларанта, а також опис митних оформлення.

Висновки до розділу 5

Виходячи з аналізу стану ринку та перспектив розвитку імпортно-експортних операцій, було обрано для написання кваліфікаційної роботи імпорт дитячої зубної пасти тому що, проаналізувавши статистичні данні зрозуміло, що у нашій країні більшу частку ринку займає імпорт. При переміщені товару у режимі імпорт застосували попередній документальний контроль та ліцензування. Далі було проведено визначення коду за УКТЗЕД. При визначенні коду встановили, що код зубної пасти визначається до підпозиції.

Опанували порядок взяття на облік дитячих зубних паст ТМ «Oral-B», визначили походження товару, митну вартість. Основним методом визначення митної вартості товарів, які ввозяться на митну територію України відповідно до митного режиму імпорту, є перший метод - за ціною договору. Митна

вартість при імпорті встановлена міжнародною угодою як ціна, яка фактично сплачена або підлягає сплаті на момент перетину митного кордону.

Заповнюючи графу 47 Митної декларації на дитячу зубну пасту за кодом УКТ ЗЕД визначили ввізне мито, податок на додану вартість. Код ввізного мита у стовбці «020», ставка 6,5%, сума нарахування складає 8 034,97 грн. Код податку на додану вартість «028», ставка 20%, сума нарахування складає 26 329,93 грн. Загальна сума митних платежів на дитячі зубні пасти ТМ «Oral-B» складає 34 364,9 грн.

РОЗДІЛ 6. ОХОРОНА ПРАЦІ

Згідно Конституції України та Закону України «Про охорону праці», державна політика України в галузі охорони праці спрямована на створення безпечних і здорових умов праці, запобігання нещасним випадкам та професійним захворюванням. Для організації робочого місця товаровознавця на підприємстві роздрібної торгівлі дуже важливу роль відіграє охорона праці на робочому місці для забезпечення здорових умов праці.

6.1 Підходи до оцінювання ризиків на основі системи FMEA

Проте, підвищення вимог до надійності і безпеки косметичних засобів

зумовлюють застосування все нових підходів до аналізу видів і наслідків потенційних невідповідностей процесу та можливих ризиків. Одним із таких методів є FMEA. Цей процес заснований на складанні списку усіх можливих відмов з наступним його аналізом та числовою оцінкою. Бальну оцінку коефіцієнтів проводить експертна група. Для будь-якого потенційного порушення процесу, згідно методики FMEA, визначаються три показники із заданою шкалою значень:

- коефіцієнт важкості наслідків (G), що враховує значення наслідків певної невідповідності;
- коефіцієнт частоти виникнення (F): оцінка частоти повторюваності певного небезпечного чинника;
- коефіцієнт (PND), котрий виражає оцінку ймовірності не виявлення порушення у процесі.

Для практичного застосування кількісного оцінювання ризиків при виробництві косметичних засобів автором розроблена послідовність роботи на основі методики FMEA. Групі експертів для кожної групи ризиків необхідно:

1. Визначити можливі причини (небезпечні чинники) невідповідності. Для кожного конкретного випадку чітко описують причини, щоб зрозуміти вплив на недотримання встановлених вимог. Основні ризики в косметичній промисловості: неупорядковані дії, персональні помилки, упущення запланованого, забруднення, що представлені в таблицях 6.2-6.4

2. Охарактеризувати їх за рейтинговою шкалою. Рейтингова шкала для оцінки ризиків базується на трьох критеріях: частота появи, важкість наслідків та ймовірності виявлення (таблиця 6.1).

Таблиця 6.1

Рейтингова шкала ризиків за методикою FMEA

Пріоритет	Частота появи (F)	Важкість наслідків (G)	Ймовірність виявлення (PND)
1	Менше або рівно 1 раз на рік	Не впливає на споживачів / малий вплив на економічну ситуацію	Спроможний виявити працівник без спеціальної підготовки та застосування обладнання
2	Від 1 разу на рік і до 1 разу на місяць включно	Малий вплив на споживачів / значний вплив на економічну ситуацію	Експерт може виявити візуально або за допомогою обладнання, не порушуючи звичного режиму роботи
3	Від 1 разу на місяць до 1 разу на тиждень включно	Вплив на задоволеність споживачів (скарги)	Експерт може виявити засобом вимірювань за певною вибіркою зразків
4	Більше 1 разу та тиждень	Вплив на безпеку споживачів / вплив на засоби масової інформації	Не існує засобів виявлення на підприємстві або аналіз дуже довготривалий

Запропонована шкала є рекомендацією та може бути модифікована відповідно до принципів та виробничої стратегії підприємства, проте вона повинна адекватно відображати вплив ризиків на якість продукції. Для кожного критерію значення величин визначається експертним шляхом. Показник критичності ризику вираховуємо як добуток цих трьох критеріїв. Приклад: для ризику X: $F = 2$, $G = 4$ і $PND = 1$, критичність ризику 8 (Критичність = $F \times G \times PND = 2 \times 4 \times 1 = 8$). Отже, критичність буде в діапазоні від 1 (при $F = G = PND = 1$) і 64 (для $F = G = PND = 4$).

3. Оцінка і визначення пріоритетності ризиків. Цей крок дозволяє зрозуміти, які вимоги повинні бути виконані першочергово, що створить

пріоритети для подальших напрямків діяльності. Далі наведено класифікацію ризиків при виробництві косметичних засобів.

Таблиця 6.2

Мікробіологічні ризики

№	Назва	Короткий опис
1	КМАФАнМ (кількість мезофільних-аеробних і факультативно-анаеробних мікроорганізмів)	Об'єднання представників різних груп мікроорганізмів. Показник загального санітарного стану виробництва. Враховуються при оцінці безпеки сировини, допоміжних матеріалів, готової продукції, устаткування, гігієни персоналу. Впливають на терміни зберігання готової продукції.
2	Дріжджі та плісняві гриби	Поширені в значних кількостях у вигляді спор, що викликають псування усіх видів сировини, допоміжних матеріалів, готової продукції і викликають процеси бродіння, поверхневого розкладання, що відбуваються при різних значеннях температури.
3	Бактерії сімейства Enterobacteriaceae	За останні 20-30 років істотно зросла їх патогенність. Є збудниками черевного тифу, паратифів, дизентерії. Викликають 70% всіх гастроентеритів і інфекцій сечовивідних шляхів.
4	Патогенні стафілококи <i>Staphylococcus aureus</i>	Стійкі до впливу зовнішнього середовища. Виробляють термостійкий ентеротоксин і фермент, який згортає плазму крові. Зовнішніх ознак псування зазвичай не викликає. Є збудником гнійничкових та низки інших захворювань.
5	Синьогнійна паличка <i>Pseudomonas aeruginosa</i>	Основний збудник інфекційних уражень людини – локальних і системних гнійно-запальних процесів; збудник пневмонії; викликає ураження сечостатевої системи, хірургічних інфекцій. Проявляє сильно виражену протеолітичну активність - згортає сироватку крові, знищує гемоглобін. Патогенна дія обумовлена утворенням екзотоксинів і вивільненням ендотоксинів при загибелі і розпаду бактеріальних клітин

Хімічні ризики представлені у таблиці 6.3.

Таблиця 6.3

Хімічні ризики

№	Назва	Короткий опис
1	Аніоноактивні речовини	Підвищений вміст аніоноактивних ПАР може викликати висушування і роздратування шкіри і слизових оболонок. Створено певні інтервали введення в рецептуру для кожної з цих речовин.
2	Азотовмісні сполуки	Нітрит натрію в процесі виробництва переходить в N-нітрозаміни. Вплив на людину - є мутагенними канцерогенами. Нормовано ГДК для таких сполук.
3	Антибіотики	Токсичні, отруюють увесь організм (зокрема: печінка, нирки, імунна система й інші органи, що залежить від особливостей конкретного препарату). Під їх впливом хвороботворні бактерії проходять специфічний еволюційний відбір, що робить їх у подальшому більш стійкими. Заборонені у косметичних засобах.
4	Токсичні елементи (ртуть, миш'як)	Можуть накопичуватися в організмі. Ртуть змінює біологічні властивості тканинних білків, може проникати в структуру ДНК і впливати на спадковість людини. Свинець порушує роботу кровоносної, нервової, шлунково-кишкової і видільної системи. Миш'як викликає як гострі, так і хронічні отруєння. Існує ГДК для кожного елемента.
5	Сполуки аміаку	Чинять подразнюючу дію на шкіру та слизові оболонки
6	Сполуки металів (Al, Fe, Ca, Cu, Zn, K)	6 Мають здатність накопичуватися в організмі. Мідь викликає токсичні ефекти, призводить до ураження легень; солі цинку впливають на шлунково-кишковий тракт; солі заліза призводять до захворювань — сидероз; алюміній може викликати харчові отруєння.
7	Речовини миючих засобів	Залишкові кількості миючих та дизенфікуючих засобів можуть призвести до хімічних опіків.
8	Хлориди	Подразнюють шкіру і слизові оболонки, є алергенами
9	Фосфати	Впливають на стан нирок, призводить до утворення ниркових каменів.
10	Сульфати	Чинять подразнюючу дію на шкіру.

11	Ефірне число	Характеризує масову частку основного компонента у вихідній сировині.
12	Йодне число	Характеризує масову частку ненасичених сполук.
13	Гідроксильне число	Характеризує вміст груп ОН

Таблиця 6.4

Фізичні ризики

№	Назва	Короткий опис
1	Будівельні матеріали	Цемент, пісок, фарба, крейда, стружка, тирса з дерева
2	Особисті речі	Гудзики, сережки, прикраси, гребінці, дрібні речі особистого користування
3	Папір і пакувальні матеріали	Уривки поліетиленового, паперового, картонного пакування.
4	Відходи життєдіяльності персоналу	Волосся, нігті. Джерела мікробіологічного обсіменіння продукції на останній стадії. Можуть потрапити в продукт при недотриманні правил гігієни
6	Забруднення мастильними матеріалами	При рясному мастилі обладнання можливе забруднення сировини, матеріалів, напівфабрикатів.
7	Домішки металу	Тирса металевого походження, шматочки електричного дроту, металева стружка. Можуть викликати травми різної важкості при попаданні в сировину.
8	Уламки скла	Скляні термометри, електролампочки, плафони. Можуть бути присутні в сировинних компонентах або потрапляти в продукт при виробництві
9	Птахи, гризуни, комахи і відходи їх життєдіяльності	Ця група характеризується тим, що місця їх локалізації важкодоступні і малопомітні.
10	Продукти старіння машин і устаткування	Уламки деталей, що піддаються заточенню, ножів, мастильні матеріали. Можуть викликати травми різної важкості.
11	Елементи технологічного оснащення	Дрібні частини обладнання (гайки, шурупи, болти, гвинти, шматочки електропроводів). Можуть викликати порізи.

12	Забруднення від навколишньої території підприємства	Пил, насіння дерев, росли
----	---	---------------------------

Виробник косметичної продукції також повинен забезпечити її належну якість та безпеку, що в актуальних умовах розвитку уже не можна довести лише кінцевими випробуваннями вибраних зразків. Лише впровадження правил GMP на косметичному виробництві дозволить упорядкувати діяльність та визначити відповідальність виробника за якість та безпеку своєї продукції з аргументованим підтвердженням її заявлених властивостей. Система GMP дозволить організувати прозоре та плановане виробництво з веденням потрібної документації та розробленням системи контролю небезпечних ризиків на визначених етапах виробництва.

6.2 Правила охорони праці під час виробництва парфумерно-косметичної продукції

В Україні Міністерством енергетики та вугільної промисловості затверджено Наказ № 786 від 06.11.2014 «Про правила охорони праці під час виробництва парфумерно-косметичної продукції» [40]. Ці Правила поширюються на суб'єктів господарювання незалежно від форм власності та організаційно-правових форм, які здійснюють діяльність з виробництва парфумерно-косметичної продукції. Ці Правила встановлюють вимоги охорони праці під час виробництва парфумерно-косметичної продукції та є обов'язковими для роботодавців та працівників, які виконують роботи з виробництва парфумерно-косметичної продукції.

Роботодавець повинен забезпечити захист працівників від небезпечної дії хімічних речовин під час виробництва парфумерно-косметичної продукції, що існує або виникає внаслідок впливу цих хімічних речовин, відповідно

до Вимог до роботодавців щодо захисту працівників від шкідливого впливу хімічних речовин, затверджених наказом Міністерства надзвичайних ситуацій України від 22 березня 2012 року № 627, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 10 квітня 2012 року за № 521/20834 (НПАОП 0.00-8.11-12).

Роботодавець повинен організувати контроль параметрів повітря робочої зони на вміст шкідливих речовин відповідно до вимог ГОСТ 12.1.005-88 «ССБТ. Общие санитарно-гигиенические требования к воздуху рабочей зоны» (далі - ГОСТ 12.1.005) у строки, визначені залежно від класу небезпеки речовин згідно з вимогами ГОСТ 12.1.007.

У робочій зоні виробничих приміщень вміст шкідливих речовин не повинен перевищувати ГДК відповідно до вимог ГОСТ 12.1.005.

Під час виконання робіт, пов'язаних з обслуговуванням електроустановок, роботодавець повинен забезпечити працівників засобами електрозахисту відповідно до вимог Правил безпечної експлуатації електроустановок, затверджених наказом Державного комітету України по нагляду за охороною праці від 06 жовтня 1997 року № 257, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 13 січня 1998 року за № 11/2451 (далі - НПАОП 40.1-1.01-97), та Державних санітарних норм і правил при роботі з джерелами електромагнітних полів, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 18 грудня 2002 року № 476, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 13 березня 2003 року за № 203/7524.

Робочі місця працівників повинні відповідати вимогам ГОСТ 12.2.032-78 «ССБТ. Рабочее место при выполнении работ сидя. Общие эргономические требования», ГОСТ 12.2.033-78 «ССБТ. Рабочее место при выполнении работ стоя. Общие эргономические требования» та ДСТУ ГОСТ 12.2.061:2009

«ССБТ. Оборудование производственное. Общие требования безопасности к рабочим местам».

Улаштування робочого місця повинно забезпечувати можливість зручного регулювання його розмірів та експлуатаційних параметрів з урахуванням специфіки виконуваної роботи та антропометричних характеристик працівника відповідно до вимог ДСТУ 7234:2011 «Дизайн і ергономіка. Обладнання виробниче. Загальні вимоги дизайну та ергономіки» [41].

Робочі місця працівників, які керують виробничим обладнанням, повинні відповідати вимогам ГОСТ 12.2.064-81 «ССБТ. Органы управления производственным оборудованием. Общие требования безопасности» (далі - ГОСТ 12.2.064).

Пульти керування обладнанням з підвищеними рівнями теплового випромінювання повинні влаштовуватися в ізольованих приміщеннях для забезпечення параметрів мікроклімату (температури та вологості повітря) відповідно до вимог [ДСН 3.3.6.042-99](#).

У приміщеннях, де використовується устаткування, робота якого створює підвищений рівень шуму, необхідно використовувати колективні засоби захисту: звукоізолювальні (кожухи, екрани, кабіни) та звукопоглинальні пристрої (облицювальні, штучні звукопоглиначі); глушники аеродинамічного шуму; огорожувальні пристрої відповідно до вимог ДСТУ 7238:2011 «Система стандартів безпеки праці. Засоби колективного захисту працюючих. Загальні вимоги та класифікація»[42].

Рівень вібрації на робочих місцях не повинен перевищувати норм, встановлених [Державними санітарними нормами виробничої загальної та локальної вібрації ДСН 3.3.6.039-99](#), затвердженими постановою Головного державного санітарного лікаря України від 01 грудня 1999 року № 39.

Обладнання, під час роботи якого виникає підвищений рівень вібрації, повинно оснащуватись віброізолювальними, віброгасильними, вібропоглинальними або огорожувальними пристроями.

Вібрація, яку створюють ручні машини, обладнані двигунами, при роботі яких маса ручної машини повністю або частково сприймається руками оператора, не повинна перевищувати допустимих значень.

Маса вібруючого устаткування або його частин, що утримується руками у різних положеннях в процесі праці, не повинна перевищувати 10 кг, якщо технічні вимоги не передбачають більш жорстких обмежень.

При роботі з вібруючим устаткуванням сумарний час контакту з вібруючими поверхнями не повинен перевищувати 75% тривалості робочого часу.

Засоби захисту від статичної електрики у пожежонебезпечних зонах будь-якого класу повинні відповідати вимогам ГОСТ 12.1.018-93 «ССБТ. Пожаровзрывобезопасность статического электричества. Общие требования» та ГОСТ 12.4.124-83 «ССБТ. Средства защиты от статического электричества. Общие технические требования».

Розміщення обладнання у виробничих приміщеннях та на відкритих майданчиках повинно забезпечувати зручну і безпечну його експлуатацію, можливість проведення ремонтних робіт та організації оперативних заходів щодо запобігання аварійним ситуаціям або локалізації аварій.

У пожежонебезпечних зонах необхідно застосовувати кабелі та проводи, які не поширюють горіння.

На робочих місцях повинні знаходитись інструкції з охорони праці, розроблені відповідно до вимог [НПАОП 0.00-4.15-98](#).

Місця можливого виділення шкідливих речовин необхідно обладнати відсмоктувачами місцевої витяжної вентиляції.

Заборонено об'єднувати місцеві відсмоктувачі від різного устаткування в одну систему.

Для очищення вибухонебезпечної пилоповітряної суміші необхідно використовувати пиловловлювачі або фільтри.

Робоче місце не повинно бути захищене сторонніми предметами, готовою продукцією та відходами виробництва.

У виробничих приміщеннях повинна бути встановлена система автоматичного включення аварійної вентиляції, зблокована з газоаналізаторами.

У разі виникнення аварійної ситуації автоматизоване управління технологічними процесами та системою протиаварійного захисту повинно забезпечувати відключення всієї лінії.

Крім системи автоматичного вмикання аварійної вентиляції повинна бути передбачена можливість ручного вмикання аварійної вентиляції за допомогою пускових пристроїв.

Робочі місця повинні бути розташовані поза зоною переміщення механізмів та вантажів, забезпечувати зручність спостереження за технологічним процесом та керування ним.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

1.Ринок засобів догляду за порожниною рота є сегментом ринку засобів особистої гігієни. Основними імпортерами зубних паст є Німеччина, Китай,

експортери – Республіка Молдова. Ринок зубних паст динамічно розвивається, на ринку з являються нові національні виробники. Встановлено, що доля імпорту займає більшу частину ринку, тому було обрано для дослідження дитячої зубної пасти режим імпорту.

2. При аналізі нормативної документації було встановлено, що документація на засоби для порожнини рота обмежена, а на дитячі зубні пасти взагалі відсутня. Виявлено проблему контролю та оцінювання зубних паст через відсутність нормативної документації на дитячі зубна пасти, що потребує рішень. В роботі представлено шляхи вирішення даної проблеми, запропоновано нормативні вимоги щодо оцінювання якості та безпечності саме дитячих зубних паст.

3. Порядок ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 N 428. Оскільки об'єктом переміщення через митний кордон України в дипломній роботі є дитяча зубна паста ТМ «Oral-B, яка відноситься до косметичних товарів, то даний продукт має код 3306100000, що для подальшого написання дипломної роботи впливає на заходи тарифного та нетарифного регулювання.

4. Проведений аналіз асортименту дитячої зубної пасти у трьох Інтернет-магазинах. Розраховано коефіцієнти глибини та широти. Встановлено, що Інтернет-магазин «Make-UP» має найширший асортиментний різновид. За призначенням більш широкий асортимент має інтернет-магазин Make-UP, за статево-віковою ознакою - магазин EVA. Показники широти найвищий в Інтернет-магазині MAKE-UP і обмежено представлено на Інтернет-платформі ROZETKA. Обґрунтовано вибір об'єктів дослідження.

5. За результатами проведеної оцінки повноти маркування встановлено: на зразку №2 ТМ «Oral-B», №4 ТМ «Aquafresh», №5 ТМ «Colgate» відсутні умови зберігання, а на зразках № 1 ТМ «Nature» та № 3 ТМ «Pasta del Capitano» не вказаний вміст фтору. Але відсутність позначення вмісту фтору може свідчити про його відсутність. На зразку №5 ТМ «Colgate» не вказано склад, що свідчить про порушення правил маркування згідно нормативним документам. Також, була зроблена перевірка штрих-коду, за результатами перевірки встановлена країна виробництва та відсутність фальсифікації за штрих-кодом. Також слід зауважити що, речовини, які представлені у складі вказані на англійській мові. Це ускладнює прочитання складу. При легальному транспортуванні товару потрібне обов'язкове маркування на національній мові. На зразках №4 ТМ «Aquafresh» та №5 ТМ «Colgate» не вказана інформація про використання та запобігання заходів.

6. Органолептична оцінка показала, що за зовнішнім виглядом і консистенцією дитячої зубної пасти лідируючі позиції займають зразки № 1 ТМ «Aquafresh» і №5 ТМ «Colgate». Зразки № 1 ТМ «Nature» і №2 «Oral-B» займає останнє місце, але зразок №1 за показником утримання на зубної щітки отримав найвищу оцінку. За допомогою профільного методу встановили, що більш гармонійний смак і запах притаманний зразку № 1 ТМ «Nature». Зразки № 2 ТМ «Oral-B» і 3 ТМ «Pasta del Capitano» мають нижчі оцінки, але мають на середній рівень якості. Балова шкала якості дозволяє встановити, що за оцінками експертів найкращим виявився зразок № 3 ТМ «Pasta del Capitano», друге місце посідають зразки № 1 ТМ «Nature» та №4 ТМ «Aquafresh», на третьому місці зразок № 2 ТМ «Oral-B» та №5 ТМ

«Colgate». За результатами розрахунку комплексної оцінки зразок № 1, 3, 4 отримали оцінку відмінно, зразки № 2,5 – отримало оцінку «добре».

7. За результатами дослідження за допомогою мікроскопу встановлено, що зразки №1 ТМ «Nature» і №2 ТМ «Oral-B» мають малий вміст мінеральних включень, а зразок №3 ТМ «Pasta del Capitano» має гострі, великі скупчення, які можуть негативно вплинути на емаль зубів. На зразках №4 ТМ «Aquafresh» та №5 ТМ «Colgate» наявні невеликі вкляплення чорного кольору, що може вказувати на вміст дрібних абразивних речовин, такий вміст абразивних речовин є допустимим у випадку лікування дитячих зубів, але при щоденному використанні може руйнувати емаль дитячих зубів.

8. За результатами визначення фізико-хімічних показників дитячої зубної пасти можна зробити висновок що, зразки № 2 ТМ «Oral-B», №3 ТМ «Pasta del Capitano», №4 ТМ «Aquafresh», №5 ТМ «Colgate» відповідають нормі за показниками вологості, та водневого поканика, а зразок №1 ТМ «Nature» має підвищений показник вологості, але водневий показник в межах норми. За результатми піноутворення зразок № 3 піниться більше ніж інші зразки, а зразок № 1 ТМ «Nature» має найнажчу оцінку. Можна припустити, що зразок № 1 ТМ «Nature» має найменше значення піноутворення тому, що має надмірно високий відсоток показника вологості. Зразки № 1 ТМ «Nature», №3 ТМ , №4 ТМ «Aquafresh», №5 ТМ «Colgate» відповідають усім нормам мікробіологічних показників, а зразок № 2 ТМ «Oral-B» має у своєму складі бактерії сімейства Enterobacteriaceae у незначній кількості. Цей факт може свідчити про негативний вплив на організм дитини.

9. На основі аналізу асортименту та класифікації на зубні пасти було

розроблено та представлено класифікацію на дитячі зубні пасти. Розроблено проєкт нормативних вимог, що могли б забезпечити контроль та оцінювання якості та безпечності дитячих зубних паст. Розроблено методичні рекомендації щодо методів та методик визначення якості дитячих зубних паст.

10. При переміщенні товару у режимі імпорту застосували попередній документальний контроль та ліцензування. Визначений код товару за УКТЗЕД. При визначенні коду встановили, що код зубної пасти 3306100000.

11. Визначили порядок взяття на облік дитячих зубних паст ТМ «Oral-B», визначили походження товару, митну вартість. Основним методом визначення митної вартості товарів, які ввозяться на митну територію України відповідно до митного режиму імпорту, є перший метод - за ціною договору. Митна вартість при імпорті встановлена міжнародною угодою як ціна, яка фактично сплачена або підлягає сплаті на момент перетину митного кордону.

Заповнюючи графу 47 Митної декларації на дитячу зубну пасту за кодом УКТ ЗЕД визначили ввізне мито, податок на додану вартість. Код ввізного мита у стовбці «020», ставка 6,5%, сума нарахування складає 8 034,97 грн. Код податку на додану вартість «028», ставка 20%, сума нарахування складає 26 329,93 грн. Загальна сума митних платежів на дитячі зубні пасти ТМ «Oral-B» складає 34 364,9 грн.

ПРОПОЗИЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

До трьох років основне завдання дитячої зубної пасти - дбайливе видалення залишків їжі, турбота про яснах під час прорізування перших зубів. При виборі звертайте увагу на антибактеріальні, заспокійливі компоненти в складі - алое вера, ромашка. Оскільки малюки ще не вміють полоскати рот, стежте, щоб паста була безпечною в разі проковтування.

З трьох до шести велика небезпека розвитку карієсу. Нехтуючи відходом, можна заробити інфекцію, яка негативно позначиться в майбутньому на стані постійних зубів. Зміцнюють емаль і захищають її від карієсу пасти з сполуками кальцію.

Після шести років відбувається зміна молочних зубів на корінні. На цей період потрібні пасти з фторидами, що знижують проникність для кислот і борються з бактеріями.

Після восьми років варто приділити увагу профілактиці м'якого нальоту - бактерій, які споживають цукор і утворюють руйнівні для емалі кислоти. Знадобиться така паста, яка делікатно видаляє наліт, не пошкоджуючи при цьому поверхню.

Чистити зуби стоматологи рекомендують вранці (до сніданку) і ввечері (після останнього прийому їжі).

Щоб купити безпечний варіант зубної пасти, потрібно звертати увагу на її склад. Наприклад, коли вказано, що паста відбілююча, варто розібратися, які речовини забезпечують такі властивості. Адже деякі компоненти видаляють жовтизну, а інші взагалі руйнують емаль. Тому лікувальні зубні пасти купити краще тільки при наявності показань для цього, які можуть визначити фахівці. Адже якщо наповнювати емаль і слизові оболонки речовинами, в достатку в них наявних, то це може привести до серйозних проблем. Якщо складнощів з зубами і яснами немає, то краще вибрати і купити зубну пасту профілактичну і спокійно використовувати її щодня.

Особливо уважно потрібно поставитися до покупки профілактичної або лікувальної зубної пасти для дитини. Спочатку потрібно звернутися до фахівця, який повинен порекомендувати оптимально підходить для нього склад. Якщо вам потрібна зубна паста для дітей, купити її краще у вигляді гелю, в якому не буде абразивних частинок. Фтор в такому продукті допускається в мінімальній кількості. Але для самих маленьких діток, віком до 3 років, рекомендується вибрати пасту без цього інгредієнта. Також краще відмовитися від м'ятною аромату, яка може викликати у малюка блювотний рефлекс. Дітям більше подобаються фруктові ароматизатори.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Митна статистика та реєстри – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://customs.gov.ua/statistika-ta-reiestri>
2. Аналіз ринку засобів для порожнини роту – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://kc.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/11/2021/02/L-5-ChCosmetics.pdf>
3. Аналітичне дослідження ринку – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pro-consulting.ua/ua/services/analiticheskoe-issledovanie-rynka?utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign=yslyga_ukr&utm_content=analiz_runka&utm_term=%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7%20+%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%BA%D1%83&gclid=Cj0KCQiA-oqdBhDfARIsAO0TrGHtJ5WDMC6Fu19H8jPR7yVKLTZhnuHI_8TumVN-

IuCdfе_orFooOAEaAmQnEALw_wcB

3. ISO 11609-95 «Стоматологія. Зубні пасти. Вимоги, методи випробувань та маркування»

4. Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції: Закон України від 02.12.2010 № 2735-VI – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua> 30

5. Регламент ТР ТС 009/2011. Решением Комиссии Таможенного союза от 23 сентября 2011г. № 799 – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.eurasiancommission.org/ru/Lists/EECDocs/P_799_3.pdf

6. Постанова Головного державного санітарного лікаря України ДСанПіН 2.2.9.027-99 «Державні санітарні правила і норми безпеки продукції парфумерно-косметичної промисловості» від 01.07.1999 № 27.

7. Пасты зубные. Общие технические условия: ГОСТ 7983-99. – [Чинний від 2001-01-01]. – М. – Издательство стандартов, 2000. – 36

8. Про затвердження технічного Регламенту на косметичну продукцію Кабінету Міністрів України від 20 січня 2021 року № 65.

9. Новікова Ж. О. Обґрунтування та принципи індивідуального вибору засобів гігієни порожнини рота при карієсі зубів – [Електронний ресурс]: автореф. дис.канд. мед. наук: спец. 14.01.22 «Стоматологія» / Ж. О. Новікова. – Одеса, 2010. – 22 с.

10. MedicLab [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mediclab.com.ua>

11. Шмирьова Ю. В. Удосконалення дистрибуторської діяльності оптових компаній на фармацевтичному ринку України / Ю. В. Шмирьова, В. Ю. Колосар, Є. А. Без- рукавий // Укр. журн. клінічної та лабора- торної медицини – 2011. – С. 25-27

12. Громовик Б. П. Медичне і фармацевтичне товарознавство: Товари аптечного асортименту: навч. посіб. [для вищ. навч. закл.] / [Б. П. Громовик, Н. Б. Ярмо, І. Я. Городець- ка та ін.] / За ред. проф. Б. П. Громовика. – 2011. – С. 364-375.
13. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gfk.ua>
14. Сидельникова Л.Ф. Обоснование выбора зубных паст с различной степенью абразивности в комплексной гигиене полости рта / Л.Ф.
15. Наказ МОЗ України «Про затвердження Тимчасового порядку проведення державної санітарно-гігієнічної експертизи» від 09.10.2000 № 247 29
16. Про технічні регламенти та процедури оцінки відповідності: Закон України від 01.12.2005 № 3164-IV – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>
17. Международная маркетинговая группа – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.marketing-ua.com>
18. Cosmetics legislation. The rules governing cosmetic products in the European Union. – 1991. – 80.
19. Методологія визначення коду УКТЗЕД – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://consult-ved.com.ua/inform/uktzd?languetch=ua>
20. Lindhe J. Triclosan/ copolymer/fluoride dentifrices: A new technology for the prevention of plaque, calculus, gingivitis and caries. / Am.J. Dent.,1990, 3: 53-54.
21. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://qdpro.com.ua/>
22. International centr for quality certification – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.icqc.eu/ru/gmp.php>
23. Association of perfumery and cosmetics of Ukraine – [Електронний

ресурс]. – Режим доступу:
<http://apcu.ua/nauka-ta-bezpechnist/naukovidoslidzhennya-ta-rozrobki/827.html>

24. ГОСТ 29188.0-91 Изделия парфюмерно-косметические. Правила приемки, отбор проб, методы органолептических испытаний. – Введ 01.01.1993 – Москва: Изд-во стандартов, 1992. – 4с. Межгосударственный стандарт.

25. Изделия косметические. Метод определения водородного показателя, рН: ГОСТ 29188.2-91. – [Чинний від 1993-01-01]. – М. – Издательство стандартов, 1992. – 3 с.

26. Вилкова С.А. Товароведение и экспертиза парфюмерно-косметических товаров. Учебник для вузов. - М.: "Деловая литература", 2000. – 286 с.

27. Про загальну безпечність нехарчової продукції: Закон України від 02.12.2010 № 2736-VI – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon3.rada.gov.ua>

28. Европейская сертификация – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://certforum.ru>

29. Масла эфирные, вещества душистые и полупродукты их синтеза. Методы определения воды: ГОСТ 14618.6-78 – [Чинний від 1980-01-01] – М. – Издательство стандартов, 1980. – 64 с.

30. Методи вимірювання густини – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://wiki.tntu.edu.ua>.

31. Про правила охорони праці під час виробництва парфюмерно-косметичної продукції: Наказ № 786 від 06.11.2014 – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1506-14#Text>

32. Митний Кодекс України – [Електронний ресурс] – Режим доступу:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>

33. Деякі питання проведення заходів офіційного контролю товарів, що ввозяться на митну територію України (у тому числі з метою транзиту): Постанова Кабінету Міністрів України від 24.10.2018 № 960 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/960-2018-%D0%BF#Text>

34. Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2022 рік: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 №1424 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1424-2021-%D0%BF#Text>

35. Про затвердження Порядку обліку осіб, які здійснюють операції з товарами: Наказ Міністерства Фінансів України від 15.06.2015 №552 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakononline.com.ua/documents/show/348694__675960

36. Про затвердження Порядку взаємодії між декларантами, їх представниками, іншими заінтересованими особами та митними органами, іншими державними органами, установами та організаціями, уповноваженими на здійснення дозвільних або контрольних функцій щодо переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, з використанням механізму “єдиного вікна” та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.10.2020 № 971 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/971-2020-%D0%BF#Text>

37. Про затвердження Порядку виконання митних формальностей при здійсненні транзитних переміщень: Наказ Міністерства Фінансів України від

09.10.2012 №1066 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2120-12#Text>

38. Про затвердження Порядку виконання митних формальностей при здійсненні митного оформлення товарів із застосуванням митної декларації на бланку єдиного адміністративного документа: Наказ Міністерства Фінансів України від 30.05.2012 №631 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakononline.com.ua/documents/show/327827__686476

39. Щодо заповнення граф митної декларації на бланку ЄАД: Лист Державної Митної Служби від 25.10.2012 № 15\1-15.1\1934-ЕП – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1934342-12#Text>

40. Про правила охорони праці під час виробництва парфумерно-косметичної продукції: Наказ № 786 від 06.11.2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1506-14#Text>

41. ДСТУ 7238:2011 Система стандартів безпеки праці. Засоби колективного захисту працюючих. Загальні вимоги та класифікація [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://online.budstandart.com/ru/catalog/doc-page?id_doc=57383

42. ДСТУ 7234:2011 Дизайн і ергономіка. Обладнання виробниче. Загальні вимоги дизайну та ергономіки [Електронний ресурс] -
http://online.budstandart.com/ru/catalog/doc-page?id_doc=59893

Додаток А

Внешнеэкономический контракт

Контракт №20/2022

Contract №20/2022

Киев « 12 » сентября 2022г.

Kiev « 12 » September 2022

Компания «Procter&Gamble» зарегистрированная по адресу: 65823 Schwalbach|Ts, Германия, в дальнейшем именуемая "Продавец" в лице генерального директора Девида Волью, действующего на основании устава, и ТОВ «Проктер энд Гембл Трейдинг» зарегистрированное по адресу: 04070, м. Київ, вул. Набережно-Хрещатицька, 5/13. именуемая в дальнейшем "Покупатель" в лице Иовова Павла Дмитриевича – генерального директора, действующего на основании устава, подписали настоящий контракт о нижеследующем:

SA company “Procter&Gamble” registered at: Fausto Santini on 65823 Schwalbach|Ts, Germania, hereinafter referred to as the “Seller” in the person of the General Director David Will, acting on the basis of the charter, and «Procter&Gamble» registered at: 04070, Kiev, st. Naberegnaya-Hreschatitska 5\13. hereinafter referred to as the "Buyer" represented by Pavel Dmitrievich Job, Director General, acting on the basis of the charter, signed this contract as follows:

1. Предмет контракта

Продавец обязуется отгрузить, а Покупатель – купить на условиях СІР согласно Инкотермс-2020, детскую зубную пасту ТМ «Oral-B» в количестве 100 тюбиков з массой нетто каждой упаковки 75 мл по цене 2,5 евро за упаковку, на общую суму 250 евро в срок до 14.12.2022.

1. Subject of the contract

The Seller undertakes to ship, and the Buyer undertakes to buy on CIP terms according to Incoterms 2020, 100 tubes of Oral-B baby toothpaste with a net weight of 75 ml each at a price of 2.5 EUR per tube, for a total amount of 250 EUR, by 14. 12. 2022.

2. Цены по Контракту и общая стоимость Контракта

2.1. Все цены на товары оговариваются в предложениях Продавца и обозначаются в евро (EUR). Продавец имеет право изменять цены при условии оповещения Покупателя о предстоящем изменении не менее чем за две недели.

2.1. All the prices are specified in the SELLER’s proposals and fixed in Euro (EUR). The SELLER has a right to change prices in case of informing the BUYER two weeks before these changes.

2.2. The total amount of the Present Contract is

Price

2.2. Общая стоимость настоящего Контракта – 3 177,76 евро (EUR) и остается неизменной, даже если Продавец изменяет цены в течение срока действия Контракта.

2.3. Все расходы, включая таможенные, после подписания и исполнения Контракта уплачиваются сторонами на территориях своих стран.

3. Условия поставки

3.1. Условия поставки: CIP

3.2. Поставка Товара осуществляется партиями, сформированными на основании заказов Покупателя и наличия Товара на складе Продавца.

3.3. Заказ считается принятым к исполнению, если Продавец выставил Покупателю предварительный инвойс.

3.4. Инвойс вступает в силу с момента подтверждения Покупателем согласия на оплату по этому инвойсу.

3.5. Продавец обязуется в течение 5 дней с момента подтверждения Покупателем согласия на оплату по выставленному инвойсу отгрузить Товар со склада Изготовителя.

Продавец обязан известить Покупателя о факте отгрузки Товара в кратчайшие сроки, сообщив следующие данные: дату отгрузки, номер Контракта, наименование средства доставки, номер товаросопроводительного документа, описание, количество и вес отгруженного Товара.

В случае если Продавец не произвел отгрузку товара в течение 5 дней с момента подтверждения Покупателем согласия на оплату по выставленному инвойсу, он обязан уплатить покупателю 0,1% от стоимости заказа за каждый день задержки.

В случае если Продавец не произвел отгрузку товара в течение 30 дней с момента подтверждения Покупателем согласия на оплату по выставленному инвойсу, Покупатель вправе отказаться от заказанного товара.

3.6. Право собственности на Товар переходит к Покупателю в момент передачи товара в пункте пропуски «Ягодин».

4. Условия оплаты

4.1. Покупатель оплачивает 100% суммы,

3 177,76 EUR and is to be firm and not subject to any alterations even if the SELLER changes prices for the duration of the Present Contract.

2.3. After signing and fulfillment of the Present Contract all the expenses, including custom dues, are paid by the parties on their own territories.

3. Terms of delivery

3.1. Delivery terms: CIP

3.2. GOODS are delivered in lots formed in the assortment, based on BUYER's orders and availability of GOODS in the SELLER's stock.

3.3. The order considered to be implemented if the SELLER makes out a pro forma invoice to the BUYER.

3.4. Invoice comes into power after the BUYER confirms its payment.

3.5. The SELLER shall ship the GOODS from manufacturer warehouse within 5 days after BUYER's confirmation of the invoice.

The SELLER shall inform the BUYER of the fact of shipment as soon as possible and shall provide following information: Date of shipment; Contract No.; Name of Vessel, No. of Document of Title, Description, Number and Weight of the GOODS.

In case the GOODS are not shipped within 5 days after BUYER's confirmation of the Invoice, the SELLER is to pay the BUYER the fine 0,1% of the cost of non-shipped GOODS.

In case the GOODS are not shipped within 30 days after BUYER's confirmation of the Invoice, the BUYER has a right to refuse these GOODS.

3.6 Ownership of the Goods passes to the Buyer at the time of transfer of the goods at the checkpoint "Yagodin".

4. Terms of payment

указанной в инвойсе, в течение 90 календарных дней по завершению оформления документов по таможенной очистке груза.

В случае просрочки платежа, Покупатель должен уплатить Продавцу пени в размере 0,1% от просроченной суммы за каждый день просрочки.

Авансовые платежи возможны по согласованию сторон. В случае не поставки товара Продавец возвращает сумму авансового платежа не позднее 90 дней со дня аванса.

4.2. Все платежи по настоящему контракту осуществляются в евро (EUR) банковским переводом.

5. Упаковка и маркировка

5.1. Товары должны быть упакованы в соответствии с требованиями к каждому виду Товара.

Внешняя и внутренняя упаковка должны обеспечивать защиту от порчи, повреждений и атмосферных воздействий.

Ящики, в которые упакован товар, должны быть отмаркированы с трех сторон: верхней и двух противоположных друг другу боковых сторон. Все сопроводительные документы (упаковочные листы, спецификации) так же, как маркировка и техническая документация, должны быть составлены на английском языке.

6. Приемка

6.1. Товар считается доставленным Продавцом и принятым Покупателем:

по количеству - в соответствии с сопроводительными документами;

по качеству – в соответствии с сертификатом качества Продавца.

6.2. Окончательная приемка выполняется в стране Покупателя. Товары принимаются:

по количеству мест - на момент получения Товара от Экспедитора (Перевозчика);

по количеству содержимого в упаковке - не позднее двух недель после получения Товара, а также на момент вскрытия упаковки;

по качеству – не позже месяца после вскрытия упаковки.

6.3. Приемка выполняется уполномоченным

4.1. The BUYER shall pay 100% of the Invoice within 90 calendar days after executing records on customs clearance is completed.

If failing to pay on time, the BUYER is to pay the SELLER the fine 0,1% of the Invoice, which was not paid on time.

Payments in advance are available if both parties have agreed. In case of non-delivery SELLER is to reimburse the amount of the payment in advance not later than 90 days from the day BUYER made the payment.

4.2. All payments under this Contract are made in Euro (EUR) by bank remittance to the SELLER's account.

5. Packing and Marking

5.1. The GOODS shall be packed and marked in accordance with the demands of each kind of the GOODS.

Internal and external packing shall secure full safety of the GOODS, protect them against any breakage, and damage as well as atmospheric effects.

Each carton used for packing the GOODS shall be marked three sides: top one and two opposite to each other side sides. All the covering documents such as Packing and Specification Lists as well as Marking and Technical Documentation shall be written down in English.

6. Acceptance of the GOODS

6.1. The GOODS are considered as delivered by the SELLER and accepted by the BUYER:

as to number of packages - according to shipment documents;

as to quality - according to the Quality Certificate issued by the SELLER.

6.2. Final acceptance is to be made in the territory of the BUYER.

The GOODS are being accepted:

as to number of packages_- on receipt of the GOODS from a Forwarder (Carrier);

per quality of items_- not later than two weeks after receiving the GOODS and the moment of opening the package;

as to quality_- not later than one month after

представителем Покупателя с приглашением при необходимости представителя Торговой палаты (по выбору Покупателя) с оформлением акта приемки.

7. Качество и гарантии

7.1. Качество Товара должно находиться в полном соответствии с Сертификатом качества производителя.

7.2. Для Товара, качества которого требуют специальных гарантий, устанавливается гарантийный срок 12 месяцев со дня поставки.

7.3. Если в течение гарантийного срока Товар, поставленный Продавцом, проявит дефекты или несоответствие условиям Контракта, Продавец обязан устранить дефект или заменить дефектные компоненты за свой счет. Доставка дефектных товаров при возврате выполняется за счет Покупателя.

8. Претензии

8.1. Покупатель может выдвинуть Продавцу претензии по количеству и качеству Товара в течение двух недель со дня приемки.

Для Товара, обеспеченного гарантийным периодом, претензии по качеству могут быть выдвинуты и в течение месяца после истечения гарантийного срока при условии, что Покупатель обнаружил дефекты в течение гарантийного срока.

8.2. Претензии подтверждаются Актом экспертизы Торгово-промышленных палат Украины.

8.3. Продавец должен удовлетворить возникшую претензию в течение 20 дней с момента ее получения.

9. Форс-мажор

В случае обстоятельств, делающих невозможным частичное или полное выполнение Контрактных обязательств любой из сторон, а именно: пожар, стихийные бедствия, война или боевые действия,

opening the package.

- official representative of the BUYER in the presence of, if necessary, the official representative of the Chamber of Commerce (at BUYER's discretion) with the execution of the report of acceptance.

Acceptance

7. Quality and Warranty

7.1. The quality of the GOODS shall conform to the Quality Certificate issued by the supplier.

7.2. For the GOODS being in need of special warranty, the warranty period is fixed within 12 months from the date of delivery.

7.3. Should the GOODS within the guarantee period prove to be defective or not corresponding to the Terms and Conditions of the Present Contract, the SELLER shall eliminate defects or replace defective parts. The BUYER covers the costs on the delivery of defective parts back to the SELLER.

8. Claims

8.1. The BUYER can claim the SELLER for quantity as well as for quality within two weeks from the date of acceptance.

For the GOODS ensured by a warranty period claims can be made 30 days after warranty period expires in case if the BUYER has found defects within this warranty period.

8.2. The claims must be proved by the Certificate drawn up by a competent independent expert Organization.

8.3. The SELLER is to examine and fulfill the claim within 20 days on receipt of the claim.

9. Force-majeur

If in the case of the Force-majeur circumstances, namely fire, natural calamity, blockade, embargo on exports or Imports, or some other ones not dependent on the Parties, the full or partial

эмбарго дата исполнения Контрактных обязательств изменяется в соответствии с продолжительностью воздействия таких обстоятельств.

Если такие обстоятельства продолжаются более трех месяцев, каждая из сторон имеет право отказаться от дальнейшего исполнения Контрактных обязательств, и в этом случае ни одна из сторон не имеет права требовать возмещения понесенных убытков.

Сторона, находящаяся под воздействием обстоятельств, делающих невозможным исполнение Контрактных обязательств, должна информировать другую сторону о наступлении или окончании таких обстоятельств в течение пяти дней. Документы из Торговой палаты стран Продавца и Покупателя, соответственно, будут подтверждать очевидность вышеупомянутых обстоятельств, их наличие и продолжительность.

10. Прочие условия

10.1. Продавец имеет право передачи Контрактных обязательств третьей стороне и должен уведомить об этом Покупателя сообщением по факсу.

10.2. Настоящий Контракт может быть изменен или расторгнут только с оформлением письменного соглашения сторон.

Любые изменения и дополнения к настоящему Контракту являются его неотъемлемой частью и действительны только в случае, если они письменно оформлены и заверены подписями уполномоченных представителей обеих сторон.

10.3. После подписания Контракта все предыдущие переговоры и относящаяся к ним переписка аннулируются и становятся недействительными. Настоящий Контракт составлен в 2 экземплярах, русский и английский вариант имеют одинаковую юридическую силу.

10.4. Срок действия контракта: контракт вступает в силу с момента его подписания сторонами и действует до 14. 12. 2022.

execution of this Contract becomes impossible by any of the participants, the period of the obligations execution is extended in correlation with the time frame of the Force-majeur circumstances.

If such circumstances and their consequences should continue for more than three months each of the Parties in this Contract shall have the right to reject all future obligations stipulated in the Contract. Neither Party shall have the right to claim compensation for damages related to these circumstances from the other Party.

Either Party who finds it impossible due to such circumstances to accomplish their obligations according to this Contract shall immediately inform the other Party by both electronic means and registered mail of the Force-majeur circumstances. A certificate issued by the Chamber of Commerce of an appropriate geographical entity, related to either the SELLER's or BUYERS' countries, shall serve as proper proof of the existence of a Force-majeur and its duration.

10. Other terms

10.1. The SELLER is entitled to transfer its Contract obligations to a third party after the BUYER is to be informed about it by fax.

10.2. The present Contract can be changed or annulled only after both parties' written consent.

All amendments and additions to the Present Contract are its inherent parts and valid only if they are made in writing and signed by both parties.

10.3. After signing the Present Contract all previous negotiations and correspondence between the parties in connection with it shall be considered null and void. The present contract exists in two copies. All of them (Russian and English) have equal juridical validity.

10.4. The Duration of the Present Contract: The Present Contract comes to power from the moment of being signed and is valid until 14. 12. 2022.

11. Annotation

In order to make this Present Contract work more

11. Аннотация

С целью высокой эффективности в решении текущих проблем, связанных с этим Контрактом, стороны заявляют, что посланные факсом документы действительны до момента получения оригиналов, но не более 180 календарных дней, по истечении которых подлинники документов должны быть предоставлены другой стороне. Продление срока действия документов извещением по факсу не допускается.

effectively, both parties announce that documents sent by fax are valid till the original documents arrival, but not longer than 180 calendar days, after 180 days being over, the original documents are to be presented to the other party. Extension in validity by fax is not allowed.

12. Legal address and Bank Requisites of the Parties

24. Юридические адреса и банковские реквизиты сторон

ПРОДАВЕЦ:

«Procter&Gamble»

юридический адрес: 65823 Schwalbach|Ts, Германия

Тел - 33 (0) 5 56 95 48 00

факс - 33 (0) 5 56 95 48 01

Банковские реквизиты: IT76 3000 4008 9700 0075 6013 426, BNP ITBAS Bank

ПОКУПАТЕЛЬ:

ТОВ «Проктер энд Гембл Трейдінг»

юридический адрес: 04070, м. Київ, вул. Набережно-Хрещатицька, 5/13.

тел.: (0482) 34 34 01

Код ЄГРПОУ: 00032129

Банковские реквизиты: АО «ОТПбанк», г. Киев, ул. Степная 49, 340016

МФО: 300465

Счет: 26033305269200

В случае изменений банковских реквизитов любой из сторон другая сторона должна быть поставлена об этом в известность в письменном виде, и в течение 10 дней надлежит составить подписанное обеими сторонами Дополнение к настоящему Контракту с вновь установленными банковскими реквизитами.

Покупатель (BUYER):

SELLER:

«Procter&Gamble»

Legal address: 65823 Schwalbach|Ts, Germania

Tel - 33 (0) 5 56 95 48 00

fax - 33 (0) 5 56 95 48 01

Bank details: IT76 3000 4008 9700 0075 6013 426, BNP ITBAS Bank

BUYER:

LCC " Procter&Gamble "

legal address: 04070, Kiev, st. Naberegnaya-Hreschaticka street 5\13.

tel .: (0482) 34 34 01

EDRPOU code: 00032129

Bank details: JSC OTPBANK

MFI: 300465

Account: 26033305269200

settlement account 26033305269200

In case of bank requisites being changed by any of the parties, the other party shall be informed about it in writing and within 10 days an ADDENDUM to the Present Contract with new Bank requisites is to be made and signed by both parties.

SELLER (Продавец):

David Willyu

(Девид Волью) _____

ИОВОВ П.Д.

(Iovov P.D.)

Додаток В

про взяття на облік особи-резидента, яка під час провадження своєї діяльності є учасником відносин, що регулюються законодавством України з питань митної справи

 +

Взяття на облік

Внесення змін

(необхідне позначити знаком «V» або «+»)

 +

Юридична особа

Фізична особа – підприємець

Уповноважений учасник договору про спільну діяльність

Відокремлений підрозділ іноземних компаній, організацій

Оператор угоди про розподіл продукції

Виконавець проекту (програм) міжнародної технічної допомоги

Інша особа (зазначити):

Дипломатична місія

(необхідне позначити знаком «V» або «+»)

Найменування (власне ім'я, прізвище) особи

ВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «Проктер енд Гембл Трейдінг»

Ідентифікаційний код

Серія та номер паспорта*

(необхідне підкреслити або обвести)

Відомості про керівника (фізичні особи – підприємці не заповнюють)

(власне ім'я, прізвище та реєстраційний номер облікової картки платника податків / серія та номер паспорта*)

5	7	1	9	6	0	1

(за наявності зазначається РНОКПП)

повнюється за наявності)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

оби (заповнюється за бажанням)

	380937976511
--	--------------

	shapovalenko@gmail.com

уповноважених осіб (представників)****:

Прізвище уповноваженої особи	Реєстраційний номер облікової картки / серія та номер паспорта*	Телефон	Відмітка «надане право» / «відкликане право» представляти інтереси

згідно частини другої статті 11 Митного кодексу України обробка персональних даних осіб, відомості про яких отримані митними органами від таких осіб.

Ім'я, прізвище, номер, назва та адреса особи, яка під час провадження своєї діяльності є учасником відносин, що регулюються митним законодавством, стосовно справ, будуть оприлюднені у порядку, передбаченому статтею 10¹ Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Заява є достовірною.

Заявник: Катерина Войтенко
 (власне ім'я, прізвище)
 (підпис)
 (дата) 12.12.2022 року

Заява подана (необхідне позначити знаком «V» або «+»):

Посадовою особою особи
 Надіслано поштою
 Представником за довіреністю
 (власне ім'я, прізвище представника та його підпис)
 (дата та номер довіреності)

Агентом з митного оформлення
 (власне ім'я, прізвище агента та його підпис)
 (дата та номер договору)

(код ЄДРПОУ / ДРФО) _____ (назва митного брокера)

Дозвіл від _____ 20__ року серія №

Додаток Д

ПОВІДОМЛЕННЯ

**про взяття на облік особи-резидента,
яка під час провадження своєї діяльності
є учасником відносин, що регулюються
законодавством України з питань митної справи**

1

Найменування (прізвище, ім'я, по батькові (за наявності)) особи

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «Проктер енд Гембл Трейдинг»

12 грудня 2019 року взято на централізований облік у Державній митній службі України з присвоєнням облікового номера:

U

A

UA10024791356

2

Митні формальності з обліку здійснено:

(посадова особа відповідного підрозділу та назва митниці або запис: «засобами інформаційно-телекомунікаційної системи митних органів»)

Київська митниця ДМСУ

Відповідно до частини п'ятої статті 455 Митного кодексу України обліковий номер особи є дійсним на всій митній території України.

12 грудня 2019 року
(дата)